

Svobodný přístup k informacím jako jeden z nástrojů kontroly vybraného ústředního orgánu státní správy

Pavel Brázdil

Diplomová práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Pavel Brázdil**
Osobní číslo: **M140292**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Svobodný přístup k informacím jako jeden z nástrojů kontroly
vybraného ústředního orgánu státní správy**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

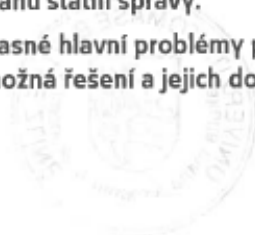
I. Teoretická část

- Vymezte hmotněprávní rámec svobodného přístupu k informacím.
- Popište procesní postupy svobodného přístupu k informacím.

II. Praktická část

- Analyzujte fungování svobodného přístupu k informacím na vybraném ústředním orgánu státní správy.
- Vymezte současné hlavní problémy při uplatňování práva na informace a navrhněte možná řešení a jejich dopady na veřejné rozpočty.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

FUREK, Adam a Lukáš ROTHANZL. Zákon o svobodném přístupu k informacím a související předpisy. 2. vyd. Praha: Linde, 2012, 1031 s. ISBN 978-80-7201-868-0.
KANG, Manjit. Combating Climate Change an Agricultural Perspective. Boca Raton: CRC Press, 2013, 384 s. ISBN 978-1-4665-6671-2.
KOLMAN, Petr. Právo na informace. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2010, 216 s. ISBN 978-80-210-5135-5.
KORBEL, František. Právo na informace. Zákon o svobodném přístupu k informacím. 2. vyd. Praha: Linde, 2005, 410 s. ISBN 80-7201-532-X.
UZAONZO, Etemire. Law and Practice on Public Participation in Environmental Matters. 1st ed. New York: Roudledge, 2016, 235 s. ISBN 978-1-138-85418-5.

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jiří Zicha, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 15. prosince 2017
Termín odevzdání diplomové práce: 17. dubna 2018

Ve Zlíně dne 15. prosince 2017

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

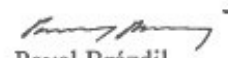
Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 17. dubna 2018

Pavel Brázdil
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá svobodným přístupem k informacím ve veřejné správě se zřetelem na ústřední orgán státní správy. V teoretické části jsou vysvětleny základní prameny, právní rámec, vývoj tohoto práva a především procesní postupy uplatňování svobodného přístupu k informacím, zvláště z pohledu povinných subjektů. Praktická část popisuje aspekt Ministerstva zemědělství, jakožto úřadu, který se řídí tímto zákonem jako povinný subjekt i odvolací orgán. Součástí praktické části je vymezení problémů s tímto zákonem s návrhy na možná řešení.

Klíčová slova: informace, ministerstvo, povinný subjekt, právo, žádost

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the free access to information especially with regard to the central offices established in state administration. Essential sources, legal framework, development in this area of regulation and pivotal procedural issues are explained in the theoretical part of this diploma thesis with special focus on their conduct by subjects obliged to provide information. Furthermore, in practical part is described the daily practice at the Ministry of Agriculture, which is one of the offices putting this regulation into practice as a mandatory subject and the appellation body as well. There are also mentioned the main problems connected with this law and proposals of their solution.

Keywords: information, ministry, mandatory subject, law, application

Chtěl bych srdečně poděkovat mému velmi ochotnému vedoucímu této diplomové práce, panu JUDr. Jiřímu Zichovi, Ph.D., za jeho skutečně lidský přístup ke studentovi a jeho odborné rady a vždy přívětivé vedení.

Současně mnohokrát děkuji za konzultace kolegům nejen z Ministerstva zemědělství.

V neposlední řadě děkuji mému tatínkovi za jeho neustálou morální otcovskou podporu po celou dobu studia a především své snoubence, která se mnou nesla tíhu probdělých nocí.

"Je-li člověk nespokojený se svým stavem, může jej změnit dvěma způsoby. Buď změni podmínky svého života. Nebo změni svůj duševní postoj. První není vždy možné, to druhé je možné vždy."

Ralph Waldo Emerson

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	6
I TEORETICKÁ ČÁST	7
1 DEFINICE CÍLŮ A POUŽITÝCH METOD.....	8
2 VYMEZENÍ A VÝVOJ HMOTNĚPRÁVNÍHO RÁMCE V OBLASTI PRÁVA NA INFORMACE	9
2.1 VÝZNAM INFORMACÍ A HISTORICKÉ KONSEKVENCE	9
2.2 LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD	11
2.3 AARHUSKÁ ÚMLUVA	13
2.4 VÝVOJ INFORMAČNÍHO PRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE	21
3 PROCESNÍ PRÁVO NA INFORMACE A PRAKTICKÉ POSTUPY.....	28
3.1 POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ NA ZÁKLADĚ ŽÁDOSTI.....	28
3.2 ZPŮSOBY VYŘÍZENÍ ŽÁDOSTÍ O INFORMACE	32
3.2.1 Věcné vyřízení žádosti bez nutnosti vyhledávání informací	33
3.2.2 Dotčené osoby.....	35
3.2.3 Vyřízení žádostí se shromážděním informací a typy poskytnutých informací.....	37
3.2.4 Lhůty.....	39
3.2.5 Doručování a způsoby doručování.....	40
3.2.6 Zveřejnění poskytnutých informací	41
3.3 NÁKLADY ZA POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ	42
3.3.1 Stanovení úhrad	43
3.4 OPRAVNÉ PROSTŘEDKY	47
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	51
4 PROCESNÍ UPLATNĚNÍ INFORMAČNÍHO ZÁKONA NA ÚSTŘEDNÍM ORGÁNU STÁTNÍ SPRÁVY	52
4.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ	52
4.2 ZVEŘEJŇOVÁNÍ INFORMACÍ	54
4.2.1 Postup resortu při vyřizování žádosti.....	56
4.2.2 Práce s žádostmi ve spisové službě.....	59
4.2.3 Vyřizované žádosti na Ministerstvu zemědělství	64
4.3 PROVEDENÍ INFORMAČNÍHO ZÁKONA NA DALŠÍCH MINISTERSTVECH	69
5 SOUČASNÉ PROBLÉMY V PRÁVU NA INFORMACE.....	74
5.1 SOUČASNÉ PROBLÉMY S PRÁVEM NA INFORMACE NA MINISTERSTVU ZEMĚDĚLSTVÍ A JEJICH ŘEŠENÍ	74
5.2 VŠEOBECNÉ PROBLÉMY S PRÁVEM NA INFORMACE A NÁVRHY JEJICH ŘEŠENÍ.....	80
5.2.1 Žádná ochrana žadatelů před zacyklením podané žádosti	80
5.2.2 Nedostatečná ochrana povinných subjektů před chronickými tazateli	81
5.2.3 Problematické vymezení poskytování informací o platech úředníků	83
ZÁVĚR.....	84
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	85
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	94
SEZNAM OBRÁZKŮ	95
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	96
SEZNAM PŘÍLOH	97

ÚVOD

V současném světě informačních technologií se jeví dostupnost informací jako naprostá samozřejmost. Žijeme v době, kterou charakterizuje snadná, relativně levná a hlavně bleskově rychlá dostupnost veškerých možných informací a to téměř z celého světa.

Nejrůznější informace může mít každý během pár krátkých kliknutí na svém chytrém mobilním zařízení, který vytáhneme ze svých kapes. Na tuto dostupnost informací nejen o našich známých, ale také dostupnost našich informací pro jiné, jsme si především díky různým aplikacím a sociálním sítím byli nuceni postupně navyknout. Paradoxně se může jevit tato až bezbřehá informační otevřenost do jisté míry i velmi omezující. Především omezující v našem soukromí a také často limitující v našem cenném čase. Jsme zavaleni kvanty informací, které nejsme ani často schopni vstřebat, natož z nich mít jakýkoliv užitek.

Je tedy možná i rozporuplné, že je třeba se v této diplomové práci zabývat něčím, co by moderně žijící člověk považoval nejspíše za naprostou samozřejmost - což je dostupnost všech informací na pár kliknutí. V případě veřejné správy jsou však informace často nějakým způsobem omezeny či utajeny ať už nejrůznějších, nejčastěji asi politických důvodů. K tomu, aby se určitým způsobem vyrovnala tato disharmonie mezi soukromou a veřejnou sférou a naopak správa veřejná se stala skutečně veřejnou, začaly vznikat od druhé poloviny 20. století především v západní Evropě legislativní návrhy k tomu, aby byla veřejná správa fakticky více otevřená.

K cílovému opravdovému prolomení došlo přesně začátkem nového milénia, kdy v České republice nabyl své účinnosti tzv. zákon o svobodném přístupu k informacím. Ten otevřel možnosti získávat řadu informací o veřejné správě, ovšem nikoliv tak snadno jako jsme jinak zvyklí – pár kliky myši na počítači, nýbrž za určitých podmínek, které je potřebné dle zákona vždy dodržet. Tato diplomová práce má tedy provést příp. jejího čtenáře určitou spleť a komplikovaností využívání informačního práva a to tím způsobem, aby mu mírně poodhalil i dění okolo jím příp. podané žádosti, zevnitř vybraného povinného subjektu, na který by se s žádostí o jakoukoliv informaci měl zájem obrátit.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DEFINICE CÍLŮ A POUŽITÝCH METOD

Cílem diplomové práce je popsat informační zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím a to jak z pohledu jeho postupné geneze, resp. na základě kterých právních předpisů informační zákon vznikl. Dále jak lze tento zákon v běžném životě použít a jak je prakticky naplňován na vybraném ústředním orgánu státní správy.

V teoretické části bude komparačním způsobem popsán hmotněprávní rámec a geneze vzniku jak všeobecného informačního zákona č. 106/1999, tak také speciálního zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí a budou popsány jejich základní třecí plochy a možná úskalí.

Následně bude popsána praktická problematika fungování informačního zákona č. 106/1999 Sb. z pohledu povinných subjektů, které jsou povinny se tímto nikterak obsáhlým a místy i nekonkrétním předpisem řídit. Proto bude provedena faktografická rešerše a analýza naopak velmi početné soudní judikatury, která tento zákon z procesního hlediska fakticky vykládá. Za pomocí judikatury a dalších přílehlajících předpisů bude popsán postup vyřizování informací v teoretické části především ze všeobecného hlediska všech povinných subjektů.

V další části bude analyzován a popsán reálné a faktické fungování svobodného přístupu k informacím na základě kvalitativního výzkumu vedeného především formou rozhovorů zvláště s pracovníky a dalšími odborníky z vybrané instituce, kteří se touto problematikou zabývají. Současně také bude provedena kvantitativní analýza interních dat vedených ve spisových materiálech k jednotlivým žádostem. V neposlední řadě bude provedena sonda i na dalších ústředních orgánech státní správy, pro porovnání fungování tohoto zákona i mimo zacílený státní orgán, formou zaslání hromadných dotazů na tyto subjekty s následným vyhodnocením odpovědí.

Na základě všech zjištěných poznatků bude věnována závěrečná část popisu a vymezení problematických bodů při uplatňování práva na informace jak uvnitř vybraného orgánu státní správy, tak i ve všeobecné rovině s příp. návrhy nejen formou de lege ferenda včetně odhadovaných nákladů v případě jejich implementace.

2 VYMEZENÍ A VÝVOJ HMOTNĚPRÁVNÍHO RÁMCE V OBLASTI PRÁVA NA INFORMACE

2.1 Význam informací a historické konsekvence

Jak uvádí páni autoři Štědroňové je informační pokrok rozptýlen ve vývoji samotné civilizace. K těmto pokrokům v průběhu technického pokroku vždy patřil především pokrok ve zdokonalování možného záznamu informací. Vyspělé demokratické společnosti, ke kterým bezesporu patřila např. Velká Británie, se svobody projevu a slov dostávalo již v průběhu průmyslové revoluce okolo roku 1750. Nemůže být však o tehdejší době v žádném případě hovořeno jako o období přející právu na informace. (Štědroň, 2006, s. 9.)

Všeobecná deklarace lidských práv

To bylo snad vůbec poprvé v polovině minulého století, kdy toto právo bylo zmíněno ve Všeobecné deklaraci lidských práv, jež byla schválena Valným shromážděním Organizace spojených národů v roce 1948, kdy se v článku 19 zmiňuje následující: *„Každý má právo na svobodu přesvědčení a projevu; toto právo nepřipouští, aby někdo trpěl újmou pro své přesvědčení, a zahrnuje právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmkoli prostředky a bez ohledu na hranice.“* (United Nations, 2015). Z výše uvedeného je patrné, že k právu na svobodu projevu bylo organicky přidruženo také právo být informován. V tomto dokumentu tak lze spatřovat určitý prvotní inspirující pramen k dalšímu postupnému rozšiřování do národních legislativ.

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech

V dalším následujícím období druhé poloviny minulého století v Organizaci spojených národů probíhalo schvalování významných dokumentů, jež stojí za zmínku především Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, který byl přijat koncem roku 1966 v New Yorku, a v jeho čl. 19 bylo dále rozvedeno, že: *„každý má právo na svobodu projevu; toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, ...“* (United Nations, 1966), kdy užívání takovýchto práv s sebou sice může nést specifické požadavky, odpovědnost i omezení, to však vždy jen v mezích

stanových speciálních zákonem a která jsou nezbytná k respektu a ochranně či bezpečnosti druhých. Zde zmiňovaný pakt, který byl uveřejněn vyhláškou č. 120/1976 Sb. dne 13. října 1976 také ve Sbírce zákonů Československé socialistické republiky s platností a účinností od 23. března 1976 byl tedy závazným pro občany i tehdejší státní správu totalitně řízeného státu. (ČSSR, 1976, s. 17 - 23). Ovšem moderní myšlenky nějaké formy dostupnosti řady informací, byly v přímém rozporu s filozofií komunistického vládního směřování tehdejší politiky, právě tak podobně jako i některá z forem svobodného šíření informací. Tyto papírové proklamace v kontextu našich dějin také měly za následek zvednutí velké společenské nevole, především z řad občanských iniciativ, zvláště Charty 77, kdy jejich členové v prohlášení vydaného na počátku roku 1977 implicitně zmiňují, že řada práv které mají být na základě přijatého a schváleného paktu tímto státem také dodržovány, byly v té době však jen papírovou proklamací, což platilo dle Charty 77 zvláště důrazně na článek 19, kdy jen za šíření dle vlády nevhodné byť pravdivé zprávy byli občané perzekuováni. (Prohlášení Charty 77, © 2009).

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod

Teprve v období po rozpadu totalitního režimu v našich zemích, jenž svým konáním ponižoval lidskou důstojnost a s jednotlivci nakládal podle svého uvážení zcela svévolně, byla nastartována řada kodifikačních kroků také u nás. V mezinárodním měřítku bylo právo na informace zakotveno již v několika předpisech, ty nejzákladnější z nich, byly také uvedeny. (Jäger, 2007). Mezi takové náleží snad vůbec na pomyslné první příčce i Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod. Leč jde o dokument pocházející již z roku 1950, tedy z období ještě před pražským jarem a vpádem okupačních vojsk na naše území - hluboce před pádem železné opony a tedy s podobným stářím jako další dokumenty zde již zmíněné, tak do právního řádu obou tehdejších federativních republik - České a Slovenské se s kodifikací tohoto dokumentu vypořádalo až Federální ministerstvo zahraničních věcí 21. února 1991 v Madridu, když podepsalo tuto úmluvu ve znění několika původních a současně také včetně dodatkových protokolů, jež byly do té doby podepsány ze strany ČSFR k úmluvě také dodány. Účinnost na našem území měla úmluva od 18. března 1991, tímto se i takto staly federativní republiky vůbec první postkomunistickou zemí v Evropě, která úmluvu přijala. O svobodě projevu, který zastřešuje i právo na informace se praví v čl. 10 úmluvy. (ČSFR, 1992, s. 1073 - 1087).

Takto nově nastolený trend v novodobé éře naší země a tudíž vnímání svobody ve společnosti souběžně také potvrzoval i postup Federálního shromáždění ČSFR, které 9. ledna 1991 schvaluje Ústavní zákon, č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod s účinností k 8. únoru 1991, kdy tedy ústavním zákonem bylo umožněno společnosti právo na informace, které mají k dispozici orgány veřejné moci. (ČSFR 1991, s. 114). Vzhledem k dosavadnímu značnému deficitu informačního práva do té doby, se jevil poměrně brzké přijetí těchto několika zmíněných předpisů, jako snaha o rychlé dohnání dosud fakticky nenaplněných závazků vůči veřejnosti. Zmíněný předpis však také brzy z velké části pozbyl svoji účinnosti. V pohnuté době změn a společenského uspořádání především nově státoporných, bylo postupně více patrné, že se blíží konec fungování společného státu Čechů a Slováků. V předvánočním čase roku 1992 jen těsně před samotným zánikem ČSFR byl schválen Českou národní radou ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Ta v čl. 3 a čl. 112 zmiňuje Listinu základních práv a svobod jako nedílnou součást ústavního pořádku České republiky. (Česká republika, 1992, s. 5 - 16). Ústavní federativní zákon č. 23/1991 Sb., je tak nahrazen novým ústavním zákonem č. 2/1993 Sb., Listinou základních práv a svobod.

2.2 Listina základních práv a svobod

V současné době v účinných pramenech našeho ústavního práva je informační právo obsáhnuto především v Listině základních práv a svobod. Listina jako samostatná součást ústavního pořádku poměrně široce deklaruje každému v demokratickém státě a taktéž v širším mezinárodním kontextu řadu svobod. Články mající přímý vztah k právu na informace jsou články 35 a 17 Listiny. Současně přitom rozlišuje obecné právo na informace, a taktéž samostatně hovoří o právu na informace o životním prostředí. Informační právo je právem přirozeným, jeho vlastníkem je tak kterákoli osoba, což je charakteristické v novodobé Evropě. (Savino, 2010, s. 16).

Listina a právo na informace o životním prostředí

Právě podle článku 35 odst. 2 Listiny „Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů“, hovoří listina o právu na informace

o životním prostředí. Jsou to informace o původu vzniku či současné situaci a následcích jistého stavu životního prostředí, vodních zdrojů, půdy a ovzduší jsou tak tímto ústavním zákonem zaručeny. U tohoto konkrétního uvedeného článku Listiny ovšem k provedení tohoto práva, je navíc dle článku 41 odst. 1 Listiny nepostradatelný a též zcela nezbytný prováděcí předpis, jelikož ústavního práva dle článku 35 Listiny se je možné domáhat pouze v mezích zákonů, které tato ustanovení provádějí. (Česká republika, 1992, s. 17 - 23). V tomto případě tak nalézá zákonné uplatnění především - ovšem nikoliv a pouze zákon - č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí.

Listina a právo na informace obecně

Ještě významnějším, můžeme-li to tak říci, je článek 17 Listiny (*Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny*). Listina takto zakotvuje určité meze práva na informace, článek 4 je totiž nutné vyložit restriktivně. „*Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.*“ (Česká republika, 1992, s. 17 - 23). Znamená to tedy, že mantinely práv a svobod dle Listiny mohou být - ale jen za podmínek - které Listina sama stanoví, upraveny výhradně zákonem. Takováto omezení právem nutně musí platit zcela totožně pro všechny osoby a na všechny případy, jež splňují určené podmínky. Tyto záležitosti se mohou vztahovat zvláště na utajované skutečnosti, státní tajemství, živé policejní spisy příp. obchodní tajemství u podniků s majetkovou účastí státu, apod. Zveřejnění takovýchto informací by mohlo mít za následek např. neklid u části veřejnosti či bezpečnost v samotném státě. Ve všech případech se ve své podstatě tedy jedná o fundament veškerých ostatních politických práv obsažených v II. oddílu, v čl. 17 až 23 Listiny, jde o relativní základní právo. Klíčový je zvláště odst. 5 v článku 17, který zakotvuje publicitu veřejné správy (*Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.*) (Česká republika, 1992, s. 17 - 23).

Na rozdíl od článku 35 Listiny však jde v tomto případě o zcela bezprostředně realizovatelné právo a to fakticky i bez příp. potřebné další zákonné úpravy, dle čl. 41 odst. 1 Listiny. Z uvedeného je zcela patrné, že se v řadě případů ani dodatečně není potřebné vrchnostenské správy dotazovat, jelikož dotyčný povinný subjekt má povinnost danou

informaci zákonným způsobem rovnou zveřejnit. Konkrétněji zmiňme, že orgány státní správy a samosprávy mají za povinnost podle zákona provozovat své internetové stránky a jejich přehled je možné dohledat na Portálu veřejné správy. Samozřejmostí je, že každý úřad má za povinnost provozovat svoji úřední desku, na které informuje o své činnosti. Současně platí, že tyto úřední desky musí být navíc dostupné i na základě vzdáleného přístupu – přes internet a to 24 hodin 7 dní v týdnu, podobně i tak podatelna úřadu. Státní správa, příp. samospráva současně provozuje řadu informačních systémů, které jsou veřejnosti přístupné. Mezi takové patří např. Portál o veřejných zakázkách a koncesích, ARES - Administrativní registr ekonomických subjektů, Obchodní rejstřík, či Katastr nemovitostí. (Jak využívat práva..., © 2008).

2.3 Aarhuská úmluva

Účast veřejnosti se stala opakujícím se tématem i aktuální problematikou v oblasti mezinárodního práva na ochranu životního prostředí a to s mnohostrannými environmentálními nástroji, které vyzývali jednotlivé státy, aby zajistily takovýto koncept i ve svých právních předpisech a procesních postupech. Podíl veřejnosti na správě životního prostředí a možnosti přístupu k informacím o jeho aktuálním stavu i participace na rozhodovacích procesech v této oblasti vychází z principů mezinárodních zásad a postupů v oblasti životního prostředí a práva být informován. (Uzaonzo, 2016).

Jde o přelomovou mezinárodní smlouvu pro demokracii, která byla uzavřena v městě Aarhus, ležícího u stejnojmenného zálivu na východním pobřeží Jutského poloostrova v Dánsku. Celým svým názvem: Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí. Smlouva byla podepsána dne 25. června 1998. Jménem České republiky ji podepsal tehdejší ministr životního prostředí Martin Bursík. Ačkoliv byla Úmluva podepsána, trvalo ještě dalších šest let, než s Úmluvou vyslovil souhlas také Parlament České republiky a to až na druhý pokus. Následně Úmluvu podepsal prezident republiky a tím byla ratifikace ukončena. Úmluva tak vstoupila v platnost na základě svého článku 20 odst. 1 dne 30. října 2001; pro Českou republiku však až dne 4. října 2004. (ČR, 2004, MZV, s. 10477).

Přestože jde o typově procesní mezinárodní smlouvu, kterou řadíme do mezinárodního práva veřejného, má přesto Aarhuská úmluva prospěch pro společnost a jednotlivce jako

takového a to především díky tomu, že prostřednictvím této úmluvy je dáno jednotlivci právo, na které je možné se vnitrostátně i mezinárodně dovolat a taktéž jej exekutivně vymoci. Za tímto succesem nejspíše stojí i samotná geneze tvorby této úmluvy, kdy při její koncepci, byla vytvořena skupina, která byla unikátní svým složením, jež reprezentovalo i početné zastoupení mimovládních organizací, což je u tvorby mezinárodního práva nebyvalá věc. Usměňuje otázky o životním prostředí, ale i uznává právo na vhodné životní prostředí. Rozhodně se však nejedná o smlouvu, jež by poskytovala ochranu životního prostředí. Spíše jde o regulaci možnosti přístupů k informacím, pojednává o tom, jakých řízení pro naplnění svých práv, se může společnost domáhat. Současně reguluje vlády signatářských zemí, jak mají postupovat, aby takováto práva v jednotlivých zemích byla zabezpečena. (Kiss, 2014).

Historie Aarhuské úmluvy je však obsáhlejší, resp. se vyvíjela v OSN v gesci Evropské hospodářské komise a předcházely ji především tyto dokumenty (dle Stec, Casey-Lefkowitz © 2001, s. 2):

1. rok 1972 - Stockholmská deklarace o životním prostředí, jež pojednávala o problematice životního prostředí s lidskými právy dle principu č. 1 tohoto dokumentu;
2. rok 1980 – Salzburská deklarace o ochraně práv na informace a na aktivní účast při rozhodování;
3. rok 1987 – zpráva Světové komise o životním prostředí a rozvoji. Naše společná budoucnost;
4. rok 1988 – Dodatečný protokol k Americké úmluvě o lidských právech;
5. rok 1989 – Evropská charta o životním prostředí a zdraví, přijata na I. evropské konferenci o životním prostředí Světové zdravotní organizace (WHO);
6. rok 1992 – Deklarace z Rio de Janeira o životním prostředí a rozvoji;
7. rok 1993 – Deklarace z II. celoevropské konference „Životní prostředí pro Evropu“, označuje účast veřejnosti jako prioritu na rozhodování;
8. rok 1995 – Sofijská směrnice ze třetí ministerské konference „Životní prostředí pro Evropu“ o přístupu k informacím o životním prostředí a účasti na rozhodování o otázkách životního prostředí.

Současnými signatáři Aarhuské úmluvy je 39 zemí a celkem 47 zemí na smlouvě participuje. Jsou jimi převážně země Evropy a regionu střední Asie, především z řad bývalých sovětských republik. (13. Convention on Access to Information, © 2018)

Vzhledem k tomu, že smluvní stranou Aarhuské úmluvy byla ihned při jejím vzniku taktéž Evropská společenství, bylo potřebné požadavky úmluvy převzít i do komunitárního práva. K tomuto došlo již dne 28. ledna 2003 přijetím směrnice o přístupu k informacím o životním prostředí 2003/4/ES a taktéž dále na základě směrnice 2003/35/ES o účasti veřejnosti na přípravě plánů a programů s dopadem na životní prostředí, přestože k samotné ratifikaci úmluvy došlo až 17. února 2005. Směrnice 2003/35/ES dále také novelizovala směrnici 96/61/ES o IPPC (tedy o integrované prevenci a omezování znečištění) jejím primárním cílem bylo dosáhnout takových opatření, které mají zamezit či snížit emise do ovzduší, vody, půdy a vůbec snížit produkci odpadů v zájmu na dosažení vysoké ochrany životního prostředí. Směrnice byla následně kodifikována roku 2008 pod označením 2008/01/ES. Obě směrnice obsahují výčet činností, u kterých je potřebné, aby onomu snížení emisí také došlo. Pro účely této práce můžeme zmínit např. zemědělskou činnost spojenou s chovem, zpracováváním a následnou úpravou živočišné produkce jak na maso, tak na mléko, ale i rostlinného původu v intenzivních chovech. Směrnice byla převedena do našeho právního systému zákonem č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci omezování znečištění který nabyl platnosti 1. 1. 2003. (Integrovaná prevence a omezování znečištění, © 2017).

Dalšími legislativními oporami na úrovni Evropské unie pro plnění Aarhuské úmluvy jsou např.:

1. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1049/2001 o přístupu k dokumentům Evropského parlamentu Rady, Komise;
2. Směrnice č. 2001/18/ES o záměrech uvolňování geneticky modifikovaných organismů (GMO) do životního prostředí;
3. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1829/2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech;
4. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/98/ES o opětovném a komerčním využívání veřejných dokumentů;
5. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1367/2006 o uplatňování ustanovení Aarhuské úmluvy při činnosti institucí a orgánů EU

6. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1367/2006 o použití ustanovení Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Evropského Společenství.

Zvláště zásadní význam mají výše zmíněná dvě poslední nařízení č. 1367/2006 Evropského parlamentu a Rady, účinné ode dne 28. června 2007. Na jejímž základě se Aarhuská úmluva uplatňuje i na orgány Evropské unie a subjekty založené na základě evropského práva. Tato Nařízení dávají veřejnosti možnost, aby podávala ve lhůtě 8 týdnů připomínky k připravovaným plánům a programům Evropské unie v oblasti životního prostředí. Nařízení rovněž umožňují, aby se určité neziskové organizace domáhaly přezkumu rozhodnutí nebo nečinnosti evropských institucí. (Úmluva v ČR - Datum přístupu ČR... © 2017).

Na podstavě zákona č. 1/1993 Ústavy ČR v čl. 1 odst. 2 je Česká republika vázána dodržovat závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva a dále také dle čl. 10 tohoto zákona jsou vyhlášené mezinárodní smlouvy, které byly ratifikovány a jimiž je Česká republika vázána, tedy jsou součástí právního řádu. Pakliže mezinárodní smlouva stanovuje něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Znamená to tedy, že není zapotřebí vytvářet a schvalovat speciální zákony, či další právní předpisy, které by ustanovení takovýchto smluv přebíralo do našeho právního řádu. Mezinárodní smlouva se takto stává přímým a plně použitelným právním předpisem, kterého se může příp. každý dovolávat. (Česká republika, 1992, s. 7).

Správní soudy dříve dospěly k názorům, že Aarhuská úmluva nemá žádnou přednost před vnitrostátními zákony, a že její ustanovení nejsou přímo vykonatelná. Ovšem dle Nejvyššího správního soudu je na základě čl. 1 odst. 2 Ústavy žádoucí souladný výklad vnitrostátního práva s mezinárodně-právními závazky České republiky. Tento soulad mimo jiné plyne také z členství ČR v Evropské unii. Jelikož jak již bylo zmíněno stranou Aarhuské úmluvy je taktéž Evropské společenství. To z Aarhuské úmluvy činí typ smlouvy v režimu smíšeného a fakticky ji dává taktéž systémové vlastnosti práva komunitárního. Což za splnění podmínek předepsaných tímto komunitárním právem má také přímou přednost a účinek. Jde o smlouvu, kde existuje dělená pravomoc mezi Evropská společenství a členské státy. Signatáři Aarhuské úmluvy jsou jak Společenství, tak členské státy. Přestože předpisům Aarhuské úmluvy podle Nejvyššího správního soudu

příliš nesvědčí přímá aplikační přednost před vnitrostátním právem, je i tak vodítkem pro výklad norem vnitrostátních, ty musí být přizpůsobeny tomuto předpisu, tak jak to vyplývá z mezinárodního práva a jak je vyjádřeno v článku 1 odst. 2 naší Ústavy. (Spratek, 2008, s. 39)

Dle této teorie a taktéž i soudní praxe jsou mezinárodní smlouvy použitelné a je tedy možné se na jejich ustanovení taktéž rovnou odvolávat. To platí i na Aarhuskou úmluvu, což ostatně také judikoval Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 18. července 2006 ve věci Opatření obecné povahy: schválení či změna územně plánovací dokumentace výslovně uvádí, že: „...*mezinárodní právní rámec je určován Aarhuskou mlouvou o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí. ...*“ A toto dále rozvádí: „...*Právě imperativ souladného výkladu vnitrostátního práva s mezinárodně právními závazky České republiky je v tomto případě určující. Nejvyšší správní soud je při současné právní úpravě povinen vyložit vnitrostátní právo takovým způsobem, aby byla umožněna účinná ochrana práv fyzických a právnických osob. Jestliže je tedy pořizování nebo změnu územně plánovací dokumentace možné podle vnitrostátního práva vnímat vícero způsoby, pak přednost má dostat ten výklad, který naplňuje požadavky Úmluvy. ...*“ (ČR, 2006, NSS).

Je tedy zřejmé, že soud dává jasně najevo, že naše právo je třeba vykládat objektivem Aarhuské úmluvy. NSS se jednoznačně vyslovil v aplikační přednosti Aarhuské úmluvy. Takto je také možnost osob z řad veřejnosti dovolávat se ve správních i soudních řízeních přímo jednotlivých ustanovení Úmluvy a z nich vyplývajících práv. Lze se tedy fakticky na Aarhuskou úmluvu z řad veřejnosti dovolávat v různých řízeních přímo jednotlivých ustanovení Aarhuské úmluvy a z nich vyplývajících práv a také žádat na její dodržování. Zmíněný rozsudek NSS je tak v soudní praxi výjimečný především tím, že soud spojil ochranu práv veřejnosti jakožto navrhovatelů s obecným vymezením postavení při kontrole výkonu veřejné moci. (Černý, 2007a, s. 19 – 23).

Ustanovení dle čl. 10 sice dává Aarhuské úmluvě v případě kolize se zákonem přednost v aplikaci, nikoliv však hierarchické postavení nadřazenosti a podřazenosti v právním řádu. O rozporu však není možné ani uvažovat, jestliže sama mezinárodní smlouva nestanovila přímo uplatnitelná právní pravidla. Pokud obsahuje např. i jen závazek ČR takováto pravidla do vnitrostátního právního řádu zařadit, znamenalo by samotné ignorování tohoto závazku porušení povinnosti vyplývající z čl. 1 odst. 2 Ústavy a současně by mohlo vést ke

vzniku mezinárodní odpovědnosti ČR za porušení povinnosti plnit platnou smlouvu v dobré víře. (Mikule a Suchánek, 2016, s. 121); (Černý, 2007b).

S ohledem na právní jistotu by se však nebylo vhodné spoléhat na znění mezinárodních smluv a tedy pouze jen na přímé účinky Aarhuské úmluvy. Vhodnější by rozhodně bylo uvádět vnitřní právo do naprostého souladu s požadavky těchto smluv. Je třeba říci, že nebyl přijat žádný legislativní předpis k harmonizaci vnitřního práva s Aarhuskou úmluvou, ovšem hned několik zákonů přijímaných po ratifikaci se na její obsah odkazuje. Aarhuská úmluva se promítá především do těchto vnitřních předpisů:

1. Zákon č. 123/1998 Sb., o přístupu k informacím o životním prostředí ve znění pozdějších předpisů;
2. Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím;
3. Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organizmy a genetickými produkty, ve znění zákona č. 346/2005 Sb., a vyhlášky k tomuto zákonu (vyhláška č. 209/2004 Sb., o bližších podmínkách nakládání s GMO a genetickými produkty, vyhláška č. 86/2006 Sb., kterou se mění vyhláška c. 209/2004 Sb., o bližších podmínkách nakládání s GMO a genetickými produkty);

Principy Aarhuské úmluvy jsou dále obsaženy v konceptu Kodexu práva životního prostředí a Státní politiky životního prostředí. (Úmluva v ČR - Datum přístupu ČR... © 2017).

Navíc dvojkolejnost využití Aarhuské úmluvy je také logicky dáno samotným členstvím naší země v Evropské unii. Jelikož ta taktéž přistoupila k této úmluvě a jak již bylo zmíněno, tak také unie přijala řadu právních předpisů. Těmi je tudíž také ČR povinna se přímo řídit, či je aplikovat. Jde o jakousi formu dvojí vázanosti, což může mít samozřejmě za důsledek příp. nedodržení závazků z Aarhuské úmluvy jak na poli mezinárodně právním, tak také v rámci unijního práva. (Müllerová a Humlíčková, 2014, s. 12).

Aarhuská úmluva je vymezena na třech pilířích:

1. přístup k informacím
2. účast veřejnosti při rozhodování v záležitostech životního prostředí
3. přístup k právní ochraně v záležitostech životního prostředí

Existuje řada pokynů a povinností, jež se týkají úmluvy jako celku. Především jde o přijetí nezbytných právních opatření pro naplňování úmluvy, zajistit aby orgány veřejné správy napomáhaly veřejnosti a poskytovaly jí rady. Dále chápat úmluvu jako minimální, nikoliv maximální dosažitelnou úroveň a práva dle úmluvy jsou uplatňována bez jakékoliv diskriminace. Pro účely této práce je logicky stěžejní problematika 1. bodu, který se zabývá přístupem k informacím. Proto budou na rozdíl od jiných více popsány.

Přístup k environmentálním informacím

Přístup k informacím je prvním pilířem Aarhuské úmluvy. I. pilíř úmluvy jako takový je v podstatě tvořen ze dvou samostatných složek tohoto pilíře. Jsou jimi čl. 4 o přístupu k environmentálním informacím a čl. 5 o shromažďování a šíření environmentálních informací, které zároveň tvoří složky pilíře přístupu k informacím. Pilíř garantuje veřejnosti právo na informace v celé řadě složek životního prostředí, jako jsou především ovzduší, voda, půda a krajina, biodiverzity, dále také např. GMO – geneticky modifikované organizmy apod. Současně dále také informace o faktorech, které životní prostředí, potažmo člověka přímo ovlivňují, což jsou nejčastěji určité látky, šíření hluku, energie aj.

Práva, která jsou popsána také v preambuli Aarhuské úmluvy jsou závislá na přístupu veřejnosti k environmentálním informacím, stejně jako na účasti veřejnosti a přístupu k právní ochraně. První pilíř Aarhuské úmluvy zahrnuje mj. i právo na informace o kulturních a architektonických památkách, pokud souvisejí se stavem či změnami životního prostředí. Úmluva ukládá veřejné správě nejen povinnost informace na vyžádání poskytnout, ovšem je také přímo volně zveřejňovat a šířit. V této souvislosti se hovoří o dvou přístupech. (Ptáčková a Kubová, 2009, s. 2):

1. Pasivní přístup k informacím – vyplývá z čl. 4 Aarhuské úmluvy jde fakticky o zpřístupnění a vydání informací od veřejné správy pouze na žádost. Přičemž žadatel není vůbec povinen prokázat, zdali a či vůbec se ho informace nějak podstatně dotýká. Požádat o takovou informaci tedy může kdokoli. Takto požadovaná informace musí být poskytnuta bez odkladně, nejdéle do měsíce a v požadované formě, příp. musí být poskytnuty restriktivní důvody, proč by požadovaná informace nemohla být zveřejněna.

2. Aktivní přístup k zpřístupňování informací – vyplývá z čl. 5 Aarhuské úmluvy a požaduje, aby veřejná správa sama o sobě průběžně shromažďovala určité údaje a rovněž je aktivně a bez vyzvání předkládala veřejnosti, např. například vedením veřejných registrů a webových stránek či aplikací, na kterých je možné, si takovéto registry prohlížet.

Tyto dva výše uvedené způsoby a postupy by se přitom neměly vylučovat, naopak se předpokládá, že se budou vzájemně a vhodně doplňovat a že povinné instituce budou vždy poskytovat informace v obou režimech. Tímto způsobem je tak možné získávat dostatek informací. Aarhuská úmluva v oblasti informací v čl. 4 upravuje zvláště tyto následující oblasti a postupy: (United Nations Economic Commission for Europe, © 1998).

- Veřejná správa má za povinnost na základě žádosti informace poskytnout, aniž by byl vůbec uveden důvod, nebo snad byl ze strany veřejné správy takový důvod zjišťován, či prokazován od žadatele jakýkoliv zájem či účel informací;
- Informace musí být poskytovány v požadované formě žadatele, ze strany veřejné správy není vhodné poskytovat informace jinou formou. To neplatí ve výjimkách, kdy již informace v jiné formě existuje a je v takovéto formě také veřejně dostupná, resp. také v případě kdy veřejná správa důvodem opodstatní poskytnutí v jiné podobě;
- Požadované informace mají být poskytovány nejlépe obratem a bezodkladně, nejzazší termínem je jeden měsíc od doručení předmětné žádosti. Jestliže je ovšem žádost na velký objem informací, může být lhůta pro vyřízení žádosti prodloužena, po předchozím upozornění žadatele, až na dobu dvou měsíců;
- Jestliže dožádaný orgán nedisponuje požadovanou informací, musí být o tom žadatel ihned informován, pokud možno s uvědoměním, který orgán dle jeho názoru inklinovanou informací disponuje, nebo uvědomí žadatele a samotnou žádost rovnou předá danému orgánu a samotného žadatele o nastalé situaci vyrozumí, že tímto způsobem byla řešena;
- Podaná informace může být také zpoplatněna, avšak výše poplatku musí být předem stanovena a zpřístupněna s uvedenými okolnostmi, za které mohou být poplatky účtovány.

Aarhuská úmluva zná a stanovuje taktéž několik omezení, na základě kterých není možné požadovanou informaci získat a veřejná správa má možnost takovéto žádosti odmítnout těmi jsou např. tyto: (United Nations Economic Commission for Europe, © 1998).

- Dotazovaný orgán danou informací vůbec nedisponuje;
- Žádost je zřetelně nepřiměřená, nebo je zformulována velmi obecně;
- Žádost se týká takových dokumentů, které buď jsou nedokončené, nebo se jedná o interní komunikace mezi orgány veřejné správy;
- Zveřejnění informace by zasáhlo do principu důvěrnosti řízení u orgánů veřejné správy
- Důvodem omezení je také příp. nebezpečí zásahu do mezinárodních vztahů, národní obrany či veřejné bezpečnosti;
- Případným zveřejněním žádané informace by mohlo dojít k ohrožení práva na spravedlivý proces, či k omezení schopnosti daného orgánu vést např. soudní řízení;
- Požadovaná informace obsahuje obchodní tajemství, právo duševního vlastnictví, nebo osobní údaje, apod.

K zamítnutí žádosti může dojít jen na základě výše uvedených pravidel. Tato pravidla je však možné vykládat výhradně restriktivně a je nutné vzít v potaz veřejný zájem, ke kterému zveřejnění informací slouží. Jak bylo zmíněno, veřejná správa musí výjimky interpretovat „restriktivním způsobem“. Pakliže úřad zamítne poskytnutí informací na základě jedné z výše uvedených výjimek, může být následně vyzván, aby postupoval dle procesu, který zajistí, že rozhodnutí o použití výjimky není svévolné a že by uveřejnění informací vedlo k poškození relevantního zájmu. (Aarhuská úmluva: Příručka k implementaci, 2013, s. 65).

2.4 Vývoj informačního práva v České republice

Až do přelomu let 1999 – 2000 v podstatě komplexní zákonná úprava informačního práva zcela chybí. Informovanost společnosti, která měla být provedena zákonem, tak jak to předpokládala již od samotného počátku Listina základních práv a svobod dle čl. 17 odst. 5., tak nebyla po celou tuto dobu fakticky naplněna. Přesto však absence obecnějšího předpisu neznamenal, že by poskytování informací podle uvedeného článku Listiny bylo

zcela vyloučeno. Zákonnou oporu v poskytování informací až do přejetí speciálních zákonů byl dán zvláště dílčími předpisy a v jejich mezích určité informace v zásadě poskytovány byly, především na základě správního řádu, či zákona o ochraně přírody a krajiny. Mohla by se snad vkrádat i myšlenka, zdali vůbec právo na informace bylo třeba řešit komplexním novým zákonem. Bylo shledáno, že hlavním přínosem takovéto úpravy by bylo zvláště v nastolení jasného systému v poskytování informací. Mohl by díky tomu vzniknout nejen procedurální řád, ale také jasná pravidla v případech odepření informací, apod. (Průcha, 2004, s. 292).

Zcela zřejmé však je, že legislativní úprava v České republice byla přijímána relativně pozdě. Svoji podstatu a hlavní důvod řádného legislativního kroku kupředu mělo nepochybně i zahájení přístupových jednání České republiky o vstup do Evropské unie započaté 30. března 1998. V této době vstupuje v platnost také Aarhuská úmluva, ovšem její ratifikační proces v našich podmínkách trvá ještě delší dobu a to v podstatě až do doby, kdy vstupují v platnost a účinnost dva samostatné speciální zákony o informacích. Oba zákony podrobně rozvádí řadu již uvedených předpisů, zvláště Aarhuskou úmluvu a Listinu základních práv a svobod. Jelikož ale žádná z dosavadních vlád, které se vystřídaly do té doby u moci, nepřišla s potřebnou iniciativou, chopili se jí poněkud netradičně v roce 1998 poslanci a senátoři Parlamentu ČR a vypracovali svůj vlastní návrh. (Mates, 2002, s. 16)

Geneze zákona č. 106/1999 Sb.

Samotný zákon vznikl tzv. zdola – šlo o mimovládní iniciativu, jelikož hlavními iniciátory pro vznik zákona byl tehdejší poslanec PČR Oldřich Kužílek spolu s jeho stranickým kolegou a tehdejším senátorem PČR Michaelem Žantovským, oba stranicky příslušní k ODA. Zvláště tito dva pánové se zasadili zejména o přípravu, projednání a také následné přijetí zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Tento nový přelomový zákon byl inspirován několika zahraničními předpisy. Byli jimi především Freedom of Information Act ze Spojených států amerických a britský Kodex platných zásad přístupu k vládním informacím. Dále také švédská ústava a francouzské zákony týkající se vztahu veřejnosti se státní správou. (Lukáš, 2000, s. 91).

Jak tomu většinou bývá u zásadních legislativních předpisů, tak ani tento předpis neminulo zdlouhavé legislativní kolečko a průtahy ve schvalování. První představení tohoto zákona

byla představena v polovině roku 1997 a do konce roku byla zapracována na základě veřejné diskuze a fór řada dalších paragrafových znění. Hned v lednu roku 1998 byl předložen oběma komorám Parlamentu ČR zákon v totožném znění a taktéž předán k projednání tehdy nově ustanovené vládě Josefa Tošovského. Tato vláda přijala o měsíc později souhlasné stanovisko k myšlence zákona s jistými doporučeními ke změnám. Následně byl zařazen na jednání do Poslanecké sněmovny. Zde existoval určitý předpoklad, že jednak díky končícímu mandátu tehdejších poslanců a blížícím se předčasným volbám i naléhavé potřebě tohoto předpisu bude vůle u samotného projednávání jak v poslaneckých výborech, tak také na plénu sněmovny co možná nejvíce schvalování zkrátit. (Lukáš, 2000, s. 92).

Tak se také ostatně stalo a Poslanecká sněmovna návrh 21. května 1998 schválila a řádně postoupila k projednání do horní komory Parlamentu ČR, kde se také očekávalo brzké přijetí. Situace v tomto plénu byla ovšem diametrálně jiná. Předkladatelům zákonného návrhu se bohužel nedařilo příliš úspěšně komunikovat mezi senátory to, že znění zákona schváleného poslaneckou sněmovnou bylo poněkud odlišné od verze, jež procházela senátními výbory. Svoji roli v tomto rozkolu mohl mít jistě také samotný původ a geneze zákona, který se vůbec původně rodil samostatně jako senátorský a poslanecký. V tomto směsi problémů a vzájemných nepochopení tak tento zákon nakonec nebyl 11. června 1998 o dva hlasy senátorů přijat. Poněkud silná okamžitá negativní reakce z řad veřejnosti, jejíž zájem o tuto problematiku byl zapříčiněn zvláště díky drobnohledu z řad novinářů, kteří tématu samozřejmě věnovali značný prostor, zapříčinila, že horní komora urychleně přepracovala návrh zákona a hned 7. dne od odmítnutí poslanecké verze, horní komora schválila své upravené znění, které následně postoupila zpět do sněmovny. To vše se dělo právě v jistém zastínění předčasnými volbami, které se v zemi uskutečnily 19. a 20. června 1998 ze kterých vzešlo nové rozložení sil v Poslanecké sněmovně. Nově ustanovená sněmovna tento nový senátorský návrh opětovně projednala, ovšem současně i rozšířila několika novými návrhy, což mělo opětovně za následek, že horní komora takto předložený předpis napodruhé neschválila a vrátila jej zpět do sněmovny k projednání s dalšími pozměňovacími návrhy. (Kolman, 2010, s. 52).

Pomyslné legislativní kolečko se tedy opětovně roztočilo. Bylo tedy shledáno, že není potřebné samotné legislativní průtahy dále popisovat. Stěžejní je, že zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím tak po více jak ročním legislativním procesu byl v několikátém hlasování 11. května 1999 Parlamentem ČR schválen a po kontrasignaci

tehdejšího předsedy vlády Miloše Zemana a prezidenta Václava Havla, vyšel se Sbírce zákonů České republiky dne 8. června 1999 v částce 39 na stranách 2578 – 2582. Je třeba také zmínit, že legisvakance u tohoto zákona byla poněkud delší, než je jinak obvyklé – tedy běžná účinnost zákona již patnáctého dne po vyhlášení ve Sbírce zákonů. Zákon 106/1999 Sb., měl dle § 22 stanovenou účinnost poněkud k symbolickému datu 1. ledna 2000. V tomto ustanovení účinnosti zákona je možné mj. spatřovat důležitost předpisu a nevyhnutné řádné připravení se na jeho každodenní aplikaci. Zákonodárci tak jistě velmi moudře poskytly orgánům veřejné moci a potažmo celé společnosti dostatečný časový prostor. (Česká republika, 1999, s. 2578).

Geneze zákona č. 123/1998 Sb.

Do jisté míry paradoxní bylo, že dříve než vešel v platnost zákon č. 106/1999 InfZ, který lze chápat jakožto obecnou právní úpravu, byl přijat zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, který byl schválen 13. května 1998 a nabyl účinnosti již 1. července 1998. Původ tohoto předpisu byl taktéž podobný, jelikož tak jako obecná úprava nebyl vládním návrhem. Přestože se s jeho přípravou započalo mírně později, byl přijat poměrně hladce a to ještě v době vlády Josefa Tošovského, tedy před rozpuštěním Poslanecké sněmovny a červnovými volbami v roce 1998. Můžeme tak konstatovat, že přijetí těchto dvou informačních zákonů se pomyslně podělilo mezi dvě volební období s mírně pozměněným rozložením sil v Poslanecké sněmovně.

Svým zacílením jde o poměrně úzce zaměřený speciální předpis, který měl za význam naplnit především čl. 35 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a taktéž v rámci harmonizace našeho práva s unijním v rámci přístupových rozhovorů na základě tehdy platné Směrnice Rady č. 90/313/EHS o svobodě přístupu k informacím o životním prostředí ze dne 7. července 1990. Ta stanovovala pravidla pro transparentnost v citlivých oblastech životního prostředí. Zmíněná směrnice však byla již předčena a následně také nahrazena směrnicí Evropského Parlamentu a Rady č. 2003/4/ES o přístupu veřejnosti k informacím o životním prostředí s účinností od 14. 2. 2005, přičemž přímo tato směrnice sama o sobě reagovala na přijetí Aarhuské úmluvy do komunitárního práva. Zákon č. 123/1998 tak ve své podstatě nese ducha primárně Aarhuské úmluvy a sekundárně i směrnice 2003/4/ES a to zvláště od roku 2005 kdy byl InfZŽP rozsáhle novelizován právě za účelem zapracování úmluvy i směrnice. Aarhuská úmluva se tak v problematice

informací promítla právě touto novelizací do našeho právního řádu. (Motzke a Podskalská, 2007, s. 8).

Zákon 123/1998 má přednost před všeobecným předpisem 106/1999 a současně všechny předpisy týkající se našeho životního prostředí a informovanosti nemohou svými ustanoveními nijak omezovat poskytovat informace podle zákona 123/1998. Na základě jejich příp. zamítavé dikce není možné neposkytnout žádné, či snad méně informací. V podstatě tak vznikly a vedle sebe existují podobné předpisy, které upravují otázky informačního práva na našem území. Je tedy otázkou, zdali je potřebné mít informační zákony hned dva současně. Primární vznik tohoto stavu je však třeba hledat především v historickém vývoji naší legislativy, především vtisknutím samotného záměru v Listině základních práv a svobod, která vyjmenovává práva na informace samostatně a to ve dvou hlavách, jak jsme již také dříve uvedli – čl. 17 všeobecně, resp. čl. 35 na životní prostředí. Právo na informace o životním prostředí jakožto ústavně právní garance je v rámci Evropy výslovně garantováno zcela výjimečně. Vyjma našeho právního řádu, je současně toto právo garantováno také ve Slovenské republice, kde je toto podobně jako u nás pochopitelně dáno společným historicko-politickým vývojem a inspirací federálními předpisy. Další pomyslnou vlašťovkou je již pouze skandinávské Norské království. Ve všech ostatních státech Evropy je tak tato možnost zaručena jen jako právo na informace dané všeobecně, bez dalších speciálních zákonných úprav. (Zachová, 1999, s. 100).

Vzájemný vztah zákonů

Přestože zákon č. 123/1998 Sb., má přednost před všeobecným zákonem č. 106/1999 Sb., může toto i díky ústavnímu ukotvení evokovat domnění, že jde o vztah zákona 123/1999 jako *lex specialis* – *lex generalis* zákonem 106/1999. Ve skutečnosti je tato věc podstatně složitější. Vztahy zákonů jsou různé na vícero rovinách. Kupříkladu povinné subjekty nejsou u zákonů shodné. Existují různé skupiny povinných subjektů, průnik však oba zákony mají u orgánů státní správy, které mají povinnost informovat na základě obou zákonů. Pakliže např. takovýto povinný subjekt dle obecného zákona nakládá také s informacemi o životním prostředí, měl by se řídit režimem poskytování na základě zákona č. 123/1998 Sb. Tato vzájemná, bohužel poněkud nepříliš dostatečně sladěná vazba vztahu mezi zákony, může mít i praktický negativní dopad na samotný proces provádění informovanosti. Pokud se věc týká výlučně životního prostředí, je třeba postupovat podle

zákona 123/1998 Sb., či samozřejmě naopak. Fakticky to tedy znamená, že je povinný subjekt prvně nucen zabývat se a ověřovat, zda požadované informace spadají pod taxativní výčet informací o stavu životního prostředí a to dle § 2 písm. a) tohoto zákona.

Pakliže by vznikl problém s žádostí o informace týkající se jak všeobecných dotazů, tak také environmentálních, bude muset dotazovaný zjistit, zdali je povinný subjekt podle obou právních předpisů. Pakliže tomu tak skutečně bude, je potřebné odpovědi poskytovat zvláště pro obecný informační zákon 106/1999 Sb. a zvláště pro zákon 123/1998. Především v této záležitosti je možné předpokládat aplikační těžkosti a to zejména v plynutí lhůt. Ty bohužel nejsou u zmíněných předpisů sjednoceny stejně, nýbrž jsou stanoveny pro každý právní předpis odlišně. Tedy ve lhůtě do 15. resp. do 30. dne od přijetí žádosti na podání odpovědi, resp. odpovědi o zamítavém stanovisku o nevydání informace. To může být paradoxní a současně zdlouhavé protahování s podáním odpovědi. Zvláště pokud se tazatel koneckonců žádné nedostane. Pakliže by byly termíny nastaveny shodně, usnadnilo by toto jistě práci samotným povinným subjektům, jelikož by již na samotném počátku přijetí žádosti o informace nemuseli řešit předběžnou otázku, dle kterého právního předpisu postupovat. Tato záležitost by byla odstraněna. To ovšem není možné, zvláště u takových žádostí, které se i jen částečně dotýkají také životního prostředí. V těchto situacích je dokonce nutné postupovat tak, že třeba i jednu podanou žádost vyřizovat v systému dvou právních předpisů. Což jak bylo zmíněno, mimo jiné znamená právě i s odlišnými lhůtami. (Pazderka, 1999, s. 528 - 530).

Zákon č. 123/1998 Sb., je v poskytování informací poměrně restriktivní. Může dojít např. k situaci, kdy povinný subjekt vyhodnotí podanou žádost dle tohoto zákona jako neopodstatněnou, která se nevztahuje k informacím o environmentálním prostředí. V případě neexistence všeobecné právní úpravy zákonem 106/1999 Sb., by tak mohl žádost odmítnout jakožto neopodstatněnou. Vzhledem k existenci taktéž všeobecného informačního zákona, je následně naopak nucen postupovat a vyřídit takovou žádost právě v mezích zákona 106/1999 Sb. I jen tato záležitost může způsobovat prakticky určité nesnáze při informování společnosti. Namísto jasného legislativního postupu a rychlých odpovědí povinného subjektu tak dochází za určitých okolností k jistým průtahům při rozhodování o tom, který předpis a jaký postup je třeba použít, či je snad kombinovat.

Zcela jistě by bylo příhodnější oba zákony buď sjednotit, či snad jeden zrušit a problematiku informačního práva tak řešit jen jedním zákonným předpisem. To by bylo pro jasnou přehlednost a bezproblémovost procesů velmi žádoucí. Pokud jde konkrétně

o právo na informace o životním prostředí, je naše úprava v zásadě dostačující. Klíčové tohoto práva je ovšem jeho rozvedení zákonnými a podzákonnými předpisy. Zákon 123/1998 odpovídá evropskému standardu. V řadě bodů navíc splňuje i evropský rámec. Současně je možné se setkat s názorem, že ve vztahu k čl. 17 Listiny základních práv a svobod jde o zákon *lex specialis*, což by opět potvrzovalo, že úprava informovanosti veřejnosti dle tohoto zákona je víceméně nadbytečná a dostačující by byla jen úprava *lex generalis*, společně s obecným právním předpisem zákonem 106/1999. (Zachová, 1999, s. 97).

Předmětem této práce není porovnávání zde výše uvedených právních předpisů, ale bylo považováno za vhodné, zmínit alespoň tyto nejvýznamnější odchylky, které ve styku těchto dvou předpisů mohou nastat.

3 PROCESNÍ PRÁVO NA INFORMACE A PRAKTICKÉ POSTUPY

Jelikož je zákon č. 123/1998 Sb., InfZŽP předpisem který je omezený výhradně na úzké spektrum možných dotazů o informace, bylo shledáno jako přínosnější se co v nejširším možném záběru zaměřit na obecný předpis 109/1999 Sb., InfZ který obsáhne široké spektrum oblastí, na které má možnost se běžný tazatel bez uvedení důvodu tázat. Dále se tedy již bude tato práce zabývat problematikou výhradně obecného předpisu zákona č. 109/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

3.1 Poskytování informací na základě žádosti

Osoba žadatele

Osoba žadatele dle InfZ je vymezena všeobecně v § 3 odst. 1. Žadatelem však nemusí být pouze fyzická a právnická osoba. Informační právo vycházející z ústavy může mít každý. Např. i podnikající fyzická osoba, občan cizí státní příslušnosti, či člověk bez státní příslušnosti – tzv. bezdomovec, pakliže se nachází na našem území, což vyplývá i z ústavního pořádku, konkrétně čl. 42. odst. 2, písm. 2) a 3) Listiny. (Kučílek a Žantovský, 2002, s. 27).

Zajímavou skupinou žadatelů, se kterými je třeba také počítat, jsou kraje a obce. Tyto subjekty územních samosprávných celků však sami bývají většinou dotazovanými – povinnými subjekty – k poskytnutí jimi shromažďované informace. Toto současně dokládá poněkud zajímavá kauza s dotazem osoby mladistvé na město Prostějov, jakožto povinného subjektu podle tohoto zákona. Jelikož ani osoba nezletilá nemůže být na svém informačním právu nikterak zkrácena, protože jde o právo pramenící z ústavního předpisu a dle § 23 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, má každý člověk právní osobnost, a to od narození až do smrti. Oproti tomu svéprávnost dle § 15 InzF mít žadatel vůbec nemusí.

Toto potvrzuje kauza mladého aktivisty ve veřejném prostoru Jakuba Čecha z Prostějova, který se angažoval v činnosti přístupu k informacím. V roce 2015 požádal magistrát města Prostějova o informace na základě tohoto právního předpisu. Úřad mu však neodpověděl, jelikož jako nezletilý údajně nemá na tyto informace právo. Namísto toho informoval rodiče tazatele, aby k žádosti připojili jakožto zákonní zástupci svůj podpis a dali s tímto souhlas. Tazatel se následně s kauzou obrátil na organizaci Otevřená společnost. Žádané

informace magistrát města vydal na základě nařízení Olomouckého krajského úřadu. (Šverdík, 2015).

Tyto a jim podobné případy mohou vést povinný subjekt k jistým otázkám, z jakého důvodu a pohnutek se tazatel na určité věci vůbec dotazuje. Tyto otázky mohou být zcela legitimní, ovšem nemají v zákoně žádnou relevanci ani oporu. Žádost o informace může žadatel podat zcela z jakéhokoliv důvodu. Výjimku tvoří pouze případy, kdy by bylo možné žádost odmítnout na základě rozhodnutí o zneužití práva na informace. Žadatel se může obracet na kterýkoliv subjekt, jenž má danou informaci k dispozici, aniž by vůbec takovéto informace daný subjekt vytvářel, ale jen jimi disponuje. (ČR, 2009a, NSS).

Forma podání žádosti

Informační zákon zná dvě formy podání žádosti:

1. Ústně

Ústně podané a vyřízené žádosti dle InfZ je pro povinný subjekt velmi výhodný institut, a to z důvodu neexistence procedurálních povinností, které se vztahují k procesu podávání informací jen písemnou formou a to dle § 13 odst. 3 InfZ. U ústních podání žádostí není možné vůbec využít např. institut stížnosti podle § 16a InfZ. Žadatel však může dle § 13 odst. 2 následně požádat o informaci písemně. Především proto je ústní podání a obratem vyřízení žádosti výhodné. Tazatel může být ihned uspokojen – rychlost obdržení informace a nenutí povinný subjekt žádných dalších procesů.

2. Písemně

Písemně podané žádosti mohou být podány:

- listinnou podobou
- datovou schránkou
- prostřednictvím veřejné datové sítě (e-mailem)

Žádosti podané v listinné podobě a prostřednictvím datové schránky mají totožnou povahu, která je chápána jakožto podání písemnou formou. Problematiku však způsobuje zcela nejčastěji podání prostřednictvím elektronické komunikace – běžným e-mailem.

Procesně jsou stanoveny podmínky pro podávání žádostí e-mailem dle InfZ pakliže je splněno následující:

- žádost podaná e-mailovou komunikací nemusí být podána, resp. podepsána tzv. uznávaným elektronickým podpisem; dostačující je naprosto běžný e-mail
- žádost je zaslána přímo na elektronickou adresu podatelny povinného subjektu, pakliže je povinným subjektem takováto schránka zřízena a je funkční (ČR, 2011, NSS)

Naproti tomu InfZ v § 14 odst. 4 jasně stanovil, že pokud není splněna tato uvedená podmínka o podání žádosti, i kdyby všechny ostatní náležitosti splněny byly, tak v žádném případě nejde o žádost dle tohoto zákona. Tento stav může způsobovat určité komplikace při podávání žádostí o informace především u méně erudovaných tazatelů. Praktické problémy nastávají zvláště v případech, kdy tazatel svoji zamýšlenou žádost dle InfZ zašle do kterékoliv e-mailové schránky jakéhokoliv zaměstnance povinného subjektu. Pro samotného zaměstnance toto z výše uvedeného ustanovení má sice za účinek podání dotazu mimo zákon 106/1999 ovšem i tak má takovýto email znaky úředního podání dle zákona 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, resp. dle prováděcí vyhlášky 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby. Tudíž dle těchto předpisů nemůže zaměstnanec povinného subjektu email tohoto typu lehkomyšlně odstranit. Nýbrž striktně dle dikce legislativy je třeba jej vždy evidovat v systému spisové služby. Jakou formou toto bude již následně provedeno, je veskrze nepodstatné. Důležité však je samotné předání do podatelny, k příp. dalšímu zpracování. Praktický postup bývá většinou dvojitý. Zaměstnanec má možnost uvedený email vytisknout a takto vytištěný dokument osobně předat na podatelně úřadu k zaevidování a přidělení čísla jednacím, příp. jednoduchým přeposláním právě na zřízenou e-mailovou adresu podatelny úřadu. Provedením takovéhoho úkonu zaměstnancem ovšem žádost nenabyde atributy žádosti dle informačního zákona.

Zcela určitě je však velmi výhodné pro zaměstnance povinného subjektu i takto doručenou žádost o informace obratem vyřizovat. Pro povinný subjekt má vyřízení takovéto žádosti obratem tu velkou výhodu, že není třeba uskutečňovat žádné další příp. formální procedurální postupy, které by jinak bylo třeba naplnit, pokud by se postupovalo dle Informačního zákona. V tomto případě je de-facto postup velmi podobný jako u režimu vyřizování žádosti ústní formou. Žadatel je získáním informace v zásadě uspokojen a to, zdali jde o klasický podle InfZ či nikoliv je pro něj většinou marginální.

Naopak v případě žádného nevyřízení takovéto žádosti po uplynutí běžné zákonné lhůty pro odpověď dle InfZ, se povinný subjekt vystavuje následné stížnosti ze strany žadatele, se kterou se povinný subjekt musí vypořádat. Téměř jistě také následně dojde k opětovnému podání žádosti ze strany žadatele a žádost bude třeba i v takovém případě následně řešit.

Žádost podaná e-mailovou formou přímo do podatelny povinného subjektu, se považuje za doručenu okamžikem obdržení takovéto žádosti na adresu serveru podatelny a to dle § 3 odst. 1 vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby. Což může přinášet obecně problémy s plynutím lhůt pro vyřízení, pakliže takováto žádost bude obdržena např. ve dnech pracovního klidu.

Obsah žádosti

Náležitosti u podávané žádosti na základě InfZ taxativně vymezuje § 14 odst. 2 tohoto zákona, a jsou jimi: (Česká republika, 1999, s. 2580)

- u fyzických osob - *jméno, příjmení, datum narození, adresu místa trvalého pobytu nebo, není-li přihlášena k trvalému pobytu, adresu bydliště a adresu pro doručování, liší-li se od adresy místa trvalého pobytu nebo bydliště;*
- u právnických osob - *název, identifikační číslo osoby, adresu sídla a adresu pro doručování, liší-li se od adresy sídla.*

Dalšími nutnými požadavky na podání žádosti je nutná přesná identifikace povinného subjektu, ke kterému je takováto žádost podávána a je potřebné, aby žadatel svoji žádost spojil se zákonem 106/1999 Sb. Pakliže není žadatel podávající svoji žádost nedostatečně identifikovatelný – tedy bude např. chybět některý z taxativně požadovaných údajů, jedná se o vadu žádosti. Na takovouto vadu žádosti však lze reagovat výzvou k doplnění žádosti dle § 14 odst. 5 písm. a) jen na základě nutnosti pro vyřízení takovéto žádosti. Podobně je tomu také v případě, pakliže jde o žádost, která je nedostatečně identifikovaná, či příliš obecně uvedená žádaná informace. (ČR, 2013a, NSS).

3.2 Způsoby vyřízení žádostí o informace

Principy při vyřizování žádosti

Zákon 106/1999 je při vyřizování žádosti postaven na několika fundamentálních principech:

- Veškeré informace, jež se týkají činnosti a působnosti povinného subjektu podléhají informační povinnosti;
- Pakliže existuje důvod k neposkytnutí informací, je třeba tento důvod vždy identifikovat se zákonným ustanovením, na základě kterého bude možné odůvodnit neposkytnutí informací, a to buď na základě zákona 106/1999 Sb. či jiného zvláštního zákona;
- Existuje-li takovýto zákonem stanovený důvod, na základě kterého je možné usuzovat, že informaci není možné poskytnout, je následně nutné vydat dle zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, správní rozhodnutí včetně odůvodnění o tom, že se žádost odmítá a to jak v částečném, tak úplném odmítnutí žádané informace. Odmítnutí žádosti není možné za žádných okolností řešit ze strany dotazovaného subjektu pouze neformálním oznámením;
- Zákonné důvody pro neposkytnutí informací jsou vyjádřeny většinou jako důvody mající vztah k určitým informacím, nikoliv všeobecně k žádaným dokumentům. Jsou-li žádány určité dokumenty, je vždy potřebné zjišťovat, zdali všechny údaje uváděné v žádaném dokumentu jsou zákonem chráněny, nebo pod ochranu spadají určité části dokumentu. V takovém případě nevzniká důvod k částečnému nevydání, nýbrž k vydání žádaného a to s odstraněnými chráněnými informacemi.

Nejčastější vady podaných žádostí dle zákona 106/1999 Sb.

- žádost není podána prostřednictvím e-podatelný povinného subjektu;
- žadatel se dostatečně neidentifikoval, nebo neuvedl adresu pro doručování;
- není uvedeno, kterému povinnému subjektu je žádost určena;
- v žádosti není zřetelně uvedeno, že jsou informace požadovány na základě InfZ.

Jak již bylo zmíněno dříve, v případech, kdy chybí vazba na Informační zákon, je vhodné směrem k žadateli neformálně odpovědět, pokud možno komplexně, a to i bez vazby na informační zákon.

Odstranění vad

Jak již bylo výše zmíněno, v bodě týkající se obsahu žádostí, kdy žadatel není dostatečně identifikovatelný, je možné sice požadovat doplnění informací k identifikaci, ovšem pouze za situace, kdy takovýto nedostatek bude bránit ve vyřízení žádosti. Typicky v těchto případech půjde o situace, kdy je povinný subjekt rozhodnut informaci, či alespoň část požadovaných informací nevydávat. Naopak v případech, kdy neshledává důvody pro odmítnutí poskytnutí informace, nevzniká mu žádný zákonný důvod pro doplnění chybějících identifikovatelných údajů. Povinný subjekt je současně limitován k učinění tohoto úkonu lhůtou 7 kalendářních dnů od doručení žádosti. (ČR, 2013a, NSS).

Určitou výhodu pro povinný subjekt však může být, že zákonná lhůta pro celkové vyřízení žádosti, tedy 15 dnů, začíná plynout až po doplnění nekompletních informací ze strany žadatele. Fakticky tedy tento delší časový úsek může povinný subjekt již využít primárně pro přípravu zamítavého rozhodnutí o nevydání informace ať už v jakémkoliv rozsahu.

V případech, kdy povinný subjekt dospěje k názoru, že podaná žádost je z nějakého důvodu nesrozumitelná, obecná, či není zřejmé, jaké informace se žadatel domáhá, je možné dle § 14 odst. 5 písm. b) InfZ vyzvat žadatele o upřesnění či doplnění podání a to opět v termínu do 7 kalendářních dnů od doručení žádosti. Pro tento institut žádosti o upřesnění však platí, že žadatel musí být mj. jasně instruován o tom, co je v primárně podané žádosti nepřesného, či neúplně sepsáno a co konkrétně je třeba žadatelem dovysvětlit, proč požadované instrukce nově povinný subjekt potřebuje, resp. v čem žádost shledává neúplnou.

3.2.1 Věcné vyřízení žádosti bez nutnosti vyhledávání informací

Odložení pro nedostatek působnosti

Informační povinnost se dle § 2 odst. 1. týká informací, jež se vztahují k působnosti povinného subjektu. Působností znamená jakákoliv činnost subjektu a informační povinnost se vztahuje na veškeré činnosti povinných subjektů. Všechny tyto činnosti povinných subjektů spadají do režimu zákona 106/1999 Sb. To ovšem ještě neznamená, že povinný subjekt zcela automaticky informaci musí poskytnout. Povinný subjekt může dospět mimo jiné také k názoru, že dle § 14 odst. 5 písm. c) InfZ se informace požadované žadatelem dotazovaného subjektu vůbec netýkají, má možnost formálně doručit žadateli

toto sdělení a to do 7 kalendářních dnů ode dne podání žádosti s odůvodněním, že dotazovaný subjekt nemá dostatek působnosti v dotazované věci. Věc následně neformálně odloží, což nemá charakter správního rozhodnutí, nicméně žadatel může dle § 16a InfZ podat stížnost na postup při vyřizování jeho žádosti.

Žádost o informace dle InfZ není možno za žádných okolností postoupit dle § 12 správního řádu pro věcnou či místní nepříslušnost jinému povinnému subjektu, přestože by dotazovaný subjekt věděl, koho se takový dotaz týká. Zákon 106/1999 žádný institut postoupení nezná a správní řád se v tomto případě nepoužije.

Odmítnutí pro neaplikovatelnost zákona 106/1999 Sb.

Podle znění § 2 odst. 3 InfZ se postup na poskytování informací podle tohoto zákona nepoužije za předpokladu, *pokud zvláštní zákon upravuje jejich poskytování, zejména vyřízení žádosti včetně náležitostí a způsobu podání žádosti, lhůt, opravných prostředků a způsobu poskytnutí informací.* (Česká republika, 1999, s. 2578). Prakticky jde o typický případ o vyloučení InfZ v vždy případě, kdy povinný subjekt po přijetí určité žádosti zjistí, že je povinným subjektem a má formálně i procedurálně postupovat dle zákona 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. Pakliže je žadatelem podána žádost o informace, která splňuje všechny požadavky na podání žádosti dle InfZ, ovšem pokud povinný subjekt zjistí, že jde o žádost na informace o životním prostředí, musí plně využít zákona 123/1998 Sb. jelikož tento zákon zcela a kompletně upravuje poskytování v oblasti životního prostředí. (Korbel, 2005a, s. 71).

Ovšem ve většině případů není možné zvláštním zákon Informační zákon zcela vyloučit, jelikož zvláštní zákony neposkytují úpravu pro poskytování informací natolik kompletní, aby bylo možné říci, že zákon 106/1999 se na určitý postup nebude vůbec neuplatňovat a vztahovat. Zvláštní zákony upravují svoji oblast problematiky, ovšem již nekomplexně upravují informační povinnost, proto není možné InfZ zcela vyloučit. Při procedurálním vyřízení žádostí je třeba v drtivé většině případů postupovat dle InfZ, ovšem při aplikaci zvláštního zákona se může povinný subjekt odvolávat na zvláštní zákonnou úpravu, na základě které jsou požadované informace tímto zvláštním zákonem chráněny, a tudíž nebudou subjektem vydány.

Odkaz na zveřejněné informace

Pakliže požadovaná informace již je zveřejněná, má povinný subjekt možnost na takovouto zveřejněnou informaci jednoduše žadatele odkázat. To však musí dle § 6 InfZ učinit nejlépe obratem, nejpozději však v prekluzivní lhůtě 7 dnů od podání takovéto žádosti, a to se sdělením informací umožňující žadateli získání takovéto zveřejněné informace.

Žadatel však i poté může požadovat přímé poskytnutí již zveřejněné informace. Povinný subjekt ji v takovémto případě má přesto povinnost poskytnout. Striktně procesně vzato ovšem jde o požadavek, který má atributy nové žádosti, a tudíž je třeba opětovně počítat s lhůtou 15 dní na takovouto odpověď.

Povinnost přímého poskytnutí informací však povinný subjekt za povinnost nemá, pakliže samotná žádost o tuto informaci byla podána e-mailem a současně tato informace je dostupná taktéž elektronicky např. na webové stránce úřadu. Žadateli může povinný subjekt pouze oznámit tzv. „link“ na kterém je možné takovéto informace dohledat. Požaduje-li žadatel i nadále za zde uvedených podmínek přímé poskytnutí informací - třeba i v nové - opětovné žádosti, je třeba rozhodnutím takovéto žádosti nevyhovět.

3.2.2 Dotčené osoby

Samotný InfZ se o tzv. třetích osobách nezmiňuje a nikterak neřeší situaci, jak prakticky postupovat s osobami dotčenými. Tyto osoby mohou být fyzické i právnické. Postavení těchto dotčených osob dotvořila judikatura. Dotčenými osobami jsou všeobecně ty osoby, kterých se týkají požadované informace. Nejde o žadatele, ani povinné subjekty. Souhrnně tedy jde osoby, ke kterým se požadované informace žadatele přímo vztahují.

Prakticky nejčastěji je dotčenou osobou zaměstnanec povinného subjektu, na který se žadatel obrací s informací o výši platu tohoto zaměstnance. Dalšími případy mohou být smluvní partneři, dodavatelé, či osoby, se kterými je vedeno správní či trestní řízení. Souhrnně tedy jde o osoby, kterých se požadované informace žadatele přímo vztahují.

Problematické samo o sobě může být i jen stanovení dotčených osob. Ze strany povinného subjektu musí jít o pečlivé zkoumání, zdali se poskytnuté informace osobnostně týkají dotčené osoby, či nikoliv, resp. v jaké míře. Pakliže dospěje k názoru, že se informace týkají, tak není možné dotčenou osobu opomenout. Dotčená osoba musí být vtažena do procesu vyřízení žádosti o informace, jelikož takovéto procesní opomenutí může být ze

strany dotčené osoby následně napadnuto soudní žalobou. V tomto se na povinný subjekt vztahuje zvláště § 4 odst. 4 správního řádu, jenž stanoví že „*Správní orgán umožní dotčeným osobám uplatňovat jejich práva a oprávněné zájmy*“. (Česká republika, 2004, s. 9782).

Dotčená osoba se může na základě § 82 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, domáhat ochrany na základě nezákonného zásahu do práv dotčené osoby. V případě úspěšnosti takovéto žaloby navíc osoba může požadovat a nejspíše také bude požadovat náhradu škody.

Z tohoto zde uvedeného plyne především povinnost povinného subjektu informovat bez zbytečného odkladu tyto zúčastněné osoby, o tom, že má povinný subjekt v úmyslu poskytnout informace, které se jich mohou bytostně týkat. Současně je třeba dát prostor dotčeným osobám se k věci vyjádřit. Poté je na povinném subjektu, aby následující vyjádření těchto osob přemítal a vyvodil z něj další případné důsledky pro postup ve věci. (ČR, 2015, NSS).

Procesní kroky při vyřizování žádosti s dotčenými osobami

- Identifikace dotčených osob je třeba provádět přímo do materiálu vedeného k žádosti z důvodu příp. podání stížnosti na postup při vyřizování žádosti o informace ze strany žadatele; pro jednoduchou identifikaci ze strany nadřízeného orgánu, který by následně potřeboval prověřit všechny dotčené osoby, na rozdíl od povinného subjektu mu nejsou povětšinou přímo známy;
- Nutnost výzvy dotčené osoby k vyjádření se k podané žádosti o informace – dotčené osoby mají toto právo – nejedná se o získání souhlasu pro poskytnutí informací, nýbrž čistě o informování. Výzvu je potřebné učinit takovou formou, aby netrpěla rychlost vyřízení žádosti samotné. Ji samotnou je taktéž třeba založit do spisového materiálu k žádosti – v případě, pokud by výzva nebyla povinným subjektem objektivně doložena, hledí se v příp. dalším přezkumném řízení na takovýto postup při vyřizování žádosti jako na vadný;
- Dotčené osoby je třeba informovat o samotném způsobu vyřízení žádosti, v případě odepření poskytnutí informací je třeba také zaslat kopii rozhodnutí o odmítnutí žádosti;

- Vydáním správního rozhodnutí ve věci žádosti o informace se s ohledem na správní řád § 27 odst. 2 tímto aktem dotčené osoby stanou účastníky, pakliže mohou být tímto rozhodnutím přímo dotčeny.

3.2.3 Vyřízení žádostí se shromážděním informací a typy poskytnutých informací

Pojem informace

Dle informačního zákona se rozumí informací jakkoliv zaznamenaný obsah na kterémkoliv nosiči. Je tedy možné jej opětovně přečíst, poslechnout, prohlédnout, či znovu vytisknout. Informací je taktéž to, z výše uvedených záznamů může jen vyplývat – mohou to být kupříkladu jednoduché odpovědi ze strany povinného subjektu ve formě odpovědi - ano, již bylo rozhodnuto v určité věci, či nikoliv, žádost je ještě v řízení.

Dokument

Dle zákona o informacích lze žádat nejen informace, ale také dokument. Je tedy možné žádat poskytnutí informací ve formě dokumentů. Fakticky tím žadatel oznamuje, že žádá zcela všechny informace, které žádaný dokument obsahuje. Zájem žadatele o dokument může být pro povinný subjekt i určitá výhoda. Žadatel totiž přímo označí, o jaký konkrétní dokument se má jednat a jeho fotokopii mu stačí vydat. Fakticky odpadá nutnost vyhledávání požadovaných informací, které se mnohdy nacházejí v řadě dokumentů, příp. alespoň zjištění, v jakém dokumentu se takováto informace vůbec nachází. To může někdy způsobovat poměrně značné problémy a časovou zdlouhavost. Naopak samotným vydáním dokumentu již povinnému subjektu odpadá povinnost zjišťovat, zdali v požadovaném dokumentu se vůbec relevantní informace pro žadatele nachází. Zcela vystačí povinnému subjektu jen zjistit, zdali žádaný dokument lze vydat kompletně celý, či zčásti, nebo snad vůbec nevydat.

Neexistující informace či vytváření nových informací

Dojde-li povinný subjekt k názoru, že jsou po něm žádány informace, kterými nedisponuje, nebo snad o informace, které by musel např. statisticky povinný subjekt vytvořit, označí

tyto informace jako neexistující a z procesního hlediska vydání takovýchto informací odmítne rozhodnutím o odmítnutí žádosti.

Problematické však může být vůbec určit, které požadavky žadatele směřují k vytváření nových informací, či jde pouze o shromáždění dílčích informací na vyřízení žádosti, resp. určit, zda povinný subjekt je vůbec povinný žádané informace mít.

Povinný subjekt v takovýchto případech musí rozlišovat konkrétní možnosti vyřešení věci:

- Povinný subjekt nemá zdrojový záznam, ve kterém by se informace měla vyskytovat pro možnost sestavení odpovědi pro žadatele – pakliže nemá dotazovaný subjekt povinnost takovéto informace mít, má jednoduše možnost odmítnout žádost rozhodnutím. Pakliže však má povinnost zdrojový záznam, resp. informace držet, je nutné, aby si je povinný subjekt obstaral. Toto však samozřejmě neplatí, pokud by již skutečně nebylo možné fyzicky zdrojový materiál získat zpět, pak je možné žádost odmítnout, přestože povinný subjekt svým jednáním porušil svoji povinnost.
- Povinný subjekt zdrojové záznamy má, ovšem na základě žádosti by bylo potřebné jejich celkové zpracování, typicky z více materiálů a se statistickými záznamy – takovouto žádost není možné odmítnout, i když by samotnou přehledovou statistiku povinný subjekt sám bezprostředně nevedl, jelikož informace u povinného subjektu přesto existují. I přestože, že je potřebné je mechanickým způsobem zpracovat, řekněme shromáždit, má povinný subjekt tuto povinnost. Pakliže záležitost shromáždění informací bude náročnější, tak může povinný subjekt požadovat jen náhradu nákladů. To plně odpovídá § 17 odst. 1 InfZ, kdy je povinný subjekt oprávněn požadovat úhradu nákladů za tzv. mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací.
- Povinný subjekt má zdrojové záznamy, ovšem na základě žádosti by k úplné spokojenosti žadatele bylo potřebné je novou tvůrčí činností zpracovat, či analyzovat data, nikoliv jen mechanicky sečíst – v takovémto případě lze žádost odmítnout, což má plnou oporu v InfZ v § 2 odst. 4, kdy zákon stanoví, že povinnost poskytovat informace se netýká vytváření nových informací.

Výše zmíněný bod však neplatí, pakliže by povinný subjekt měl za povinnost na základě své působnosti a činnosti takovouto informaci držet v určité analytické vyhodnocené struktuře. Pokud by ji snad nevedl, bylo by toto pochybením samotného povinného

subjektu, a bylo by potřebné data zpracovat a kompletní informace vytvořit, resp. vydat žadateli.

Informace ve stádiu vzniku

NSS judikoval (ČR, 2009b, NSS), že informací podle InfZ není každý sice de facto existující dokument či informace, nýbrž jen takový, který existuje i de jure, což dle NSS je až v okamžiku, kdy nabyde dokument svoji platnost. Tedy např. kompletně nedokončené či nepodepsané správní rozhodnutí, které se bude např. dále dopracovávat, tak dle zákona takováto informace ještě nevznikla, a tudíž není závazek povinného subjektu ji vůbec vydávat, přestože by i již fyzicky existovala. Je to logické, jelikož by žadatelé mohli požadovat např. i před samotným vydáním určitého správního aktu takovýto dokument ještě ve stádiu přípravy. Čímž by žadatel mohl na základě přístupu informacím předem zjišťovat, jak např. bude v určité věci rozhodnuto.

Test proporcionality

Neboli test veřejné zájmu, který spočívá ve střetu dvou ústavně zaručených práv, příp. ústavně zaručeného práva či jiného veřejného zájmu, či statku. Přičemž platí, že první nevyklučuje to druhé, nýbrž je třeba jedno upřednostnit při respektování a dodržení podmínek toho druhého. V podmínkách InfZ jde především o střet ochrany osobních údajů, osobnostních práv u fyzických osob, či se upřednostní právo na informace. Přičemž test probíhá obousměrně. Povinný subjekt tak může dojít k názoru, že v určitém případě lze omezit právo na informace, přestože by tomu za běžných okolností zákon vůbec nebránil. Může jít např. o situace, kdy by poskytnutí určitých informací mohlo narušit rovné postavení účastníků ve správním řízení.

3.2.4 Lhůty

Obecná lhůta pro vyřízení a odpovědi na žádost o informace je podle § 14 odst. 5 písm. d) InfZ je nejpozději do 15 dnů ode dne přijetí žádosti, resp. ode dne jejího doplnění, či také od upřesnění žádosti o informace. Prvním dnem lhůty je vždy následující den po dnu přejetí žádosti. Současně se doba prolouhuje v případě, že poslední den lhůty vyjde na den pracovního klidu. V takovém případě se posunuje na 1. pracovní den.

Lhůta může být také ze závažných důvodů prodloužena dle § 14 odst. 7 InfZ o dalších deset kalendářních dnů, přičemž InfZ je taxativně vyjmenovává: (Česká republika, 1999, s. 2581)

- *vyhledání a sběr požadovaných informací v jiných úřadovnách, které jsou oddělené od úřadovny vyřizující žádost,*
- *vyhledání a sběr objemného množství oddělených a odlišných informací požadovaných v jedné žádosti,*
- *konzultace s jiným povinným subjektem, který má závažný zájem na rozhodnutí o žádosti, nebo mezi dvěma nebo více složkami povinného subjektu, které mají závažný zájem na předmětu žádosti*

Pro povinný subjekt může být velmi zajímavá poslední možnost, kterou se může povinný subjekt poměrně lehce chránit v případě nějakého problému pro nesplnění lhůty. Kdy dle NSS (ČR, 2008, NSS) který se ztotožnil i s názorem Krajského soudu v Ostravě a judikoval že, dle § 14 odst. 5 písm. c) InfZ, je možné lhůtu pro poskytnutí informací prodloužit i z důvodu nutnosti konzultací mezi různými složkami jednoho a téhož povinného subjektu, tedy např. jiného odboru v rámci téhož subjektu apod.

Jinými slovy vlastně NSS říká, že složkou povinného subjektu může být i jiný odbor, než ten, který primárně vyřizuje žádost. Podle tohoto je tedy možné, pakliže je to pro povinný subjekt přínosné především z hlediska plynutí lhůty, aby do vyřizování žádosti velmi lehce vtáhl jinou část organizace v rámci jeho organizační struktury a tímto splnil podmínku k prodloužení lhůty o dalších deset dní.

Ve všech případech, je však zcela nezbytné a nutné řádně a prokazatelně informovat žadatele zavčasu před uplynutím základní lhůty o tom, že nastaly příčiny k prodloužení lhůty a s důvody samotnými musí být obeznámen.

3.2.5 Doručování a způsoby doručování

V informačním právu, se při doručování postupuje jak dle předpisu InfZ, tak také správního řádu. To platí zvláště pro doručení příp. vydaného rozhodnutí o odmítnutí žádosti. V takovém případě se správní řád uplatní plně.

U dalších procesních úkonů, kterými jsou např. poskytnutí informace, výzvy k doplnění žádosti, výzva k úhradě nákladů apod., se správní řád na základě § 20 odst. 4 InfZ přímo

neuplatní. Prioritně povinný subjekt doručuje zcela běžně do datové schránky, případně se doručuje přímo podle vysloveného přání samotného žadatele uvedeného v žádosti o informaci. Pakliže není žádný způsob v žádosti žadatelem vybrán, může povinný subjekt zvolit vhodný způsob dle svého uvážení. Určité obavy, které mohou u povinného subjektu vyvstat při doručování na email, kdy nemá zpětnou vazbu a potvrzení o doručení této datové zprávy není na místě. Za funkčnost své emailové schránky zodpovídá žadatel o informace. Povinnému subjektu stačí prokázat, že datová emailová zpráva od něj byla odeslána.

3.2.6 Zveřejnění poskytnutých informací

Informační zákon v § 5 odst. 3 stanovuje povinnost povinného subjektu poskytnutou informaci na základě žádosti také zveřejnit do 15 dnů na stránkách povinného subjektu umožňující dálkový přístup. Je možné zveřejnit informace jako celek, příp. se může zveřejnit i samotná žádost. Ta ovšem musí být v případě žádosti fyzickou osobou kompletně anonymizována. Povinný subjekt má povinnost zveřejňovat informace, naopak nemá právo zveřejňovat informace o žadateli. Kompletní zveřejnění žádosti včetně žadatele by bylo v přímém rozporu se zákonem 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů.

Zákonem není explicitně stanoveno po jak dlouhém časové období je povinnost informace, nechat zveřejněny, má se tedy za to, že neustále. Ve spojení s výroční zprávou dle § 18 InfZ kterou má za povinnost vydávat každý povinný subjekt a má být přístupná min. po dvě léta dozadu, lze dovozovat určitou zpětnou kontrolu této výroční zprávy na základě zveřejněných informací. Tato povinnost a ustanovení do Informačního zákona bylo v průběhu následujících legislativních procesů a změn vneseno z řad poslanců Parlamentu ČR, což mohlo být způsobeno poslaneckým mediálním tlakem.

Čistě prakticky vzato jde o úkol pro povinné subjekty poměrně zbytečný. Drtivá většina žadatelů se jistě nezajímá a nebude se tedy dotazovat téhož povinného subjektu na tytéž identické informace, a i kdyby tomu takto snad bylo, je velmi nepravděpodobné, že by se tazatel zdlouhavě, navíc s nejistým výsledkem, že na své otázky odpověď skutečně najde, prohledával archivem dříve poskytnutých informací. Dalece jednodušší pro tazatele je dle našeho názoru si rovnou a přímo zažádat o informace, přestože by mělo jít i o tutéž žádost – dříve již povinným subjektem vyřízenou.

I k otázce požadovaných informací, které již měly být žalobci dříve poskytnuty, se krajský soud přezkoumatelným způsobem vyjádřil, když uvedl, že tato skutečnost nemůže být důvodem k neposkytnutí takové informace správním orgánem, neboť zákon o svobodném přístupu k informacím žádnou takovou výjimku z poskytování informací neobsahuje. Sám stěžovatel s tímto názorem krajského soudu polemizuje, nemůže tedy zároveň obstát jeho tvrzení, že se krajský soud uvedenou otázkou nezabýval.

3.3 Náklady za poskytování informací

Právo na informace a právo na úhradu nákladů

Povinný subjekt může, ale taktéž nemusí požadovat po tazateli úhradu nákladů. Jde pouze o možnost, nikoliv povinnost. Fakticky může být mnohdy dalece přínosnější a vhodnější, aby povinný subjekt vůbec nepožadoval žádnou úhradu, především z důvodu příp. velké administrativní zátěže povinného subjektu, díky nutným procesním krokům pro vyměření a získání finančního plnění.

Úhrada nákladů má povahu soukromoprávního nároku, nejde o veřejnoprávní plnění, jelikož jde o určitou formu úhrady za službu, která je spojena s poskytnutím informace. Úhradu nákladů se na základě § 21 odst. 2 InfZ stanovuje dle Nařízení vlády 173/2006 Sb. a povinný subjekt se jím musí řídit, tedy že smí požadovat úhradu nákladů výhradně za stanovené úkony v této vyhlášce, za: (Česká republika, 2006, NV, s. 2042)

- *pořízení kopií*
- *opatření technických nosičů dat*
- *odeslání informací žadateli*
- *mimořádně rozsáhlé vyhledání informací*

Podmínky pro úhrady nákladů

K tomu, aby bylo vůbec možné požadovat úhrady nákladů za poskytnuté informace, je nutné, aby povinný subjekt plnil tyto podmínky:

- Povinný subjekt musí mít schválený, vydaný a zveřejněný sazebník úhrad nákladů. Bez vydaného sazebníku úhrad dává povinný subjekt veřejně najevo, že žádnou úhradu nákladů spojených s přístupem k informacím nepožaduje a ani požadovat

nemůže. Vystavuje se tím nebezpečí v případě skutečně rozsáhlé žádosti, že nebude moci argumentovat žádnou úhradou nákladů, a pokud by žádost byla jakkoliv rozsáhlejší pro vyhledání, měl by povinný subjekt povinnost informace vyhledat a vydat i bez úhrady.

- Uplatit požadavek na úhradu nákladů musí povinný subjekt ještě před vypršením lhůty pro poskytnutí samotné informace. Není možné porušit předpis InfZ tím, že ve lhůtě 15 dnů nebude informace vydána a namísto toho bude povinný subjekt po této lhůtě požadovat dodatečně úhradu nákladů.
- Taktéž je potřebné dle § 17 odst. 3 InfZ vyzvat žadatele k úhradě nákladů ještě před samotným poskytnutím informací a to písemně, přičemž z výzvy je patrna výše úhrady a na základě jakých skutečností a jakým způsobem byla výše úhrady povinným subjektem vyčíslena. (Česká republika, 1999).

3.3.1 Stanovení úhrad

V informačním právu obecně platí, že není možné za žádných okolností sazby jednotlivých úhrad jednoduše odhadovat. Odhadovat předem není možné ani sazby uvedené v sazebníku úhrad u jednotlivých položek. Vždy je třeba vycházet z reálných nákladů v místě a čase běžných.

Běžně nebývá žádný problém se stanovením úhrady za odeslání informací žadateli či za opatření technických nosičů dat, kde je relativně jednoduše možné stanovit, jaké sazby jsou za použití poštovních služeb resp. sazba jednorázového balného, či pořizovací ceny technického nosiče dat. Problémem bývají sazby za pořízení kopií, či mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací.

Sazby za kopie

Stanovení úhrady za kopie musí odpovídat reálným nákladům na tuto činnost. Čistě teoreticky je možné stanovit nákladovost na jednu normostranu A4 včetně papíru a toneru. Takovouto cenu je možné stanovit do sazebníku úhrad. Pakliže toto není možné stanovit, je eventuální náhradní způsob stanovení částky u povinného subjektu dle poplatků v blízkých kopírovacích centrech. Toto však může být zavádějící, jelikož:

- kopírovací centrum je právnická osoba obchodní společnost a na rozdíl od povinných subjektů vzniklo za účelem tvorby zisku,
- kopírovací centrum ve svém celkovém objemu zakázek má dalece variabilní náklady na jednotku

Přesto však je možné tyto sazby použít, jelikož povinný subjekt jako takový může být i přímo zákazníkem v určitém kopírovacím centru zcela běžně, či v případě větších kopírovacích zakázek a v takových případech je zcela legitimní takovéto sazby uvádět.

Vzhledem k tomu, že k pořízení kopie je třeba také lidské činnosti a tomu odpovídají např. i náklady na mzdy zaměstnanců v kopírovacích centrech, je zcela nezbytné, aby povinný subjekt stanovoval celkové náklady za užití kopírovacích strojů (tonerový a tiskový materiál) a také personální náklady – spojené s obsluhou zařízení, v tomto případě v hodinové sazbě. Stejně tak je možné také do sazebníku stanovit úhradu za pořízení kopie v digitálním provedení – tedy naskenováním např. na přenosný datový nosič. Není však možné spojovat dobu s obsluhou stroje pro vytvoření kopií s dobou nutnou pro vyhledání informací. (Furek a Rothanzl, 2012, s. 831).

Sazby za mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací

Zjednodušeně řečeno jde o hodinové sazby za vyhledávání, bohužel prakticky toto však až tak jednoduché není. Problematické je především stanovení kdy se ještě nejedná, resp. kdy se již jedná o mimořádně rozsáhlé vyhledávání, InfZ nic takového nestanovuje. Mělo by ovšem jít o činnosti, které jsou nad rámec běžných činností daného povinného subjektu. Což bývá samozřejmě u každého povinného subjektu zcela individuální a může být i velmi specifické. Každý povinný subjekt toto může mít individuálně stanoveno. V podmínkách ústředního orgánu státní správy se může jednat přibližně o podstatnou, či celou část denní směny jednoho zaměstnance. Podstatné však zůstává, že není možné žádat úhradu za jakékoliv vyhledávání, dokud povinný subjekt subjektivně předem nedojde k názoru, že indikuje charakterové vlastnosti a zřejmě půjde o mimořádně rozsáhlé vyhledávání. (Furek a Rothanzl, 2012, s. 841).

Mezi mimořádně rozsáhlé vyhledávání lze započítávat pouze některé fyzické úkony při této činnosti. Mohou jimi být:

- čas vynaložený ke zjištění, kde se požadovaná informace nachází

- čas potřebný k faktickému shromáždění požadovaných materiálů ke zpracování odpovědi na informační žádost, *...je třeba do nákladů za vyhledání informace započítat také náklady spojené se zpracováním informace, neboť pouhé vyhledání informace bez jejího přenosu např. v písemné podobě na žadatele by pro žadatele nemělo žádný praktický význam.* (ČR, 2004, NSS).
- anonymizování chráněných informací v dokumentech

Naopak mezi mimořádné vyhledání nemůže být započítán čas strávený s vyhodnocením, zdali požadované informace lze vydat či nikoliv a taktéž nikterak za čas strávený s obsluhou kopírovacího stroje, jelikož ten, pakliže má být započítán, musí být kalkulován v sazebníku za pořízení kopií.

Předmětné rozlišení ze strany povinného subjektu je velmi potřebné. Je potřebné především pro případné zkoumání nadřízeným orgánem, který zkoumá přípustnost požadavku úhrady nákladů za poskytnutí informací. Jelikož žadatel musí být na základě § 17 odst. 3 InfZ obeznámen o záměru povinného subjektu požadovat úhradu za poskytnutí informace a také poučen o možnosti podat proti takovému požadavku stížnost a to nadřízenému orgánu na postup při vyřizování žádosti, kdy tento orgán bude rozlišení a dodržení uznatelných a neuznatelných položek v jednotlivých úhradách poměrně podrobně zkoumat. Je potřebné, aby povinný subjekt do spisu, který vede k jednotlivým žádostem, také poznamenal, jaké aktivity při přípravě odpovědi činil.

Určení výše úhrady

Povinný subjekt nemůže požadovat žádné zálohy na úhradu nákladů, např. pro případ, že bude vyhledávání zdlouhavé, ale tuto záležitost není předem schopen s určitostí stanovit. Jediný možný způsob stanovení nákladů je tzv. kvalifikovaným odhadem, či výpočtem. Fakticky to znamená, že povinný subjekt pilotně ověří náročnost vyhledávání na reprezentativním vzorku materiálů. Je tedy skutečně nutné předem vždy vyzkoušet alespoň pilotní vyhledávání. Prakticky v případě mimořádně rozsáhlého vyhledávání informací:

Povinný subjekt tuší, že bude muset projít okolo 1000 spisových materiálů. Pro pilotní ověření, lze rovnou projít jen 1 setinu spisů, tedy = 10 spisových materiálů. Vyhledávání v tomto náhodně vybraném vzorku spisů, jednomu pracovníkovi trvalo celkem 30 minut, což v Ø znamená celkově 3 minuty na jeden spisový materiál. Bude-li tedy potřebné projít všech 1000 spisových materiálů, mělo by podle tohoto pilotního ověření trvat celkové

vyhledávání až 3000 minut, ($3 \times 1000 = 3000$ min) což odpovídá celkem 50 hodinám práce jednoho pracovníka, ($300/60 = 50$ hodin) což je více než jeden běžný pracovní týden jednoho zaměstnance na plný úvazek. Z tohoto výsledku tedy lze subjektivně vcelku jistě vytušit, že zřejmě jde o mimořádně rozsáhlé vyhledávání. (Furek a Rothanzl, 2012, s. 842).

Celkový získaný kvalifikovaný výsledek – v našem případě 50 hodin – následně povinný subjekt pouze vynásobí hodinovou sazbou dle sazebníku úhrad. Příkladem 200,- Kč/hodinu práce by v tomto případě znamenalo vyčíslení sazby až do částky 10.000,- Kč.

Takto zjištěnou částku je třeba výzvou k uhrazení nákladů oznámit ještě před uplynutím lhůty pro samotné vydání informace žadateli, a to s přesným a podrobným popisem, jak povinný subjekt dospěl ke stanovené částce. Pakliže tak neudělá, ztratí povinný subjekt nárok na úhradu nákladů na základě § 17 odst. 4 InfZ.

Možnosti žadatele po výzvě o stanovení úhrady

Je patrné, že v případě takto vysokých částek nákladů za vyhledávání informací, může zcela jistě řadu potenciálních žadatelů z jejich záměru získání informací lehce odradit a nebudou ochotni takovouto částku akceptovat. Žadatel legitimně může postupovat následnými kroky:

- na vymezenou výši úhrady se může žadatel bránit stížností na základě § 16a InfZ
- zaplatit určenou částku povinnému subjektu, aby tím informaci získal, ale následně se může domáhat vydání bezdůvodného obohacení žalobou proti státu nebo jinému povinnému subjektu (ČR, 2010, NSS)
- žadatel neučiní žádný výše zmíněný krok a vyměřenou částku ani požadovanou částku neuhradí v 60 dnech od doručení výzvy, má možnost povinný subjekt žádost odložit usnesením. Odložení se zanesse do spisového materiálu k žádosti, v jehož odůvodnění povinný subjekt uloží kopii výzvy k úhradě a informace o tom, že žadatel výzvu neuhradil. Dle NSS (ČR, 2013b, NSS) je nutné žadatele o nastalé situaci vyrozumět, tedy např. zasláním duplikátu usnesení. Proti usnesení samému však není možný žádný opravný prostředek. Žadatel však následně ještě může použít soudní žalobu přímo proti povinnému subjektu na základě zaslání usnesení o odložení.

Pakliže se žadatel vyměřenou úhradu rozhodně uhradit včas uhradit, řídí se lhůta pro kompletní sestavení a vydání informací dle ustanovení § 6 odst. 1 správního řádu.

3.4 Opravné prostředky

Žadatel o informace má v zásadě tři přímé možnosti ochrany proti postupu povinného subjektu, a to na základě InfZ, jimi jsou:

- odvolání (příp. rozklad) proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti na základě § 16 InfZ;
- stížnost proti jinému způsobu vyřízení žádosti než je odmítnutí žádosti rozhodnutím dle § 16a InfZ;
- žádost o ochranu před nečinností povinného subjektu na základě § 80 správního řádu.

Dalšími možnostmi ochrany, které jsou již mimo působnost InfZ patří:

- ochrana ve správním soudnictví;
- ochrana na základě zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci; jelikož postupy v rámci práva na informace jsou postupy při výkonu moci veřejné.

Ve všech třech možných přímých opravných prostředcích výše zmíněných, vždy rozhoduje nadřízený orgán povinného subjektu. Pro jeho určení je třeba na základě § 20 InfZ vycházet ze správního řádu § 178 tohoto zákona. Pakliže není možné dle tohoto předpisu určit nadřízený orgán, tak dle § 20 odst. 5 rozhoduje ten, jenž stojí v čele daného povinného subjektu.

Problematika nadřízeného orgánu

V případě veřejných institucí, které jsou navázané na stát, nejčastěji jsou zřizovatelem, příp. zakladatelem či společníkem některá z ministerstev, tak opět z pravidla platí, že nadřízeným orgánem je ten, jenž stojí v čele tohoto povinného subjektu (statutární orgán – ředitel). Výhradně v případech, kdy daná příspěvková organizace vykonává na základě zákona za určité ministerstvo výkon veřejnoprávní působnosti, pak je nadřízeným odvolacím orgánem přímo zakládající (zřizující) ministerstvo. Toto platí výhradně tehdy, pokud neexistuje zvláštní úprava o všeobecně o odvoláních. Pokud by tato úprava

existovala a stanovila, že o odvoláních rozhoduje zřizující ministerstvo, pak tomu musí být u všech typů odvolání, a tedy i dle informačního zákona musí rozhodovat přímo ministerstvo.

Odvolání proti rozhodnutí o odmítnutí

Rozhodnutí i o částečném odmítnutí žádosti ze strany povinného subjektu se vydává formou správního rozhodnutí, čímž je také umožněno využít opravných prostředků a podat proti takovému rozhodnutí odvolání, popř. rozklad. Při procesních postupech v odvolacím řízení se použijí ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu s určitými modifikacemi dle § 16 InfZ. Již samotné podání odvolání je třeba žadatelem podat dle podmínek stanovených ve správním řádu § 37 upravující podání. Povinný subjekt nejprve musí vyzvat příp. ostatní účastníky – především tzv. dotčené osoby – k vyjádření nastalé věci a následně dle § 16 InfZ samotné odvolání současně se spisovým materiálem v dané věci, a to především v té části, kde se uplatnilo i o částečném odmítnutí žádosti je třeba předložit nadřízenému orgánu do 15 dnů.

Také v podmínkách Informačního zákona může povinný subjekt využít institutu autoremedury dle § 87 správního řádu a takové vlastní rozhodnutí povinného subjekt zrušit, pakliže povinný subjekt dojde k názoru, že jsou důvody k takovému zrušení. Dle správního řádu může povinný subjekt zrušit nebo změnit své rozhodnutí, za předpokladu, že plně vyhoví odvolání. (Česká republika, 2004, s. 9840). To ovšem ještě vůbec pro povinný subjekt ještě neznamená, že by byl nucen ihned požadované informace vydat. Plně povinný subjekt vyhoví již tím, že prostě jednoduše zruší své rozhodnutí, které se žadateli jeví jako nesprávné.

Většina lhůt pro vyřízení odvolání je stanovena jako 15 kalendářních dnů, výhradně pro vyřízení rozkladu jde o 15 pracovních dnů.

Stížnost na postup povinného subjektu

Stížnost dle § 16a InfZ jako taková je dle tohoto zákona pokládána jako eventuální opravný prostředek proti jakémukoliv vyřízení žádosti s výjimkou odmítnutí žádosti rozhodnutím. Možnosti jsou velmi rozmanité. Stěžovat si žadatel může na řadu věcí – když se mu nebude líbit, co obdržel, či jakou formou odpověď obdržel, nebo že snad obdržel

vůbec nic. Nelíbí se mu odkaz na zveřejněnou informaci, odložení jeho žádosti, nebo snad výše úhrady nákladů atp., je možné se bránit touto stížností dle § 16a InfZ. Lhůta v případě podání stížnosti je 30 denní, nikoliv jen 15 denní. Žadatel má tak až měsíc čas na to, aby si mohl podat stížnost. Navíc v případě opakující se stížnosti, druhé či příp. následných, netrpí dle nálezu ústavního soudu I. ÚS 3930/14 žadatel omezením na žádnou lhůtu pro podání těchto stížnosti, nýbrž disponuje teoreticky neomezenou možností a návratu k meritu věci na základě opětovnému podání stížnosti.

Stížnost není třeba ze strany žadatele na rozdíl od odvolání podávat dle všech náležitostí dle ustanovení § 37 správního řádu. V případě stížnosti se správní řád nevyužije, a to na základě § 20 odst. 4 InfZ, což současně podpořil i výše zmíněný nálezný ústavního soudu I. ÚS 3930/14 kde v podstatě ústavní soud vyslovil názor, že tam kde neexistuje žádná právní úprava, je třeba také Informační zákon i v procesních částech vykládat ve prospěch žadatele. Vzhledem k tomu, že výslovná právní úprava pro podávání stížností v InfZ vůbec není stanoveno, je tedy třeba vnímat to, že žadatel v konečném důsledku může podat stížnost i běžným emailem, tedy podobně jako i samotnou prvotní žádost o poskytnutí informací.

Stížnost může povinný subjekt vyřídit také v autoremeduře, přičemž má na to termín 7 dnů, aby se, se stížností vypořádal. Toto může pro povinný subjekt být výhodné, aby nebyl nucen předávat stížnost nadřízenému orgánu především ve zjevných chybách povinné subjektu, které ostatně sám takto vyhodnotí. Může si tím ušetřit především časové a průtahy, náklady na čas svých zaměstnanců. Paradoxně ovšem i proti vyřízení stížnosti v autoremedurou si stěžovatel může opětovně podat stížnost.

Pakliže u stížnosti povinný subjekt neuplatí autoremeduru, je povinný stížnost předat do 7 dnů ode dne doručení nadřízenému orgánu. Ten má povinnost při vyřizování stížnosti postupovat plně dle InfZ, který zcela konkrétně v § 16a odst. 6 a 7 tohoto zákona popisuje jednotlivé možnosti jak se stížností naložit. Přičemž 6 odstavec popisuje na postup při vyřizování žádostí o poskytnutí informací a 7 odstavec postup při vyřizování stížnosti na výši úhrady nebo odměny. (Česká republika, 1999, s. 2580)

Opatření proti nečinnosti

Ochrana před nečinností se v podmínkách InfZ uplatňuje subsidiárně, a to na základě § 20 odst. 4 a to pouze tam, kde nečinnost orgánu nelze řešit jako stížnost. Fakticky to znamená,

že i když povinný subjekt obdrží žádost o ochranu podle § 80 správního řádu proti nečinnosti a podstatou této žádosti bude např. nevyřízení žádosti v zákonné lhůtě, tak i přes toto konkrétní podání musí povinný subjekt postupovat dle § 16a InfZ a postupovat a také ji přesto vyřídit v režimu stížnosti. Jelikož má subsidiární povahu, je třeba řešit otázku vazby § 16a InfZ s § 80 správního řádu. Ochrana proti nečinnosti se neuplatňuje se tam, kde zákon má vlastní prostředek pro ochranu, což platí právě pro vyřizování stížností dle § 16a InfZ.

Prakticky se tak opatření proti nečinnosti v podstatě odvozuje a omezuje pouze na nečinnost odvolacího orgánu při jeho vyřizování odvolání, resp. rozkladů a stížností.

Žádné další opravné postupy dle správního řádu, jako např. přezkumného řízení, nejsou vzhledem omezenému použití správního řádu ve vztahu k InfZ vůbec možné. Naopak je možné žadatelem na základě negativního rozhodnutí o odmítnutí žádosti opětovně podat svoji žádost a to na základě § 12 InfZ. Jelikož neexistuje překážka ve věci pravomocně rozhodnuté, nýbrž povinný subjekt musí vždy opětovně ověřit, zdali důvody pro neposkytnutí informací nadále přetrvávají.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROCESNÍ UPLATNĚNÍ INFORMAČNÍHO ZÁKONA NA ÚSTŘEDNÍM ORGÁNU STÁTNÍ SPRÁVY

Ústřední orgány státní správy jsou dle kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb. jsou taxativně vymezeny jako ty, v jejichž čele je člen vlády, na další ústřední orgány státní správy. (ČSSR, 1969). Ústřední orgány státní správy, v jejichž čele je člen vlády, se nazývají ministerstva, jelikož je řídí ministr. Praktická část se bude zabývat praktickou analýzou fungování InfZ na ministerstvech se speciálním zaměřením na praktické postupy zvláště na Ministerstvu zemědělství s komparací praktické funkčnosti i na jiných resortech. Toto ministerstvo bylo zvoleno na základě možnosti vzhledu do problematiky informačního práva zevnitř tohoto resortu.

4.1 Základní charakteristika Ministerstva zemědělství

Ministerstvo zemědělství je významným v současné době silovým resortem v rámci ústředních orgánů státní správy, mezi které se ministerstva jako taková samozřejmě řadí. Jako ministerstva v České republice kompetenční zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky vyjmenovává § 1 tohoto zákona v současné době je konstituováno 14 ministerstev a jsou to ty orgány, v jejichž čele stojí člen vlády. Tím se odlišují od tzv. dalších ústředních orgánů státní správy, které taxativně zmiňuje § 2 kompetenčního zákona, v jejichž čele není člen vlády. Okruh působnosti ústředních orgánů státní správy, v jejichž čele stojí člen vlády vysloveně v § 3 – 19 tohoto zákona rozeznává působnosti jednotlivých ministerstev, přičemž Ministerstvo zemědělství a jeho kompetence jsou vymezeny v § 15 tohoto zákona, podle něhož je Ministerstvo zemědělství ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, vodní hospodářství, potravinářský průmysl, správu lesů, myslivosti a rybářství a dále ve věcech veterinární péče, rostlinolékařské péče, péče o potraviny, péče o ochranu proti týrání zvířat a péče a ochranu práv k novým odrudám rostlin i plemenům zvířat. Přičemž v některých oblastech jsou určité výjimky, které do kompetence ministerstva nepatří. (ČSSR, 1969, s. 16 - 19)

Ministerstvo zemědělství bylo původně zřízeno jako Ministerstvo zemědělství a výživy. Současně s tímto resortem, bylo původně zřízeno také Ministerstvo lesního a vodního hospodářství, které ovšem s novelou kompetenčního zákona v roce 1988 prvně změnilo

název a následně bylo v roce 1990 zcela zrušeno a tím kompetence přešly pod rezort zemědělství.

Přestože Ministerstvo zemědělství nepatří mezi tradiční silové rezorty, mezi které se v tradičním slova smyslu řadili zvláště ministři, resp. ministerstva obrany, vnitra a zahraničních věcí, jde v současné době zcela jistě o silný resort, jelikož má poměrně zásadní moc především u rozdělování finančních prostředků z Evropské unie, kdy ministerstvo je řídicím orgánem Operačního programu Rybářství (OPR) a Programu rozvoje venkova (PRV) a především má na starost v naší provádění společné zemědělské politiky, což je opatření zvláště pro přímé platby do zemědělství a doplňkové národní platby. Společná zemědělská politika a vůbec podpora zemědělství je i v dnešním světě velmi důležitá. I přes technologický a průmyslový vývoj, je totiž zemědělství pilířem lidské civilizace. Přispívá také k tvorbě hrubého domácího produktu, přestože tento poměr ve vyspělých evropských zemích stále klesá, tak případná větší ztráta zemědělské produktivity by měla lavinový efekt a nejspíše dalece neúměrně větší ztrátu globálních příjmů než v případně úpadku u jiného odvětví. Proto je také nadále nutné investovat zvláště do projektů proti změně klimatu, tedy projevům sucha či naopak povodním a současně tak kompenzovat ztráty ze zemědělské produkce. (Kang, 2013, s. 19 - 21).

Ministerstvo a oblasti jeho činností

Ministerstvo zemědělství plní v okruhu jemu svěřené působnosti úkoly stanovené v zákonech a v dalších obecně závazných právních předpisech. Jde zejména o tyto právní předpisy týkající se:

- půdy, půdního fondu, pozemkových úprav a zemědělského majetku
- rostlinolékařské a veterinární péče dle zákonů č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a veterinárního zákona č. 166/1999 Sb.
- zemědělské i potravinářské výroby
- úseku vodního a letního hospodářství
- úseku rybářství a myslivosti
- ochrany zvířat před týráním
- a v oblasti ekonomických nástrojů k podpoře podnikatelských aktivit

S ohledem na InfZ, který v § 2 odst. 1 taxativně vyjmenovává povinné subjekty, které mají povinnost dle tohoto zákona informace poskytovat, hned na prvním místě zmiňuje státní

orgány. Přičemž ministerstvo, resp. všeobecně ministerstva, jakožto ústřední orgány státní správy, v jehož čele stojí člen vlády bezpochybně mezi státní orgány, a tudíž i povinné subjekty dle tohoto zákona patří a jsou také velmi zásadně sledovány. V souladu s InfZ jak zveřejňovat povinné informace, tak také současně vyřizovat žádosti na základě žádostí od žadatelů.

4.2 Zveřejňování informací

Ministerstvo zemědělství proto k informování veřejnosti a tím také splnění povinnosti dle § 5 Informačního zákona zveřejňuje v místě svého sídla na Praze 1, ulice Těšnov 17, na místě všeobecně přístupném a současně způsobem umožňující dálkový přístup na portálu <http://eagri.cz/> vhodnou formou informace, mezi které všeobecně ukládá § 5 odst. 1, mezi které náleží:

- výchozí informace o Ministerstvu zemědělství, důvod a způsob založení a jeho hlavní činnosti
- organizační strukturu ministerstva a kontaktní spojení, včetně adresy elektronické podatelny s informacemi kde a jakým způsobem je možno podávat tyto žádosti
- informace pro použití opravných prostředků a kde se bránit formou stížnosti, odvoláním, resp. rozkladem
- informaci o tom, že ministerstvo se řídí při vyřizování při vyřizování všech žádostí či jiných dožádání občanů
- výčet právních předpisů, dle kterých se ministerstvo řídí a na jejichž základě rozhoduje
- sazebník úhrad pro poskytování informací
- výroční zprávy o poskytování informací za uplynulá období o fungování v rámci poskytování informací dle § 18 InfZ

Funkce koordinátora pro vyřizování informací

Na ministerstvu je pro bezchybnou funkčnost při vyřizování žádosti dle InfZ ustanoven pověřený pracovník v rámci odboru kanceláře ministra, který je zodpovědný za evidenci a následné příp. rozdělování žádostí odborným útvarům v rámci rezortu. Z titulu jeho funkce a pro rychlost spolupráce má ve věci poskytování informací tu výsadu, že může

s odbornými útvary spolupracovat napřímo, tedy bez nutnosti komunikace v rámci běžného hierarchicky-služebního postupu a jednotlivé útvary jsou povinny s ním ve věci vyřizování žádostí spolupracovat. Koordinátor působí v rámci „Informační kanceláře“ ministerstva, což je kancelář sídlící u hlavního vstupu do budovy ministerstva a slouží tak rovněž okamžitému vyřizování příp. ústních žádostí dle InfZ a také dalších kompetencí týkajících se ministerstva.

Koordinátor je současně zodpovědný za splnění podmínek v rámci resortu dle § 5 odst. 2 InfZ aby zajistil, že v úředních hodinách budou na ministerstvu zpřístupněny právní předpisy vydané v rámci příslušnosti resortu a seznamy dokumentů, které mohou být poskytnuty dle Informačního zákona, a to takovým způsobem, aby si kterýchkoliv z dokumentů mohl žadatel okopírovat, resp. pořídit opis či výpis ovšem při splnění podmínek dle zveřejněného sazebníku úhrad za poskytování informací.

Funkce Informační kanceláře

Informační kancelář je centrálním místem pro vyřizování a bezproblémovou činnost při poskytování informací široké veřejnosti, a to nikoliv výhradně dle Informačního zákona, nýbrž na široké spektrum dotazů.

Jelikož jde o centrální koordinační místo v rámci ministerstva, má na starost kancelář především příjem veškerých žádostí o informace, jejich následnou evidenci a následné rozdělení odborným útvarům pro vypracování odpovědí.

Obrázek č. 1: Náhled do systému s přehledem spisů pro vyřízení v režimu zákona 106

The screenshot displays a web-based Document Management System (DMS) interface. At the top, there is a navigation menu with options like 'Domov', 'Hledání', 'Přidání nových', 'Historie', and 'Detail seznamu'. Below the menu, a search bar and a list of filters are visible. The main content area features a table with 15 columns: 'Číslo', 'Datum doručení', 'Věc', 'Výřizovací žádost', 'Uřadník', 'Uřadník odpovědný', 'Zpracování', 'Číslo odeslatelce', 'Anotace', 'Sazba', 'Ověřeno', 'Specifické', 'Stav', 'Umožnění', 'Města datum', 'Město', 'N', 'S', 'Číslo', 'Stav', and 'Uřadník odpovědný'. The table contains 10 rows of data, each representing a request for processing. The status of each request is indicated by a small icon in the 'Uřadník' column.

Zdroj: Spisová služba – DMS. Intranet eagri.cz

4.2.1 Postup resortu při vyřizování žádostí

Faktický postup při vyřizování žádostí na Ministerstvu vychází přímo ze zákona 106/1999 Sb. a to tak, jak již bylo popsáno dříve, která je třeba striktně dodržovat. Samotný reálný průběh má samozřejmě své věcné a funkční účelné nuance, které se pro resort postupným vývojem vžily a ustálily do reálného současného stavu.

Všechny typy podaných žádostí jsou při přijetí žádosti podle Informačního zákona ve všech způsobech rovnocenné. Podávat je tedy zle samozřejmě ústně či písemně. Přičemž mezi ústním vyřízením žádosti dle InfZ považuje resort i telefonické dotazy bez nutnosti osobní návštěvy v budově. Naopak písemně podané žádosti lze doručovat na ministerstvo i osobně – např. žádost nahanou na datovém nosiči. Samozřejmostí je možnost takovouto žádost zaslat prostřednictvím poštovních služeb, a to jak v listinné podobě, tak též v jiném – třeba již zmíněném datovém formátu.

Ústní žádosti o informace

Ústní dotazy, a to včetně telefonických dotazů lze vyřídit za ministerstvo zemědělství, prostřednictvím kterého určeného pracovníka. Ten má však vždy za povinnost o žádosti dle InfZ zhotovit záznam na stanoveném formuláři a zde vyznačit identifikační údaje o žadateli a zaznamenat základní obsahovou stránku žádosti, resp. jak bylo se žádostí naloženo. (viz také přílohou č. 1). Řádně vyplněné formuláře mají za povinnost sekretariáty jednotlivých odborných útvarů předávat k evidenci do Informační kanceláře. Žadatel, který není s ústně poskytnutou informací dostatečně uspokojen, se může domáhat o doplnění odpovědi. V takovém případě je však potřebné, aby využil písemného podání žádosti.

Samotných žádostí položených a vyřízených touto formou a v režimu zákona 106/1999 Sb. je na ministerstvu zemědělství zanedbatelné promile, objektivně se dá říci, že se téměř vůbec nevyskytují. Dle všech indicií a našeho názoru proto nejspíše proto, že tazatelé jsou velmi pohodlní k tomu, aby vyrazili osobně na ministerstvo a dotazovali se ústně a to vysloveně dle Informačního zákona, nýbrž volí pro ně komfortnější způsob, v současné době především prostřednictvím internetu. Na druhou stranu možnost využít Informačního zákona pro dotazy podané telefonicky, které svojí konformitou jsou taktéž vhodné, se vůbec nevyskytují. To může být zapříčiněno ze dvou úhlů pohledu:

- z toho důvodu, že, že běžní tazatelé zřejmě na tuto formu nejsou zvyklí, resp. o ní dokonce vůbec netuší, že je možné ji vůbec použít;
- z toho důvodu, že běžní pracovníci, přestože by i byly dotázáni na základě Informačního zákona a řádně žadateli odpoví, nejsou ochotni vyplňovat záznamový formulář o poskytnutí takovéto informace.

Samozřejmě je běžné, že pracovníci na celém ministerstvu denně vyřídí tisíce hovorů, ovšem všechny jsou tedy oficiálně vyřízeny v běžném režimu své vlastní agendy daného pracovníka.

Písemné žádosti o informace

Centrálním příjemcem těchto žádostí je z titulu své funkce Informační kancelář. Zde se shromažďují veškeré informace k žádostem dle InfZ. Mezi nejčastější formy doručení žádostí na ministerstvo jsou:

- formou emailové komunikace zaslané na adresu elektronické podatelny: podatelna@mze.cz které využívají především fyzické osoby u méně častých dotazů
- prostřednictvím datové schránky pod identifikací datové schránky: yphaax8 která je hojně využívána zvláště právníckými osobami
- v listinné podobě na adresu ministerstva Těšnov 17, Praha 1, která je často využívána z řad veřejnosti k zasílání žádosti, a to někdy dokonce i ručně psanou formou.

Pakliže se stane, že je písemná žádost zaslána k rukám konkrétního zaměstnance na odborné sekci a ten je příslušný k vyřízení takovéto žádosti, má za povinnost o nastalé situaci obeznámit co v nejkratším čase Informační kancelář, která provede evidenci takovéto žádosti ve spisové službě, příp. učiní potřebné kroky při komunikaci se žadatelem.

Pakliže odborný útvar, který napřímo žádost o informace obdržel a dozná, že je možné vyřídit i písemnou žádost obratem bez nutnosti dalších procesních postupů, může tak učinit. V takovém případě je však povinnost sekretariátu odborného útvaru provést samostatně evidenci takové žádosti do spisové služby, a to se všemi národními žadatele, nastavení statusu pro vyřízení dle režimu zákona 106/1999. Dále vložit žádost samotnou, příp. další dokumenty s žádostí souvisící a po vyřízení i poskytnuté informace. I takto založené a vyřízené žádosti je třeba fakticky zpětně předávat alespoň jednou za měsíc k archivačnímu uložení do Informační kanceláře, přestože koordinátor je ihned při založení takovéto žádosti informován prostřednictvím spisové služby DMS, kdy jej systém automaticky přiřazuje jako správce celého spisu, který je vytvořen s náležitostmi pro vyřízení v režimu zákona 106/1999. Jde o to preventivní důvodů a příp. kontroly správnosti.

Koordinátor přiřazuje následně v systému DMS žádostem povinné národné především pro dodržení lhůt na vyřízení v rámci jednotlivých sekcí. Vykonává tedy funkci určitého supervizora, kdy každou jednotlivou žádost může v kterémkoliv stádiu vývoje vyřizování prostřednictvím spisové služby vidět.

Z uvedeného je tedy zřejmé, že Ministerstvo zemědělství se snaží vycházet žadatelům, pokud možno tímto postupem vstříc, aby nebyli nuceni zasílat žádosti jen na konkrétní uvedenou adresu resortu. Na druhou stranu je třeba zmínit, že specifikovat žádost na konkrétní útvar je pro žadatele dalece náročnější, než ji směřovat všeobecně na adresu

ministerstva. Navíc zásadní záležitostí je, že příp. emailová žádost, která není zaslaná přímo do podatelny ministerstva, nemůže na základě zákona vyvolat znaky žádosti dle Informačního zákona, tak jsme již uvedly také výše, přestože by všechny ostatní znaky jinak splňovala.

Samotná žádost podaná na Ministerstvo zemědělství musí splňovat všechny zákonem předepsané náležitosti a být jasně a přesně popsána. K tomuto jsou pro usnadnění žadatelům ke stažení na internetovém portálu Ministerstva zemědělství předtištěné formuláře, které je možné si stáhnout a vyplnit dle předepsaných kolonek. Pokud by žádost přesto nesplňovala všechny náležitosti, resp. byla nejasná a byly by důvodné pochybnosti o tom, že by takováto nedostatečná identifikace žádosti měla za následek nemožnost jejího řádného vyřízení, je v mezích InfZ žadatel vyzván k doplnění údajů. Případná nesoučinnost má za následek odložení žádosti, resp. v případě nezřetelných žádostí i zamítnutí žádosti formou rozhodnutí zaslané žadateli.

4.2.2 Práce s žádostmi ve spisové službě

Každá jednotlivá žádost musí mít samostatný – nově vedený spis. To může mít pro řadu pracovníků problematické, jelikož nejsou zvyklí pracovat s více spisy v rámci spisové služby. Běžně se vyskytují případy, kdy pracovníci mají pro své pracovní účely zavedeno jen několik málo – většinou všeobecně nazvaných spisů, do kterých vkládají a ze kterých vyřizují veškerou komunikaci jak interně v rámci resortu, tak také externě při vytváření oficiálních odpovědí, což je prakticky nesprávně.

Spisová služba byla vytvořena za účelem řazení do virtuálních šanonů – spisů. Jednotlivý spis v systému si lze tedy představit a přirovnat ke složce vedené k jednomu konkrétnímu případu, do které se zakládá jen a pouze výhradně materiály k jedné konkrétní věci. Praxe však ukazuje, že řada uživatelů vkládá obsahově různé materiály do různých spisů, což v případech pro vyřízení žádosti na InfZ zákon není v zásadě možné. Důvodem je skutečnost, že každý spis má určitého správce – majitele. Ve všech případech žádostí dle informačního zákona, je správcem a majitelem takového spisu právě koordinátor Informační kanceláře.

Založení žádosti dle informačního zákona do jakéhokoliv jiného spisu zaměstnance, by tak fakticky znamenalo, že:

- pracovník by předal do správy všechny ostatní dokumenty v takovémto spisu jinému zaměstnanci – koordinátorovi Informační kanceláře
- ztrátu volné dispozice nad takovým spisem včetně možnosti dále pracovat s dokumenty ve spisu založenými
- mezi zvláštní režim pro vyřízení dokumentů, pod který spisy s režimem dle zákona 106/1999 spadají, by se dostaly i jiné dokumenty, které pod tento režim nenáleží, příp. dočasně naopak

Vedení samostatného spisu k jedné věci je navíc velmi výhodné pro přehlednost vložených materiálů, kdy platí vždy jeden spis = jedna záležitost řešené věci. V případě odvolání, resp. v případě ministerstva rozkladu, by byl nadřízeným orgánem vyžádán celý soubor spisového materiálu k dané věci. V případě řádně vedeného spisu, tak stačí odvolacímu orgánu předat jeden ucelený materiál, který je uložen v jednom jediném spisu.

Odpovědnost sekcí a osob

Za vydání písemné informace s odpovědi, či zamítnutí poskytnutí informace a vydání rozhodnutí jsou odpovědní přestavení pracovníci ministerstva, což jsou v problematice poskytování informací náměstci jednotlivých odborných sekcí, příp. ředitel Odboru kanceláře ministra. Znamená to tedy, že všechna úřední komunikace směrem k žadateli je psána a odesílána dopisem náměstka pro řízení dané sekce, resp. dopisem ředitele Odboru kanceláře ministra v případě problematiky týkající se vedení resortu. Všechny útvary mají za povinnost však dříve než poskytnou jakoukoliv informaci, či naopak odmítnout informaci poskytnout rozhodnutím, koordinovat svoji přípravu a činnost s Odborem legislativním, který vyjádří vždy své právní stanovisko k připravované odpovědi. Samozřejmostí zůstává koordinace s Informační kanceláří, která dává odborné rady, dohlíží a kontroluje bezproblémový a termínově hladký průběh vyřízení žádosti.

Problematika schvalování

Na základě organizační struktury postupuje vypracovaná odpověď od konkrétního zodpovědného pracovníka ministerstva, který samotnou odpověď vypracoval, podobně jako jiné dokumenty schvalovacím procesem – obecně nazývaný jako schvalovací kolečko. To probíhá na Ministerstvu ve dvoukolovém schvalovacím procesu, v první linii:

- 1 stupeň vedoucí oddělení > 2. stupeň ředitel oboru > 3. stupeň náměstek pro řízení sekce

pakliže projde schválením na odborném úseku, putuje do druhého kola schvalování:

- 4. stupeň vedoucí oddělení vládní a parlamentní agendy > 5. ředitel odboru Kanceláře ministra

Schvalovací proces v 1. linii je víceméně běžný u většiny agendy, která je v kompetenci odborných sekcí. Následný druhostupňový proces je poněkud nezvyklý. Především jde o 4. stupeň kontroly, která může být poněkud nejasný. Tím důvodem pro tento článek je fakt, že Informační kancelář a koordinátor pro vyřizování žádostí dle InfZ je strukturálně zařazen do tohoto oddělení. A jak již bylo zmíněno výše, odborné úseky mají za povinnost koordinovat svoji činnost s Informační kanceláří.

Druhostupňové schvalování tak plní funkci kontrolní, především ve všeobecné věci, zdali byl splněn řádný postup. Poslední slovo má ředitel odboru Kanceláře ministra, který má významné postavení mezi vedoucími pracovníky ministerstva. Fakticky je sice dle svého zařazení „jen“ na pozici ředitele, ovšem svojí důležitostí ho lze spíše zařadit do pozice náměstka, jelikož je přímo ministrově podřízen, neřídí však žádnou odbornou sekci. Ředitel kanceláře ministra naopak tvoří jakousi pomyslnou vstupní bránu, resp. pravou ruku samotnému ministrově.

Vzhledem k tomu, že samotné vyřízení žádostí dle Informačního zákona nejde ke schválení samotnému ministru zemědělství, lze tak podpis ředitele odboru Kanceláře ministra vnímat jako nejvyššího úředníka.

S ohledem na výše zmíněné, je koordinátorem při založení žádosti ve spisové službě DMS po zaevidování žádosti dle režimu zákona 106/1999 nastaveny lhůty pro vyřízení žádosti, ty jsou interně stanoveny takto:

- max. 10 dní tzv. vnitřní lhůta pro vypracování samotné odpovědi či zamítnutí žádosti a schválení na odborné sekci až po náměstka sekce
- max. 5 dní tzv. vnější lhůta pro schvalovací proces od 4. – 5. stupeň, resp. uplatnění příp. připomínek a vrácení pro dopracování odbornému útvaru ze strany Informační kanceláře, příp. i ředitele odboru Kanceláře ministra

resp. při odpovědi s odkazem na již zveřejněnou informaci jde o lhůtu 5 dnů pro odbornou sekci a 2 dvou dnů pro odbor Kanceláře ministra.

Takto nastavené lhůty jsou poměrně těsné, vezme-li v potaz, že jde o kalendářní, nikoliv pracovní dny, termíny pro vyhotovení žádosti může navíc velmi snadno prodloužit i jen krátká absence jakéhokoliv jednoho pracovníka v celé hierarchii vedoucích pracovníků, kteří k dané věci mají připojit svůj podpis a nejsou jednoduše zastupitelní – především jde o náměstka dané sekce a ředitele odboru Kanceláře ministra, pakliže nemají ustanoveno zastupování v době jejich nepřítomnosti.

Finanční úhrada nákladů

Shledá-li ministerstvo prostřednictvím útvaru, který má vypracovat odpověď, že jsou naplněny zákonné podmínky k požadování finanční úhrady ze strany žadatele, oznámí toto prostřednictvím Informační kanceláře písemně žadateli, a to ještě před vypracováním odpovědi. Žadateli sdělí mimo jiné, na základě, kterých skutečností k požadavku na úhradu nákladů ministerstvo dospělo a jak byla částka vypočtena. Žadateli ministerstvo neposkytne informaci, dokud nedojde k úhradě. Pakliže k úhradě nedojde ani do 60 dnů od oznámení, žádost ministerstvo odloží.

Výpočet úhrady se řídí „Sazebníkem úhrad za poskytování informací“, který je veřejně dostupný také na portále e-agri.cz, přičemž ministerstvo přistoupí k požadavku na zaplacení nákladů jen tehdy, pokud vynaložené úsilí na záměr a samotné získání finančních prostředků by nebylo vyšší, než objektivní výnos ze získaných finančních prostředků. Proto je na resortu zažito, že se vůbec nepřístupuje k požadavku na finanční hrazení nákladů, pakliže pracovník připravující odpověď kvalifikovaně vyhodnotí, že by náklady mohly být vypočteny max. do výše 100,- Kč. K této částce samotné se nezapočítávají vůbec náklady na samotné doručení odpovědi.

Pakliže přeci jen k vyčíslení a k výzvě k platbě dojde, má žadatel ve lhůtě 60 dnů možnost uhradit finanční prostředky bankovním převodem, složenkou, příp. i v korunové pokladně v budově ministerstva. Finanční prostředky, které ministerstvo tímto způsobem získá, jsou evidovány jako příjmy do státního rozpočtu.

Odmítnutí žádosti ministerstvem a rozkladové řízení

Jak již bylo zmíněno dříve, i jen částečné nevyhovění žadateli a odmítnutí poskytnutí určité informace, má za důvod vydání v rámci lhůty pro samotné poskytnutí informace

rozhodnutí o odmítnutí. A to buď celé, resp. určité části žádosti. O tomto stanovisku má právo a za povinnost rozhodnout vedoucí pracovník dané sekce. V něm především uvede odůvodnění, na základě kterého předpisu dospělo ministerstvo k omezení poskytnutí informací. Takto připravené rozhodnutí se zasílá žadateli do vlastních rukou s potvrzením o doručení.

Proti zamítavému rozhodnutí, které vydalo Ministerstvo zemědělství, jakožto ústřední správní orgán v I. stupni je možné podat rozklad. O rozkladu rozhoduje ministr zemědělství. Rozklad se ovšem fakticky vyřizuje prostřednictvím tzv. rozkladového řízení a to v rozkladové komisi, která je účelově pro tyto případy nepřetržitě zřízena. Vyjma rozkladové komise, je na Ministerstvu zemědělství zřízena na základě § 3g odst. 6 zákona 252/1997 Sb., o zemědělství zřízena taktéž speciální námitková komise. Členy do komisí jmenuje a odvolává ministr zemědělství.

Komise není zřizována jen pro konkrétní případy podání rozkladu, nýbrž pracuje nepřetržitě a řeší agendu rozkladů, a to nejen ve věci rozkladů dle InfZ, nýbrž ve všech rozkladech, které jsou podány dle § 152 správního řádu. Komise zasedá dle potřeby většinou jednou za dva týdny, jedná a usnází se v plénu. Dává návrh na rozhodnutí ministru zemědělství pro jeho konečné stanovisko v průměru u 150 rozkladů za rok, přičemž ministr zemědělství se v zásadě ztotožňuje s názorem komise.

Vyřizování stížností

Dle informačního zákona si může stěžovat na způsob vyřízení jeho žádosti o informace z různých důvodů. O takovéto stížnosti poté opět rozhoduje ministr zemědělství a v tomto případě na základě doporučení z provedeného interního auditu, který na Ministerstvu zemědělství provádí Odbor auditu a supervize, což je odbor dle organizační struktury podřízen přímo ministru. Ten je vždy pověřen prošetřením podané stížnosti a na základě jeho stanoviska ministr rozhodne, že:

- postup ministerstva je plně v mezích a v požadavcích zákona a stížnost odmítne
- postup ministerstva není plně v souladu se zákonem a ministr přikáže, aby stížnost byla vyřešena k uspokojení stěžovatele, např. snížením či odejmutím úhrady za poskytnutí informací
- celou záležitost do své kompetence a stížnost aktivně vyřeší ať už k tíži či k uspokojení stěžovatele

Ve všech možných případech však musí rozhodnout do 15 dnů od jejího přeložení.

Výroční zpráva

Dle Informačního zákona vydává ministerstvo každoročně výroční zprávu za uplynulý kalendářní rok o činnosti v oblasti poskytování informací. Toto má za povinnost vypracovávat Informační kancelář prostřednictvím jejího pracovníka – koordinátora. Ten zajistí shromáždění všech potřebných podkladů pro vytvoření této zprávy za celý resort vždy na začátku nového kalendářního roku, tak aby bylo možné samotnou zprávu vypracovat a nechat ji schválit prostřednictvím porady vedení ministerstva samotným ministrem. Zpráva ze zákona musí být zveřejněna vždy konce měsíce února.

4.2.3 Vyřizované žádosti na Ministerstvu zemědělství

Pro hloubkovou sondu do vyřizovaných žádostí na Ministerstvu zemědělství bylo zvoleno celé uplynulé období vlády Bohuslava Sobotky, potažmo ministra zemědělství Mariana Jurečky, na Ministerstvu zemědělství, který se stal od vzniku samostatné České republiky vůbec nejmladším ministrem zemědělství, ale především od přelomu nového tisíciletí, nejdéle úřadujícím ministrem tohoto resortu, když vydřel celé období vlády Bohuslava Sobotky ve vedení ministerstva, kdy bezmála šlo o plné čtyři léta, konkrétně od začátku roku 2014 do poloviny prosince roku 2017. V době této vlády vstoupil mimo jiné v účinnost také zákon č. 340/2015 Sb., o registru smluv, který sice pracovníkům ztížil práci novou povinností, ale veřejnosti dal možnost další kontroly fungování veřejných institucí. Ministr Jurečka se všeobecně vůbec snažil resort více přiblížit široké veřejnosti a udělat z ministerstva tzv. „dům ze skla“, pořádal mimo jiné dny otevřených dveří, osvětové kampaně a nejrůznější kulturně – zemědělské akce.

Za toto období byla shromážděna zevrubná data, která vypovídají o činnosti resortu v oblasti činnosti Informačního zákona za uplynulá období. Základní přehled statisticky souhrnně vypovídá následující tabulka.

Tabulka č. 1: Vypořádání žádostí řešených v režimu zákona 106/1999 na MZe od r. 2014

Vypořádání žádostí	rok 2017	rok 2016	rok 2015	rok 2014
Celkový počet podaných žádostí	190	157	198	135
Poskytnutí informace ústně dle § 13	0	0	0	0
Neposkytnutí ústní informace dle § 13 odst. 2	0	0	0	0
Odeslání výzvy k upřesnění identifikace žadatele do 7 dnů	2	2	5	2
z toho odložených žádostí	0	2	3	0
Odeslání výzvy k upřesnění žádosti do 7 dnů dle § 14 odst. 5b)	7	3	3	2
Rozhodnutí o odmítnutí žádosti dle § 15 z důvodu neupřesnění žádosti dle § 14 odst. 5b)	1	2	0	0
Odložení žádosti se sdělením žadateli v termínu 7 dnů z důvodu žádosti mimo působnost MZe dle §14 odst. 5c)	7	5	5	8
Sdělení informace do 7 dnů, kde získat zveřejněnou informaci dle § 6 odst. 1	5	2	3	4
Poskytnutí informace písemně v základním termínu 15 dnů dle § 14 odst. 5d)	148	125	177	119
Poskytnutí informace písemně v prodlouženém termínu 15 + 10 dnů dle § 14 odst. 7	4	1	4	1
Vydaná rozhodnutí o odmítnutí informace dle § 15	13	8	6	5
Částečné písemně poskytnutá informace a částečně vydáno rozhodnutí o odmítnutí informace	4	4	1	0
Zpětvzetí žádosti žadatelem	2	1	0	0
Podaná odvolání proti rozhodnutí o odmítnutí žádosti podřízeného orgánu dle § 16 odst. 2 a 3 ve lhůtě 15 + 15 dnů	14	11	4	12
Rozhodnutí o rozkladu žadatele dle § 16 odst. 3 ve lhůtě 15 pracovních dnů	2	2	3	2
Stížnosti na postup při vyřizování žádosti podřízeného orgánu	10	5	4	7
Stížnosti na postup při vyřizování žádosti na MZe	4	2	5	3
Výzvy žadateli o úhradu před poskytnutím informace dle § 17	5	3	6	5
Provedené úhrady za poskytnutí informace	2	1	2	3

Zdroj: Zpracováno dle materiálů vedených k žádostem dle zákona 106/1999 na Ministerstvu zemědělství.

Z uvedeného vyplývá, že počet podaných žádostí na MZe osciluje v pravděpodobnosti o průměru, že každého 1,2 – 1,7 pracovního dne v období 1 roku dorazí nová žádost. To ostatně koresponduje se zjištěním provedeného v rámci informačního systému Dokument management system, ze kterého je možné zjistit termíny příchodů žádostí. Přičemž lze konstatovat, že žádosti o informace chodí buďto zcela nahodile, či naopak shlukově v úzkém časovém rozmezí ve větší míře a to především v okamžicích významnějších mediálních kauz. Řádově ovšem jde o razantně nižší kvantum

nově přijatých žádostí na rozdíl od období do roku 2013, kdy MZe plnilo povinnost povinného subjektu nejen samo za sebe, ale za dnes již zrušenou Agenturu pro zemědělství a venkov, resp. v současnosti samostatnou podřízenou organizace Státního pozemkového úřadu. V tehdejší době bylo ministerstvem vyřizováno řádově více než dvojnásobný počet žádostí v jednom roce. Jelikož tyto agentury a úřady byly transformovány na samostatné podřízené organizace, spadlo i na ně samostatně vyřizování žádostí do jejich kompetencí. Ministerstvu zemědělství se tímto velmi ulevilo. Od té doby vystupuje naopak častěji roli nadřízeného orgánu v rámci odvolání.

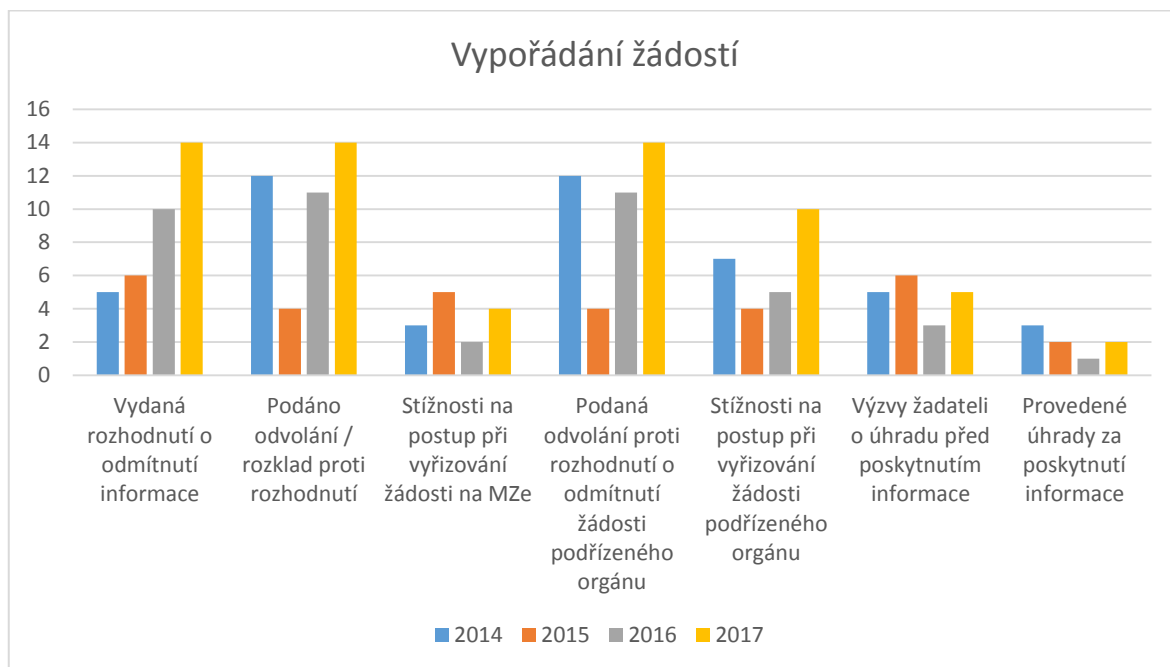
Oddělením zmíněných organizací mělo pro MZe z pohledu informačního zákona veskrze ulehčení od značného kvanta žádostí, ale současně především se i zbavením zvlášť houževnatého tazatele, a také mediálně známého pana Moláčka, který využíval informačního zákona k zavalení a diskreditaci MZe na základě jeho přesvědčení o tom, že vydání majetku šlechtickému rodu Colloredo-Mansfeldů bylo nezákonné. Viz (Králová, 2009).

Ponechme však stranou zákonnost napadaného případu tazatelem. Přestože má pan Moláček v této kauze nejspíše pravdu, informační zákon k takovému postupu k obraně neslouží. Ministerstvo s tímto případem mělo v režimu InfZ v předchůdcích letech značné problémy, jelikož bylo doslova zavaleno tímto tazatelem a bylo nuceno podniknout i následné nepopulární právní kroky proti tazateli. Oddělení především Státního pozemkového úřadu od MZe tak mělo pro ministerstvo poměrně značně uklidňující efekt. Kauza nicméně žije dále svým životem, ale není již řešena v první řadě na samotném ministerstvu.

Všeobecně je možné tedy říci, že se tak od doby minulého ministra Jurečky daří poměrně dobře zvládat vyřizování řady jiných žádostí, a to především v zákonné lhůtě 15 dnů pro vyřízení odpovědí. Tímto způsobem byla vyřízena většina žádostí, naopak jen zcela marginální část žádostí byla odpověděna v prodloužené lhůtě. V posledních uplynulých letech však nepatrně roste počet vydaných rozhodnutí o odmítnutí žádosti, resp. i jen částečné odmítnutí. Relativně novým fenoménem je občas se objevující institut zpětvzetí žádosti žadatelem, což může být pozitivním signálem, že i tazatelé mohou být svědomití a uvědomělí. Naopak z pohledu žadatele zcela nelogicky častěji vydávaná rozhodnutí o odmítnutí žádosti na základě neupřesnění prvotní žádosti žadatelem, přesto však jde o marginální počty. Relativně konstantní – v řádu jednotek zůstávají dotazy mimo

působnosti MZe a totéž platí i ve věci odkázání žadatele na zveřejněné informace. Vybrané ukazatele pro rychlejší přehlednost vyobrazuje následující graf.

Graf č. 1: Výběr vypořádání se s řešenými materiály v režimu InfZ na MZe od r. 2014

Zdroj: Zpracováno dle materiálů vedených k žádostem dle zákona 106/1999 na Ministerstvu zemědělství.

Relativně zanedbatelnému počtu tazatelů byla vypočtena určitá finanční náhrada za zpoplatnění vydání požadované informace, přičemž k úhradě došlo většinou jen v jednotkách případů, přičemž uhrazené částky, vyjma roku 2014 nedosahovaly ani 5.000,- Kč, což je veskrze zanedbatelná částka za úhrady, bude-li vzato v potaz poměrně značné penzum času pro vypracování odpovědí jednotlivými pracovníky. Tyto náklady jsou v podstatě nevyčíslitelné, jelikož číslo by nebylo lehce možné očistit od nákladů na jinou činnost pracovníků. Všeobecně je však potřebné zmínit, že náklady na vyřízení žádostí může ovlivnit především tazatel, pakliže se dotazuje s upřímnou touhou o zjištění informace. Poté se dotazuje skutečně na pro něj, či společnosti přínosné informace, jejichž příprava může být přínosná. Naopak pokud žadatelé záměrně a především bezdůvodně zatěžují povinný subjekt, má i takovéto chování společensky záporný efekt.

Nejčastěji vyřizované žádosti na Ministerstvu zemědělství

Není příliš snadné zevšeobecnit nejčastější typy dotazů směřujících na Ministerstvo zemědělství za uplynulá léta. Dotazy se ovšem z logiky věci nejčastěji zaměřují na

všeobecné dotazy dle zaměření jednotlivých odborných oblastí, které jsou v kompetenci MZe. Proto jsou časté dotazy na oblast týkající se lesního a vodního hospodářství, dále taktéž živočišných komodit.

Současně bylo možné ze zaslaných dotazů vyzorovat, že dotazy směřující na ministerstvo se v průběhu doby mění. To se projevuje např. v době přidělování zemědělských dotací, kdy se různí tazatelé táží na tuto problematiku. Především v čase, kdy je tato záležitost nejspíše z pohledu jejich podnikání aktuální. Podobně je tomu i u dalších typů dotazů, které se často projeví v období jakékoliv určité zemědělské kauzy. Pakliže je některá z takovýchto kauz současně dosti masivně medializována, ihned roste agenda na vyřízení žádostí dle InfZ týkající se dané věci. Mezi největší takovéto problematické záležitosti byl v uplynulém čase především onemocnění africkým morem prasat na Zlínsku a samozřejmě nakažení ptačí chřipkou, která zasáhla řadu malých chovatelů, kteří nebyli spokojeni s finančními kompenzacemi.

Žádosti o informace však byly směřovány např. na i problematiku mobilních a datových tarifů zaměstnanců ministerstva, a to opět nejspíše na základě medializace této problematiky v době, kdy se ve společnosti probírala možnost snížení paušálních tarifů pro soukromé osoby a kdy tehdejší ministr finanční Andrej Babiš oznámil, že podepsal výhodnou zakázku pro stát na mobilní tarify, což ovšem tehdejší ministr Jurečka následně opětoval. Samozřejmě a tato kauza tak nechala svoji stopu v žádostech o informace, což je bezpochyby dobře.

Je však třeba zmínit, že některé dotazy jsou cyklicky se opakující, dosti často v podobné fázi roku. Nejčastěji je to znát u neutuchající touhy zvláště ze strany novinářů na dotazy okolo platů a odměn určitých zaměstnanců. Novináři mají tendenci se dotazovat na tuto problematiku nejčastěji brzy v prvních týdnech nového roku, nejspíše proto, aby mohli zhodnotit roční příjmy zaměstnanců za uplynulý rok. Takovéto žádosti jsou přímo typické pro první týdny nového roku.

V podaných dotazech je však možné také najít určitou zajímavou spirálu. Ta zřejmě spočívá v tom, že přístup k informacím dle InfZ plní funkci kontroly Ministerstva zemědělství a zřejmě také povinných subjektů všeobecně v tom, že tyto subjekty jsou díky tomuto zákonu především ve spojení s novináři, jakožto hlídacemi psy demokracie, kontrolovány často rovnou ve dvou rovinách.

V rovině první to jsou totiž často novináři, kteří na základě jiné možné formy kontroly veřejné správy – v poslední době především na základě zákona č. 340/2015 Sb., o registru smluv – zjistí určitou skutečnost, která je následně zaujme. Na základě určitého zjištění si poté podají dotaz dle informačního zákona a na základě získaných informací napíší článek, či natočí reportáž. Tímto způsobem medializovaná jakákoliv kauza má často po zveřejnění následný efekt, který je znát z dotazů již široké veřejnosti na tuto problematiku, a to samozřejmě nejen výhradně dle informačního zákona, nýbrž zcela všeobecně. Z tohoto hlediska je tedy zcela jistě možné konstatovat, že informační zákon v kontrole povinných subjektů má své opodstatnění.

4.3 Provedení informačního zákona na dalších ministerstvech

Pro vlastní zvědavost a zájem porovnat i další ústřední orgány státní správy byla použita praktická sonda, která měla za cíl udělat rámcový obraz toho, jak se prakticky informační zákon vžil do fungování i jiných institucí. Primárně mělo být zjištěno, jak kvalitně jsou informace poskytovány, zda jsou poskytovány a zda jsou poskytovány v mezích zákona.

Cíle, metodika a výběr povinných subjektů

Cílem této sondy bylo ověřit svobodný přístup k informacím u ministerstev jakožto povinných subjektů. Předpoklad byl vyhotovení odpovědí elektronicky, a to v zákonné lhůtě, úplnosti informací a taktéž s jistou přehledností a formálností dokumentů. Informace, na které bylo dotazováno, nebyly voleny nahodile, nýbrž účelně, tak aby chom získané informace mohli použít příp. i jako nástroj kontroly daného ústředního orgánu státní správy.

Do průzkumu byly zařazeny ústřední orgány státní správy, v jejichž čele stojí člen vlády. Žádost o poskytnutí informací byla se všemi náležitostmi podána elektronicky na elektronické podatelny ministerstev pro snadný odpočet lhůt dne 31. ledna 2018. Žádost byla odeslána ve stejném znění a obsahovala pět základních otázek s příp. dalším rozšířením. Vzor žádosti viz příloha č. 4.

Na základě obdržených odpovědí bylo provedeno vyhodnocení v následujících kategoriích:

- Odpovězeno – neodpovězeno

- Dodržená lhůta – nedodržená lhůta
- Kvalita odpovědi

Kvalita byla posuzována na základě několika kritérií jak objektivních, tak subjektivních. Pakliže povinný subjekt odpověděl na celou žádost včetně každé podotázky, bylo toto zohledněno jako kvalitní prvek. Jestliže ministerstvo dalo přednost vypsáním konkrétních dat před pouhým uvedením odkazu na informace ve výroční zprávě zveřejňované ovšem až o měsíc později, tedy nejpozději k 1. březnu, bylo toto kvalifikováno jako značný přínos do kvality odpovědi. Takto orgán poskytl informaci o 14 dní dříve, jelikož lhůta pro vyhotovení odpovědi končila 15. února 2018. Toliko k objektivním kritériím. Dále byl již subjektivně posouzen dojem z průvodního e-mailu, či ze zaslaného dokumentu a také přehlednost dokumentu. Na základě trestně bodového ohodnocení jednotlivých odpovědí byly vyhodnoceny více či méně kvalitní odpovědi ministerstev. Podrobněji dále k vyhodnocení kvality včetně přehledové tabulky, kde bylo zohledněno:

- odpověď na celou žádost (včetně podotázek): ano - 1 bod; ne - 2 body.
- dříve vypsané údaje (nikoliv odkaz na výroční zprávu): vypsané údaje - 1 bod; jen odkaz - 2 body.
- celkový dojem z e-mailu: výborný - 0 bodů; přijatelný - 1 bod; přijatelný s výhradou - 2 body.
- celkový dojem z přiloženého odpovědního dokumentu: výborný - 0 bodů; přijatelný - 1 bod, přijatelný s výhradou - 2 body.
- přehlednost dokumentu: velmi přehledný - 0 bodů; přehledný - 1 bod, nepřehledný - 2 body.
- uděleny byly také extra body, buďto za doplňující informace (pozitivní vliv), nebo např. za strohost odpovědi či jiné subjektivně nalezené nedostatky (negativní vliv).
- celkem (mimo extra bodů) bylo možné získat 2 – 10 bodů.
- pro přehlednost jsou odpovědi vhodné kvality zbarveny žlutě, více kvalitní odpovědi zbarveny zeleně a méně kvalitní odpovědi mají barvu červenou.

Tabulka č. 2: Kvalita poskytnutých údajů v odpovědích z různých resortů

	MMR	MŽP	MPSV	MV	MO	MPO	MZ	MS	MF	MŠMT	MD	MZe	MK
Odpověď na celou žádost	2	2	2	2	1	1	1	1	1	2	1	1	2
Dřívější vypsané údaje	2	1	2	2	1	1	1	2	1	2	1	1	2
Celkový dojem (mail, dokument, přehlednost)	2	3	4	5	2	3	2	2	0	3	5	3	3
Extra body			1			-1	-1	-1	-1	2	1		
Součet trestných bodů	6	6	9	9	4	4	3	4	1	9	8	5	7

Zdroj: Zpracováno dle vlastní metodiky na základě poskytnutých odpovědí

Zhodnocení výsledků

Po zhlédnutí příchozích zpráv v e-mailové poště, ale taktéž poštovní schránky, bylo zjištěno, že odpovědělo a také poskytlo informace 13 ministerstev ze 14 obeslaných. V jenom případě, a to u Ministerstva životního prostředí, se jednalo o částečné poskytnutí informace. U otázky č. 5 bylo poskytnutí informace odmítnuto rozhodnutím podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) ve spojení s ustanovením § 15 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., přičemž proti tomuto rozhodnutí nebyl podán rozklad. Vůbec žádná odpověď nebyla neobdržena od Ministerstva zahraničních věcí.

Lhůta byla dodržena v 7 případech. Nedodržení lhůty bylo zaevidováno v celých 6 případech včetně jedné prodloužené lhůty. Ta byla zaslána Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy dokumentem Vyrozumění o prodloužení lhůty podle ustanovení § 14 odst. 7 písm. b) InfZ.

Při porovnání odpovědí mezi sebou byla vyhodnocena poměrně široká škála kvality odpovědí. Dvě odpovědi byly na škále vhodné kvality. Více kvalitní odpovědi byly v počtu šesti. Méně kvalitní odpovědi čítaly pět. Mezi nejkvalitněji ohodnocené, a tedy i vypracované odpovědi byly zařazeny odpovědi z Ministerstva financí a Ministerstva

zdravotnictví. Mezi nejméně kvalitními našly své místo odpovědi Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy.

Diskuze

V době elektronických podatelen a běžně používané elektronické komunikace bylo poněkud překvapením, že jedna odpověď došla v papírové podobě, klasickou poštou. Přestože bylo s touto formou komunikace počítáno, její použití ze strany Ministerstva pro místní rozvoje je poněkud překvapivé, jelikož jde o zdlouhavý, proces a neekonomickou i neekologickou formu.

To že bylo doručeno 13 odpovědí místo 14 je znepokojivé. Jedno z ministerstev informace neposkytlo ani se nijak jinak nevyjádřilo. Dalo by se to označit za nezáměr o občana, nezáměr udělat něco navíc, raději neposkytnout, nejspíše v domněnku že to projde bez povšimnutí. Jelikož nebyl použit institut stížnosti na vyřizování žádosti, protentokrát věc prostě tedy pro povinný subjekt bez povšimnutí. Chyba ovšem příp. mohla být i jinde.

Vcelku nečekaná bylo taktéž odmítnutí poskytnutí části informace konkrétně v otázce č. 5 Ministerstvem životního prostředí s odůvodněním, že požadované informace se vztahují výlučně k vnitřním pokynům ministerstva. Ve své podstatě jde o naprosto legitimní důvod. Zajímavá ovšem toto odůvodnění bylo zejména při porovnání s ostatními dvanácti ministerstvy, která žádné rozhodnutí o odmítnutí informací nevydaly a informace poskytly. MŽP v odůvodnění uvedlo, že neshledává v poskytnutí požadované informace převažující veřejný zájem. Což je jistě na pováženou, proč by tomu tak nemohlo být.

Nedodržení lhůty pro zaslání odpovědi v celých šesti případech je poměrně značné číslo, jde tak téměř o polovinu všech případů. Řádově se jednalo o zpoždění od 1 až 22 dnů, přičemž v průměru šlo o 9 dnů. MŠMT si tuto lhůtu prodloužilo o 10 dní, tedy na 25 dnů celkem. I tak odpověď z tohoto ministerstva nepřišla v tomto prodlouženém termínu, nýbrž o celých 15 dnů později. Otázkou tedy zůstává, zdali pro některé subjekty jsou vůbec lhůty směrodatné, nebo jsou snad nedostačující.

Snad s největším podivem následně bylo, když odpověď MŠMT po tak dlouhé době tvořily tři krátké odstavce a v každém z těchto odstavců bylo odkááno jen na webové stránky – zde by měl spíše tedy nastoupit institut odkaz na zveřejněnou informaci, a to v termínu do 7 dnů! Podstatné informace – zcela jasně vypsané v dokumentu – tvořily jen malou část

obsahu dokumentu. Z nastalé situace není sdílen pocit o tom, že by strany MŠMT šlo o rozsáhlé vyhledávání odlišných informací. Ani samotný dokument nevykazuje toho známky. Z postupu MŠMT zcela jistě nelze býti spokojen, nýbrž naopak jde o zklamání. Jiná ministerstva tímto způsobem nejednala, že by potřebovala předem více času, avšak odpovědi některých z nich přišly i tak se zpožděním. Jsou spatřovány jisté rezervy mezi ministerstvy, které tvoří nebo zabezpečují fungování jednoho státu a měla by jistým způsobem kooperovat. Ministerstva by měla u věcí, které u některých dobře fungují, např. evidence dat - aby nemusela být složitě vyhledávána - sdílet s jinými ministerstvy a celkově zefektivnit tak práci těchto institucí. Z vyvstalé situace totiž lze připustit domněnku, že ke zjištění některých informací může mít nejspíše vliv zvolené informační systému v daném resortu.

Pokud jsou již popisovány negativní zkušenosti, bylo shledáno jako nevhodné také to, když předmět emailové komunikace dorazil ve znění: „Šablona obsah“ u Ministerstva vnitra, nebo také „Z106 – ke kontrole“ od Ministerstva dopravy. Pakliže je jednáno s tak významnou institucí, jako bezesporu ministerstva jsou, tak lze očekávat určitou formalitu jednání. Z uvedeného spíše může vyvstat pocit, že architektonicky skvostné budovy ministerstev především z období první republiky a předepsaný „dress code“ jakožto i formalita mailové komunikace je jen nedosažitelným ideálem. To může být jistě na škodu, jelikož jaká poté může být důvěra ve státní instituce?

Kvalita odpovědí byla očekávána srovnatelná taktéž proto, že se jedná o jeden typ institucí – ministerstva. Zatímco tato kvalita se pohybovala téměř na celé možné škále vyjma úplně toho nejhoršího hodnocení, tak bylo uvedeno ve výsledné tabulce. Jak již bylo popsáno i výše, od některých ministerstev bylo očekáváno více.

Pozitivní bylo zjištění, že ani v jednom případě žádosti o informace nebyla vyměřena žádná úhrada za poskytnutí žádaných informací, což je v rozsahu a formě požadovaných informací veskrze správně.

Takto provedenou sondou bylo ověřeno, jak vůbec reálně funguje použití InfZ také u dalších ministerstev. Byly získány další zkušenosti především ve zpětné komunikaci s povinnými subjekty, zkušenosti s rychlostí a kvalitou odpovědí na zasláné žádosti. Dotázané subjekty poskytly určité informace sloužící mimo jiné jakožto nástroj kontroly daného ústředního orgánu. Snad taktéž zkušenost dotázaných subjektů na základě zasláných žádostí také přispěla ke zlepšení práce na ministerstvech, či k tomu motivovala.

5 SOUČASNÉ PROBLÉMY V PRÁVU NA INFORMACE

Právo na informace podobně jako i jiná práva procházejí svým vývojem. Je třeba si uvědomit, že ani toto právo není statické, nýbrž se vyvíjí a přizpůsobuje společenským i mezinárodním požadavkům. Je taktéž potřebné si uvědomit, že zákon v příštím roce „oslaví 20. narozeniny“, od jeho schválení. Není tedy žádným překvapením, že také tento zákon byl v době jeho účinnosti již devatenáctkrát změněn novelizacemi. Bohužel nežijeme v ideálním světě, kde vše, co má správně pracovat, běží tak jak by mělo. Legislativa tak musí reagovat na společenské potřeby.

Samozřejmě by bylo jednodušší a vhodnější, pokud by buď toto nebylo nutné, či pokud by snad již změna nutná byla, aby se komplexně vady opravily, vydal se nový předpis, který by vše podstatné obsáhl, a kýženému stavu se tímto krokem společnost dostala. Takto bohužel svět nefunguje. Spíše naopak platí, že jakmile se dojde k novému upřímně a vhodně zamýšlenému řešení, objeví se i na novou věc negativní dopad a efekt, který by se předem nedal téměř očekávat. S tímto pohledem je také nutné nahlížet na zde navržené záměry nových řešení a návrhů.

Pro větší přehlednost byly rozděleny problémy do kategorie uvnitř Ministerstva zemědělství a všeobecně týkající se zákona 106/1999 Sb.

5.1 Současné problémy s právem na informace na Ministerstvu zemědělství a jejich řešení

Jako stěžejní problémy při fungování práce s tímto zákonem na Ministerstvu zemědělství s možností návrhů na jejich odstranění a hodnocení jejich dopadů na veřejné rozpočty byly indikovány následující skutečnosti.

Neaktuální předpisy uvnitř organizace

Celková práce a chod vyřizování žádostí uvnitř organizace samotné není dostatečně dobře řešeno interními směnicemi. Přestože existuje de iure příkaz ministra k provádění InfZ na Ministerstvu zemědělství, de facto jde ve své podstatě o mrtvý přepis, jelikož jeho znění z roku 2007 již dlouhodobě neodpovídá aktuálnímu stavu a nároků na aktuální platné znění a legislativu InfZ. Provádění zákona na ministerstvu v současné době probíhá podle všech

indicií dle zákona skutečně přesně, to ovšem díky profesionálně vyškoleným pracovníkům, kteří svoji práci odvádí kvalitně i díky časté účasti na školení k tomuto zákonu.

Samotný průběh informačního vyřizování tak ve své podstatě vychází z dvou hlavních činitelů:

- historický návyk a všeobecné respektování statusu quo, který byl před mnoha lety předpisem zaveden a jistou neochotou tento stav nijak radikálněji lépe změnit
- vnášením aktuálních požadavků dle InfZ a jeho uvedení do života na ministerstvu díky trojici pracovníků, kteří jsou několikrát ročně odborně školeni na tuto problematiku z různých úhlů
- příležitostné zaškolení širšího spektra pracovníků na resortu, kteří přicházejí se zákonem do kontaktu

Tato současná situace je v dlouhodobém horizontu neudržitelná, ovšem řešení současné situace není snadné, jelikož k němu musí být hlavně a především politická vůle, resp. zájem a tlak z řad ministra na ředitele odboru Kanceláře ministra, aby prosadil nový předpis, který bude odpovídat současným nárokům na vyřizování informačních dotazů.

Řešení jsou shledávána v přípravě nového – aktuálního předpisu – který zcela od základu nastolil řešení provádění informačního zákona v instituci.

Rizika tohoto postupu jsou spatřována především v problémovém schvalovacím procesu uvnitř resortu. Příprava takového materiálu je běh na velmi dlouhou trať. Mnohdy náročnější a delší než se v prvním okamžiku může jevit, a navíc kýžený výsledek nemusí být v konečném důsledku ani dosažen. Ve staze o zlepšení může dojít k situaci, která by se dala popsat příslovím, že „cesta do pekla je vydlážděna samými dobrými úmysly,“ jenž velmi dobře vystihuje celkový problém. Jelikož nový předpis je třeba nejprve řádně připravit, a to bývá nejčastěji na základě politické vůle, či shledání vedoucího pracovníka, který vidí věc jako problematickou – což za současné politické situace rozhodně není bohužel shledáváno, jelikož jsou řešena jiná témata. Připravený předpis je potřebné nechat schválit Odborem legislativním, který k němu může zanést své zásadní požadavky, se kterými se je třeba prvně vypořádat. S takto vypořádanými legislativními připomínkami je nutné předpis zastat do tzv. vnitřního připomínkového řízení, ve kterém mohou provést své připomínky všechny odbory ministerstva, přičemž v této fázi je značný předpoklad, že by se k materiálu vyjádřila řada odborů, které by požadovaly zásadní změny v celkové koncepci současného řešení dotazů dle zákona 106/1999. V organizaci všeobecně panuje

proti provádění tohoto zákona určitý latentní odpor, který je patrný především v okamžiku, kdy dojde k nějakému dotazu právě na určitou sekci s žádostí o vypracování odpovědi. V této fázi je zde značný předpoklad, že by jednotlivé odbory ucítily šanci zásadně modifikovat v současné době tradiční běh výkonu informačního práva v resortu a doslova by se „zakousli“ do předloženého materiálu takovým způsobem, že by v mírnější variantě navrhli řadu zásadních i doporučujících připomínek, se kterými by bylo velmi náročné se v rámci udržitelnosti navrhované koncepce a životaschopnosti materiálu vypořádat. V případě tvrdšího postupu lze očekávat dokonce snahu o kompletní změnu systému vyřizování informací. Kdy v současné době funguje zaběhlý stav kdy koordinátor a informační kancelář rozdává úlohy a kontroluje řádný průběh i kvalitu odpovědí. Tedy informační kancelář dělá určitého supervizora nad touto činností, což je neseno s nelibostí. Snaha odborných útvarů by zcela jistě bylo využít otevřených dveří k zásadní změně, a to takovým způsobem, že by jimi navrženo vyřizování žádostí jen v poskytnutí určité podoby subdodávky. Tedy takovým způsobem, že by pracovníci odborných útvarů připravili pro informační kancelář pouze hrubá data a informační kancelář by byla nucena již samostatně vytvářet a vyřizovat odpovědi. Což by bylo zřejmě neefektivní. Vzhledem k tomu, že pracovníci informační kanceláře nejsou schopni pojmout celkový záběr veškeré problematiky řešených záležitostí z celého ministerstva, tak aby byly schopni erudovaně žadateli odpovědět. Jsou naopak zřízení spíše pro právní podporu a technickou pomoc zvláště při problémech kterým odborné útvary mohou čelit ze strany tazatelů. Takovéto řešení by navíc přineslo zcela nepochybně k exponenciálnímu nárůstu agendy pro informační kancelář a nejspíše také ke snížení kvality poskytovaných odpovědí z důvodu příp. neobornosti v daných věcech.

V následujícím kroku by bylo třeba návrh přednést na plénum do rady vedení Ministerstva zemědělství, kde by se k materiálu vyjadřoval poradní orgán ministra. Vzhledem k současnému stavu na Ministerstvu zemědělství, kdy jsou na rozdíl od dřívějšíka zcela běžně stahovány materiály ke schválení, lze také v této věci predikovat, že by nemusela mít šanci na úspěšné schválení poradou, a tudíž by vynaložená snaha byla zcela zmařena.

Jako možné vyřešení tohoto stavu se podle všeho jeví pouze možnost skutečně upřímného zájmu ze strany ministra a nejužšího vedení ministerstva, tedy především ředitele odboru Kanceláře ministra - pod kterého spadá informační kancelář - o prosazení a obhájení si v rámci vnitřního připomínkového řízení a následně také na poradě vedení ministerstva

aktuální interní předpis který by odrážel nynější stav zákona a judikatury, ovšem nedovolil by buď kompletně poměnit či snad dokonce shodit systém výkonu informačního práva na ministerstvu. Za nynější situace, kdy ředitel odboru Kanceláře ministra není navíc ustanoven, se tento požadavek momentálně ovšem jeví jako zcela nerealistický.

Tento návrh na aktuální interní předpis v organizaci nemá žádný zásadní dopad na veřejné rozpočty. Náklady na jeho zavedení jsou zahrnuty pouze ve mzdových nákladech všech pracovníků, kteří by jej připravili a následně i obhájili v rámci schvalovacího procesu, a to v průběhu své běžné pracovní doby. To by nemělo přinášet žádné další finanční náklady, nýbrž jen vyšší vytíženost pracovníků v období přípravy a schvalování. Přičemž krátkodobé výkyvy při extrémním zvýšení vytíženosti agendy pracovníků je na ministerstvu poměrně častá záležitost. Následné zavedení nepředpokládá žádné nové personální obsazení systemizovaných pozic v rámci ministerstva. Naopak v případě, že by došlo k celkové změně koncepce vyřizování odpovědí ve formě subdodávek od odborných úseků směrem do odboru Kanceláře ministra, resp. potažmo do informační kanceláře, namísto přímých vypracování odpovědí ze strany jednotlivých úseků, je zde předpoklad, že by bylo potřebné navýšit personální kapacity v informační kanceláři, ze současného stavu 1,5 úvazku alespoň na 2 – 3 úvazky, což by mělo zásadní dopad na mzdové náklady. Případné nulová varianta, tedy nezavedení žádného předpisu by v konečném důsledku neměl mít v podstatě vůbec žádný efekt na veřejné rozpočty, jen kontinuálně setrvalý stav, který odpovídá současnosti.

Neochota pracovníků vypořádat se řádně s odpověďmi tazatelů

Jako další problém, která byl vnímán v rámci uplatňování práva na informace v resortu, je poměrně značná neochota řádného vypracování odpovědí pracovníky na dotazy směřující na ministerstvo. Je všeobecně uvnitř organizace totiž známo, že řada zaměstnanců považuje nutnost připravení odpovědi na dotaz dle InfZ jako tzv. „nutné zlo“, které musí podstoupit, pakliže je dotaz směřován na jeho agendu. Řada pracovníků považuje tuto povinnost jako odvádění od své kardinální práce a přidávání nové – nadbytečné – agendy navíc. Je všeobecná snaha se pokusit tyto odpovědi častokrát pokud možno co nejvíce zjednodušovat, urychlit samotnou přípravu odpovědi na minimum času, tedy pokud možno takovým způsobem, aby byl úkol splněn, aniž by byl kvalitně připravený. Jistě to

i odráží charakteristický přístup značné části české společnosti, jenž má tendenci dělat věci ve spěchu.

Tento fenomén je zřejmí především u odpovědí, které se určitým způsobem opakují, resp. jsou podobné. Přestože povinné subjekty mají za povinnost zveřejňovat podané žádosti a poskytnuté informace na své internetové stránce, tazatelé tohoto v podstatě vůbec nevyužívají a místo toho si raději podají svoji žádost, kterou zformulují mírně odlišně, než tomu bylo u jiného tazatele, který se ovšem taktéž dotazoval v jádru věci na tutéž věc. Toto právě vede některé pracovníky k tomu, že využijí již dříve vytvořené odpovědi na zcela novou, ovšem mírně odlišnou odpověď veskrze unifikovaně.

To však má za následek často nekonkrétní odpovědi na konkrétní otázky žadatele, přičemž povinný subjekt má za povinnost odpovídat na všechny dotázané body přesně dle položených otázek. Toto se však v případě několikanásobných dotazů na podobnou věc od některých pracovníků neděje a namísto toho připravují odpovědi, které nesedí zcela konkrétně na dotazy dalších žadatelů v podobné věci. To zvyšuje následně nároky na kontrolu kvality odpovědi ze strany informační kanceláře a také splnění zákonných lhůt s vypravením odpovědi žadateli, z důvodu, že informační kancelář je nucena takto nekonkrétní odpovědi vracet k přepracování.

Jako určité možné řešení této situace je spatřováno navržení osobní zodpovědnosti pracovníka připravující takovou odpověď za její určitou kvalitu. Tu samozřejmě stále kontrolovat, ale pakliže by docházelo k čtenějšímu porušení kvality přistoupit k řešení nastalé věci i radikálněji. V prvním kroku např. výtkou ze strany ředitele daného odboru, následně příp. řešení záležitosti i v rámci řízení před kárnou komisí. V krajním případě přistoupit k návrhu na snížení složky osobního ohodnocení u takového pracovníka.

Riziko zde navrhovaného může být spatřováno v současné době nedostatku pracovních sil na trhu práce v hrozbě příp. odchodu ve svém oboru jinak spolehlivé odborníka, který by na základě určitého náznaku napomenutí, mohl požádat o rozvázání služebního poměru. Což v kombinaci s problematikou přijímání nových pracovníků na systematizovaná místa dle zákona č. 234/2014 Sb., zákona o státní službě, by mohl být i zásadní problém takového pracovníka v krátké době řádně nahradit jiným vhodným kandidátem.

Uvedený návrh rozhodně nemá negativní dopady na veřejné rozpočty, naopak je předpoklad, že v případě zkvalitnění prvotní přípravy odpovědi, jenž bude splňovat všechny požadavky žadatele, bude zcela ušetřeno na koloběhu spisového materiálu v rámci

resortu a celkově se sníží především neekonomické náklady na lidský kapitál, nepotřebností provádění celkových úprav a oprav u předložených materiálů. V případě restriktivního postupu vůči nesvědomitým zaměstnancům by navrhovaný postih měl do určité míry mírně pozitivní, ovšem od určitého okamžiku by mohl mít i více negativní dopad na veřejné rozpočty. Tedy až do okamžiku příp. zásahů finančního ohodnocení by byl efekt kladný. Ovšem v případě, pokud by resort o pracovníka příp. přišel, by negativa na rozpočty mohly být vyšší, především z důvodu v současnosti náročného získávání nových pracovních sil.

Záměrná snaha o nevydání informace z různých důvodů

V rámci činnosti nadřízeného orgánu Ministerstvo zemědělství je povinno řešit jednak stížnosti na postup při vyřizování žádostí dle InfZ jemu podřízených organizací a také příp. následné odvolání z těchto organizací. Jako častý problém ministerstvo shledává nejspíše často i záměrný postup nevydání či co možná největší ztížení získání informace u organizací, pakliže jej dotyčná nechce z určitých důvodů vydat. To se projevuje tím způsobem, že organizace jakožto povinné subjekty sice legitimně, nicméně dle indicií většinou záměrně vyčísľují náklady určitým tipům tzv. chronickým tazatelům i za dotazy, které by za jiných okolností, resp. jiným tazatelům nejspíše byly vydány i bez poplatků.

S touto problematikou úzce také souvisí relativně dosti časté zacyklené řešení u řady odvolání podaných na základě vydaných rozhodnutí o odmítnutí poskytnutí informace. Kdy povinný subjekt se tímto způsobem snaží docílit jistého odrazení žadatele od získání určité informace, kterou z jakýchkoliv důvodů nechce vydat. Z toho důvodu vydá rozhodnutí o odmítnutí poskytnutí informace a v odůvodnění takového rozhodnutí se pokusí tato organizace i řádně své stanovisko vyložit. Vzhledem k tomu, že sází na příp. rezignaci žadatele na zdoluhavost a průtahy v odvolacím řízení, věří, že k tomuto kroku ze strany žadatele nedojde. Pakliže je ovšem tazatel houževnatý a odvolání podá, ministerstvo jakožto odvolací orgán se s takovýmto nálezem často neztotožní a takové rozhodnutí zruší. Přesto však povinný subjekt vydá např. jen část požadovaných informací a na zbylou část opět rozhodne o odmítnutí žádosti, s tím, že tazatel již bude uspokojen. Situace však může opět pokračovat dál, a pakliže tazatel spokojen není, opět podá odvolání, se kterým zpravidla uspěje, ovšem obdrží kupříkladu jen další část požadovaného. Tímto způsobem

může probíhat zacyklený kruh rozhodnutí a odvolání, ve kterém sice je většinou úspěšný žadatel, ovšem za cenu vysokých časových ztrát i vedlejších nákladů.

Povinné subjekty se všeobecně těmito kroky snaží maskovat, resp. z jakýchkoliv důvodů, které jsou známi jen jim samým, nevydávat určité materiály, které by mohly mít na veřejnosti za následek např. jejich diskreditující efekt.

5.2 Všeobecné problémy s právem na informace a návrhy jejich řešení

Jak již bylo zmíněno na počátku této kapitoly, legislativa průběžně jistým způsobem musí reagovat na vývoj a tendence ve společnosti, která je v případě práva na informace modifikována během nečinnosti zákonodárce především soudní judikaturou, především Nejvyššího správního soudu, Ústavního soudu, příp. dalších nižších soudů, které se snaží ve světle zákona 106/1999 vyložit sporné body, které nejsou ze strany zákonodárce jasně ukotveny. Toto platí především v procesních otázkách tohoto zákona.

Při hodnocení zákona de lege lata bylo vytipováno několik problematických bodů, které byly rozděleny do těchto množin:

- ochrana žadatelů o informace
- ochrana povinných subjektů
- omezení přístupu k informacím o platech úředníků

5.2.1 Žádná ochrana žadatelů před zacyklením podané žádosti

Tento problém přímo navazuje na problematiku uvedenou v předchozí kapitole jako sporný bod při výkonu práva na informaci v rámci jednotlivých kroků na Ministerstvu zemědělství. Tedy určitý zájem povinného subjektu za žádnou cenu nevydávat informace, nýbrž se snažit nalézat jakoukoliv cestu a vytvářet obstrukce k tomu, aby nebyla informace v konečném důsledku vydána, resp. pokud by to bylo nevyhnutné, tak jen v omezené míře. Toto je shledáno jako nezdravé jednání ze strany povinných subjektů a mělo by být ošetřeno tak, aby k podobným excesům se zacyklením vůbec nedocházelo. Tuto problematiku řešil již také Nejvyšší správní soud (ČR, 2015, NSS) kdy zmiňoval tento nekonečný proces jako stolní tenis mezi povinným subjektem a odvolacím orgánem. Problematické ovšem i nadále zůstává fakt, že žadatel o informace bohužel ve své podstatě

nedisponuje snad vůbec žádným efektivním prostředkem, snad jen s výjimkou příp. soudní ochrany v rámci odvolání dle § 16 odst. 4 InfZ jak se této určité zlovůli povinných subjektů bránit. Přičemž je nepochybné, že samotné i příp. požití soudní ochrany je pro možnost využití v právu na informace dosti problematické především co do náročnosti na časové lhůty, které jsou v soudních sporech neúměrně delší a příp. ochrana poté i často postrádá smysl pro rychlé zjištění informací.

Jako možné řešení tohoto problému je možné řešení hledat v určitém institutu rozhodnutí ze strany nadřízeného orgánu pro přímé a bezodkladné vydání žadatelem požadované informace, a to již bez jakékoliv možnosti zvratu ze strany povinného subjektu. To by mohlo poskytnout kýžený efekt a současně zamezit zcela nesmyslnému cyklení odvolávání a nových rozhodnutí od povinného subjektu k nadřízenému orgánu a naopak.

Uvedený problém s sebou přináší poměrně značné vícenáklady a vůbec mnohdy i zcela zbytečně vynaložené prostředky z důvodu jak neekonomických, především nárok na lidský kapitál, ale také ekonomické např. formou dalších nákladů při pořizování nových podpůrných materiálů k podložení tvrzení sporovaných stran. Náklady jsou tedy zcela jistě značné jak na straně povinných subjektů i nadřízených orgánů, ale zásadně také ovlivňují výdaje u žadatele, přičemž ve své podstatě jsou mnohdy velmi zbytečné. Uvedené navrhované zjednodušení řešení v těchto věcech tudíž rozhodně nemůže mít jako celek zvýšené náklady. Ba právě naopak – je téměř jisté, že by náklady byly nižší, než je tomu v současných do jisté míry někdy i poněkud chaotických situacích.

5.2.2 Nedostatečná ochrana povinných subjektů před chronickými tazateli

V současnosti zřejmě nestačí zvýšit ochranu jen ve směru k žadateli před povinnými subjekty, ale paradoxně také naopak. Velkým problémem který je spatřován při aplikaci zákona 106/1999 je taktéž chronické kverulantství určitých žadatelů směrem k povinnému subjektu. To může být prováděno různou formou a různými taktiky žadatele, příp. i více žadatelů, kteří mohou být společně v určité vazbě, příp. ani nemusí. Problém se projevuje různými formami, nejčastěji jde o zasilání nesčetně různých dotazů na tazatelem vybraný povinný subjekt, kterého tazatel nejčastěji identifikuje jako svého nepřítele. Může tomu být např. z důvodu nespokojenosti s určitým dřívějším rozhodnutím povinného subjektu, zcela v jiné věci, než je Informační zákon. Tento zákon je jen použit jako vhodná forma, jak má možnost bez víceméně nevelkých nákladů tazatel někdy doslova zavalit hromadou dotazů,

na které v podstatě ani nehledá odpovědi, nýbrž hledá spíše otázky, které by byly pro tazatele byly vhodné k tomu, aby dotyčný povinný subjekt jimi mohl vhodně a pokud možno řádně zaměstnat. Povinný subjekt v takovém případě v podstatě nemá příliš mnoho možností ochrany. Jde o zneužívání práva na informace, což především přináší společenskou škodu celé společnosti. Konkrétní případ viz např. (Půlpán, 2015).

Jak sám autor v článku zmiňuje, jde o problematické možnosti řešení, jak proto takovými tazatelům zakročit. Řešení nejsou snadná, jelikož příliš restriktivní postup by mohl způsobit citelné omezení práva na informace od jinak upřímně myšlených žadatelů, které by ovšem naopak v budoucnosti mohla řada povinných subjektů spatřovat jako vhodný důvod pro nevydávání informací. To je velké riziko. Jednoznačný návrh na řešení není tudíž lehké stanovit, hranice mezi využitím a zneužitím práva na informace může být velmi tenká a často by mohlo záležet jen na jiném úhlu pohledu povinného subjektu. Nejjednodušší způsob – pokusit se změnit myšlení lidí – bohužel ve společnosti nefunguje. Vždy se najdou jednotlivci, kteří svoji možnost přeženou až do extrémních případů. Znamé jsou taktéž případy tazatelů, kteří ve svém záměru alespoň částečně zaměstnat chod povinného subjektu, si požádají o poměrně velké množství dat, které je třeba připravit, ovšem jakmile povinný subjekt zjistí, že bude požadovat za tuto činnost úhradu a vyzve žadatele k zaplacení, tak žadatel přestane komunikovat. Povinný subjekt však vynaložil značné především časové náklady na přípravu odpovědi, ty ovšem nemá zpětně již komu naúčtovat.

Zmíněné důvody jednak mohou paralyzovat povinné subjekty, současně ovšem mohou zcela zbořit možnost ústavního práva na informace. Je tedy třeba hledat velmi opatrně možná řešení, která by nezpůsobila opačný extrém – restriktivní pojetí informačního zákona. Jako možná řešení tak mohou být např. institutu zálohového plnění předem ještě před zahájením jakékoliv přípravy materiálů pro odpověď žadateli. Tento preventivní prvek se jeví jako relativně snadné a mnohdy může být i účinné řešení. Kdy by mohlo pro tyto žadatele stačit pohrožením o finance a zasláním obratem zálohového výměru buď za velké objemy odpovědí, resp. zjevně nesouvisící dotazy.

Navržený institut zálohových plateb rozhodně nemůže mít negativní vliv na veřejné rozpočty, přínos by byl naopak zcela jistě opačný. Ostatně právě snaha o marginalizaci zatížení a dopadů na povinné subjekty by zálohy mohly řešit. Z toho plyne, že by se jednak mohlo docílit celkově ke snížení neopodstatněné agendy okolo vyřizování dotazů. To by mohlo a také mělo mít synergický efekt na příp. kvalitu včasnost a řádnost na přípravu

skutečně opodstatněných dotazů. Současně by tento institut zálohového plnění zcela jistě přinesl další finanční prostředky do veřejných rozpočtů, jelikož by nemělo již docházet k tomu, že si vyhledané a připravené materiály tazatel nakonec vůbec nepřijde převzít a zaplatit. Zaplacená záloha by pro něho jistě byla motivační.

5.2.3 Problematické vymezení poskytování informací o platech úředníků

Jedná se asi o největší evergreen mezi všemi ostatními dotazy na mnoha povinných subjektech vůbec – platy a odměny zaměstnanců ať už bývalých či minulých u povinných subjektů, neustále vyvolávají velkou debatu. A to zdali informace poskytovat, či neposkytnout a jakým způsobem. Samotná judikatura Ústavního soudu se navíc v nedávné době s řadou předešlých názorů správních soudů poněkud rozešla. Stalo se tak na základě nálezu ze dne 17. listopadu 2017, kterou Ústavní soud musel řešit na základě stížnosti z Magistrátu Statutárního města Zlína konformitu ústavnosti poskytování informací o platech. Tento nálezn byl přelomový, značně otočil systematiku pohledu na podmínky vydání či nevydání informací o platech. Zatímco do té doby všeobecně platilo, že v případě podané žádosti o tyto informace se platy úředníků v podstatě vydávaly, jen tou výjimkou že nedocházelo běžně k následnému nezveřejnění způsobem umožňujícím dálkový přístup. V současnosti již na základě tohoto nedávného nálezu Ústavního soudu, není toliko snadné tyto informace od povinných subjektů získat, jelikož řada z nich reagovala na tento ústavní nálezn a dle dikce odůvodnění v bodě 125 požadují po takovémto tazateli součinnost pro provedení následného testu proporcionality, kdy je třeba žadatelem dotvrdit, že uveřejnění informace bude mít přínos pro debatu ve věcech veřejného zájmu a veřejného zájmu týká, resp. že žadatel plní roli tzv. „společenského hlídacího psa.“ Bez dotvrzení těchto podmínek by v zásadě povinný subjekt poskytnout informace neměl. (ČR, 2017, ÚS).

Z uvedeného vyplývá, že právo na informace není znemožněno, ale je omezeno na často bezúčelné zjišťování těchto informací např. i jako určitá forma zneužití v rámci soukromoprávních sporů v rámci rodinného práva, apod. Shledáváme tudíž, že by bylo vhodné, aby zákonodárce reagoval na tento nálezn ÚS a ukotvil tyto podmínky přímo do zákona. Přičemž tato změna by neměla přinést další náklady na veřejné rozpočty snad kromě nutnosti zaslání písemné výzvy povinným subjektem žadateli, což se však od vynesení nálezu většinou i tak děje, tudíž další vícenáklady by byly neopodstatněné.

ZÁVĚR

Informační zákon se zdá být vhodným nástrojem na kontrolu veřejné správy, jelikož jak je známo, co není zákonem uloženo či zakázáno, o to se není možné opřít. Bez příp. neexistence tohoto předpisu by tedy bylo někdy složité donutit občas zkostnatělou státní správu k tomu, aby se skutečně k věci rozhýbala. Ba co více, pokud by to znamenalo jisté nahlížení do zavřených dveří, to už vůbec ne. Je proto zcela jistě dobře, že tento institut zde pro veřejnost existuje.

Na druhou stranu je třeba konstatovat, se momentálně nacházíme mírně v rozpolceném postavení. Tuto záležitost totiž, jakožto zaměstnanci státní správy vidíme také z opačného pohledu, a tudíž vnímáme i to, jak velké problémy a obstrukční jednání může jinak kladně vnímaný předpis přinášet. Zaměstnanci povinných subjektů všeobecně nemají příliš rádi, když jim někdo cizí takříkajíc „kouká přes rameno“. Navíc pokud takovéto dívání se vyžaduje ještě i další práci navíc. To ovšem není dle našeho názoru problém jen informačního zákona, nýbrž i některých dalších předpisů určených k nějaké formě kontroly ze strany veřejnosti, která někdy ani nemusí být příliš účelná. Zde máme na mysli např. zákon o registru smluv. Nelibost ze strany celé řady zaměstnanců dle našeho dojmu tkví především v tom, že jim tato relativně nová agenda víceméně tzv. přistála na stole a je třeba se s ní v rámci stejného časového penza, při podobném, někdy snad i vyšším pracovním vytížení tak či tak vždy vyrovnat.

Přesto je však třeba brát v potaz celospolečenský přínos tohoto zákona. Navíc pakliže si společnost zvykne na demokratické, zdravě rozumného a vzájemně vyvážené vztahy, tak se není čeho obávat a řada legislativních předpisů nemusí být ani potřebných. V takovém případě může být i škoda, že v dnešním přehlceném světě informacemi, které se na nás valí z mnoha stran, není více uvědomělých občanů jako je třeba mladičký Jakub Čech a nemají touhu nové informace shromažďovat, a tudíž nevyužívají více možnosti kontrolovat orgány veřejné správy např. tímto zákonem o svobodném přístupu k informacím. Domníváme se však, že by se především slušní občané měli zajímat o veřejné instituce, tudíž potažmo o veřejné peníze, resp. peníze nás všech. Nenechávat toto rozhodování na jiných, někdy sice svědomitějších, ovšem často především jen pro své dobro. Nebo i na méně slušných občanech, kteří křehký systém demokratické moci brzd a rovnováhy mohou svými excesy latentně ale postupně lehce narušovat. Toto rozhodně nedopustíme.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Aarhuská úmluva: Příručka k implementaci © 2013. Evropská hospodářská komise Organizace spojených národů. In: *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2018-01-03].
Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/prirucka_implementace_aarhuske_umluvy/\\$FILE/OMV-AU_pr%C5%AFvodce_implementac%C3%AD-20140711.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/prirucka_implementace_aarhuske_umluvy/$FILE/OMV-AU_pr%C5%AFvodce_implementac%C3%AD-20140711.pdf)
- [2] BREJCHA, Aleš, 1998. *Právo na informace a povinnost mlčenlivosti v českém právním řádu*. Praha: Codex Bohemia, 1998. 288 s. ISBN 80-85963-47-7.
- [3] ČERNÝ, Pavel, 2007a. Aarhuská úmluva v dosavadní judikatuře českých soudů. In: *Via Iuris* [online]. Brno 26. 9. 2007 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://www.viaiuris.cz/index.php?p=msg&id=176>
- [4] ČERNÝ, Pavel, 2007b. *K rozsudku Nejvyššího správního soudu o změně územního plánu Prahy a jeho (především „aarhuským“) souvislostem*. *Právní rozhledy*. č. 1/2007, ISSN 1210-6410.
- [5] ČESKÁ A SLOVENSKÁ FEDERATIVNÍ REPUBLIKA, 1991. Ústavní zákon č. 23/1991 ze dne 9. ledna 1991 kterým se uvozuje Listina základních práv a svobod jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní republiky* [online]. Částka 6, s. 114 – 121 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2418>
- [6] ČESKÁ A SLOVENSKÁ FEDERATIVNÍ REPUBLIKA, 1992. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 ze dne 15. května 1992 o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících. In: *Sbírka zákonů České a Slovenské Federativní republiky* [online]. Částka 41, s. 1073 – 1087 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=2564>

- [7] ČESKÁ REPUBLIKA, 1992. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1992 zde dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 1, s. 17 – 23 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5989>
- [8] ČESKÁ REPUBLIKA, 1992. Ústavní zákon č. 1/1993 ze dne 16. prosince 1992 Ústava České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 1, s. 5 – 16 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=5989>
- [9] ČESKÁ REPUBLIKA, 1997. Zákon č. 252/1997 ze dne 24. září 1997 o zemědělství. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 85, s. 4826 – 4827 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3076>
- [10] ČESKÁ REPUBLIKA, 1999. Zákon č. 106/1999 ze dne 11. května 1999 o svobodném přístupu k informacím. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 39, s. 2578 – 2582 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3256>
- [11] ČESKÁ REPUBLIKA, 2002. Zákon č. 150/2002 ze dne 21. března 2002 soudní řád správní. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 61, s. 3306 – 3330 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=3880>
- [12] ČESKÁ REPUBLIKA, 2004. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 124/2004 Sb. m. s. ze dne 29. října 2004 o Úmluvě o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí In: *Sbírka mezinárodních smluv* [online]. Částka 53, s. 10477 - 10527 [cit. 2018-01-09]. Dostupné z: <http://ftp.aspi.cz/opispdf/2004/053m2004.pdf>
- [13] ČESKÁ REPUBLIKA, 2004. Zákon č. 500/2004 ze dne 24. června 2004 správní řád. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 174, s. 9782 – 8927 [cit. 2018-

01-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4478>

- [14] ČESKÁ REPUBLIKA, 2006. Nařízení vlády č. 173/2006 ze dne 29. března 2006 o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím správní řád. In: *Sbirka zákonů České republiky* [online]. Částka 60, s. 2042 – 2043 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=4906>
- [15] ČESKÁ REPUBLIKA, 2004. Nejvyšší správní soud, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 10. 2004, sp. zn. 6 A 83/2001-39, publikovaný pod č. 651/2005 Sb. NSS: Ochrana „osobních údajů“ právnické osoby.
- [16] ČESKÁ REPUBLIKA, 2006. Nejvyšší správní soud, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 7. 2006, sp. zn. 1 Ao 1/2006-74, publikovaný pod č. 968/2006 Sb. r. NSS: Opatření obecné povahy: schválení či změna územně plánovací dokumentace; Územní plánování: rozsah soudního přezkumu; k pojmu „vlastník dotčených pozemků.
- [17] ČESKÁ REPUBLIKA, 2008. Nejvyšší správní soud, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 3. 2008, sp. zn. 3 As 13/2007-75, publikovaný pod č. 2202/2011 Sb. NSS: Právo na informace: povinný subjekt.
- [18] ČESKÁ REPUBLIKA, 2009a. Nejvyšší správní soud, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 5. 2009, sp. zn. 1 As 29/2009 - 59, publikovaný pod č. NSS 837/2009: Pojem „informace vztahující se k působnosti povinného subjektu“, zakotvený v § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.
- [19] ČESKÁ REPUBLIKA, 2009b. Nejvyšší správní soud, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2009, sp. zn. 5 As 68/2008 - 60, publikovaný pod č. NSS 927/2009: Koncept protokolu nebo jiného správního rozhodnutí je vždy jen pracovní verzí, přípravným nezávazným nástinem, který se ve výsledku může od verze konečného správního aktu (listiny) i značně lišit.

- [20] ČESKÁ REPUBLIKA, 2010. Nejvyšší správní soud, Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 9. 2010, sp. zn. 2 As 34/2008-90, publikovaný pod č. 2164/2011 Sb. NSS: Občanské sdružení Ekologický právní servis proti Krajskému úřadu Jihočeského kraje o úhradu za poskytnutí informace, o kasační stížnosti žalovaného.
- [21] ČESKÁ REPUBLIKA, 2011. Nejvyšší správní soud, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2010, sp. zn. 1 Ans 5/2010-172, publikovaný pod č. NSS 2440/2011 Sb.: Správní řízení: podání v elektronické formě.
- [22] ČESKÁ REPUBLIKA, 2013a. Nejvyšší správní soud, Usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 8 As 55/2012 - 23, publikovaný pod č. NSS 2225/2013.
- [23] ČESKÁ REPUBLIKA, 2013b. Nejvyšší správní soud, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 6 Ans 16/2012 - 62, publikovaný pod č. 2959/2014 Sb. NSS: Právo na informace: rozhodnutí o odložení žádosti o informace.
- [24] ČESKÁ REPUBLIKA, 2015. Ústavní soud, Nález Ústavního soudu ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. I. ÚS 3930/14, publikovaný pod č. 115/2015 USn.: K interpretaci procesních předpisů určených k ochraně práv žadatele o informace.
- [25] ČESKÁ REPUBLIKA, 2015. Nejvyšší správní soud, Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 10. 2014, sp. zn. 8 As 55/2012-62, publikovaný pod č. NSS 3155/2015 Sb.: Právo na informace: informace o platech zaměstnanců placených z veřejných prostředků.
- [26] ČESKÁ REPUBLIKA, 2017. Ústavní soud, Nález Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1378/16 -4, publikovaný pod č. ÚS 3443/2017.: K poskytování informací o platu zaměstnanců.
- [27] ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA, 1969. Zákon České národní rady č. 2/1969 Sb., ze dne 8. ledna 1969 o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky. In: *Sbírka zákonů*

- Československé socialistické republiky* [online]. Částka 1, s. 16 - 19 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1539>
- [28] ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA, 1976. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 120/1976 ze dne 10. května 1976 o Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. In: *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky* [online]. Částka 23, s. 570 – 583 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=1846>
- [29] FUREK, Adam a Lukáš ROTHANZL, 2012. *Zákon o svobodném přístupu k informacím a související předpisy*. Praha: Linde, 1031 s. ISBN 978-80-7201-868-0.
- [30] Integrovaná prevence a omezování znečištění (IPPC), © 2017. *Ministerstvo zemědělství* [online]. Praha [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zivotni-prostredi/znecesteni-zivotniho-prostredi/integrovana-prevence-a-omezovani/>
- [31] JÄGER, Petr a Pavel MOLEK, 2007. *Svoboda projevu, Demokracie, rovnost a svoboda slova*. Praha: Auditorium. 195 s. ISBN 978-80-903786-5-0.
- [32] Jak využívat práva vědět, © 2008. *Občanská společnost – návod k použití* [online]. Praha [cit. 2018-01-06]. Dostupné z: <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?apc=pj--1-132050>
- [33] KANG, Manjit, 2013. *Combating climate change an agricultural perspective*. 1st ed. Boca Raton: CRC Press, 384 s. ISBN 978-1-4665-6671-2.
- [34] KISS, Csaba, 2014. Co můžeme dělat, abychom byli slyšet? In: *Kancelář Frank Bold* [online]. Budapest, 2014 [cit. 2018-01-17]. Dostupné z: http://frankbold.org/sites/default/files/zpravodaj/ivf_aarhus_toolkit_cz.pdf
- [35] KOLMAN, Petr, 2010. *Právo na informace*. Brno: Masarykova univerzita. Edice Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, 216 s. ISBN 978-80-210-5135-5.

- [36] KORBEL, František, 2005a. *Právo na informace*. Praha: Linde, 410 s. ISBN 80-7201-532-X.
- [37] KORBEL, František, 2005b. *Svobodný přístup k informacím podle zákona č. 106/1999 Sb.* [online]. Brno [cit. 2018-01-03]. Dizertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí dizertační práce Soňa Skulová. Dostupné z: http://old.otevrete.cz/files/Korbel_Disertace_3.pdf
- [38] KORBEL, František, 2013. *Přehled judikatury ve věcech práva na informace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 422 s. Judikatura. ISBN 978-80-7478-022-6.
- [39] KUŽÍLEK, Oldřich, 2001. *106 odpovědí na vaše dotazy: příručka pro občany o svobodném přístupu k informacím*. Praha: Otevřená společnost, 55 s. ISBN 80-238-9106-5.
- [40] KRÁLOVÁ, Táňa, 2009. Jak umlčet občana Moláčka. In: *Euro 42/2009* [online]. 30. 10. 2009 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: http://neviditelnypes.lidovky.cz/pravo-jak-umlcet-obcana-molacka-dmo-/p_spolecnost.aspx?c=A091028_223103_p_spolecnost_wag
- [41] KUŽÍLEK, Oldřich a Michael ŽANTOVSKÝ, 2002. *Svoboda informací: svobodný přístup k informacím v právním řádu České republiky*. Praha: Linde, 182 s. ISBN 80-7201-318-1.
- [42] LUKÁŠ, Martin, 2000. *Městský informační management*. Praha: Grada, 314 s. ISBN 80-7169-554-8.
- [43] MATES, Pavel, 2002. *Ochrana osobních údajů*. Praha: Karolinum, 2002. 73 s. ISBN 80-246-0469-8.
- [44] MATES, Pavel, 2006 *Ochrana soukromí ve správním právu*. 2. vyd. Praha: Linde, 2006. 313 s. ISBN 80-7201-589-3.
- [45] MIKULE, Vladimír a Radovan SUCHÁNEK, 2016. Čl. 10 [Vázanost mezinárodními smlouvami]. In: SLÁDEČEK, Vladimír, Vladimír MIKULE, Radovan

- SUCHÁNEK a Jindřiška SYLLOVÁ. *Ústava České republiky*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2016, s. 121 – 130. ISBN 978-80-7400-590-9.
- [46] MOTZKE, Radek a Sandra PODSKALSKÁ, 2007. Aarhuská úmluva ve správní a soudní praxi. In: *Planeta odborný časopis pro životní prostředí* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, ročník XV č. 6/2007, s. 50 [cit. 2018-01-15]. ISSN 1801-6898. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/dokumenty_aarhuska_umluva/\\$FILE/O MV-Planeta_5_Aarhuska_umluva_MZP-20100510.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/dokumenty_aarhuska_umluva/$FILE/O MV-Planeta_5_Aarhuska_umluva_MZP-20100510.pdf)
- [47] MÜLLEROVÁ, Hana a Petra HUMLÍČKOVÁ, 2014. *Nové přístupy k implementaci Aarhuské úmluvy v ČR*. Praha: Ústav státu a práva AV ČR. 98 s. ISBN 978-80-87439-16-6.
- [48] PAZDERKA, Stanislav, 1999. *Dva zákony o informacích*. Právní rozhledy. č. 10/1999, ISSN 1210-6410.
- [49] Prohlášení Charty 77, © 2009. *Ústav pro studium totalitních režimů* [online]. Praha [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/uvod/antologie-ideologicky-ch-textu/anticharta/>
- [50] PRŮCHA, Petr, 2004. *Správní právo: obecná část*. Brno: Masarykova univerzita. Edice Právnícké fakulty Masarykovy univerzity v Brně; 356 s. ISBN 80-7239-157-7.
- [51] PTÁČKOVÁ, Kateřina a Marta KUBOVÁ, 2009. *Aarhuská úmluva: úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí*. Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky. 15 s. ISBN 978-80-85087-79-6.
- [52] PŮLPÁN, David, 2015. Stěžovatel trápí patologickými dotazy malou obec, pomůže jen změna zákona. In: *idnes.cz* [online]. 5. 4. 2015 [cit. 2018-04-03]. Dostupné z: https://pardubice.idnes.cz/obec-sec-stezovatel-jan-patera-dea-/pardubice-zpravy.aspx?c=A150403_151554_pardubice-zpravy_msv

- [53] SAVINO, Mario, 2010. Right to Open Public Administrations in Europe. Emergin Legal Standards. In: *OECD Publishing* [online]. Paris: Sigma Papers, s. 41 [cit. 2018-01-15]. ISSN 2078-6581. Dostupné z: http://www.oecd-ilibrary.org/governance/the-right-to-open-public-administrations-in-europe_5km4g0zfq27-ens
- [54] SPRATEK, Daniel, 2008. *Odkladný účinek žaloby ve správním soudnictví*. Bulletin advokacie. č. 11/2008, 91 s. ISSN 1210-6348.
- [55] STEC Stephen a Susan CASEY-LEFKOWITZ, © 2001. *Překlad vybraných kapitol z publikace „The Aarhus Convention: An Implementation Guide“* [online]. Praha: MŽP [cit. 2018-01-17]. ISBN 80-7212-17. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/dokumenty_aarhuska_umluva/\\$FILE/OMV-Navod_na_implementaci_umluvy_kapitoly-20100510.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/dokumenty_aarhuska_umluva/$FILE/OMV-Navod_na_implementaci_umluvy_kapitoly-20100510.pdf)
- [56] ŠTĚDRŇ, Bohumír a Bohumír ŠTĚDRŇ, 2006. *Informační společnost a právo I*. Hradec Králové: GAUDEAMUS, Univerzita Hradec Králové. 133 s. ISBN 80-7041-823-0.
- [57] SKALSKÝ, Martin, ZAGUMENSKÁ, Vendula a Lukáš MATĚJKA, 2016 *Kdo se ptá, ten se dozví - právo na informace v praxi: (včetně důležitých rozhodnutí soudů a stanovisek ombudsmana)*. Praha: Arnika - Centrum pro podporu občanů, 2016. 77 stran. Příručky aktivního občana. ISBN 978-80-87651-20-9.
- [58] ŠVERDÍK, Michal, 2015. Radnice odmítla dát chlapci informace. In: *idnes.cz* [online]. 17. 8. 2015 [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: https://olomouc.idnes.cz/patnactileta-jakub-cech-zadost-o-informace-odmitnuti-urednici-pbd-/olomouc-zpravy.aspx?c=A150817_2184835_olomouc-zpravy_mip
- [59] Úmluva v ČR - Datum přístupu ČR a legislativní zajištění v ČR, © 2017. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Praha [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/\\$pid/CENLPFR1VSPX/\\$FILE/OMV-Datum_pristupu_CR_a_legislativni_zajistene_v_CR-20082410.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/$pid/CENLPFR1VSPX/$FILE/OMV-Datum_pristupu_CR_a_legislativni_zajistene_v_CR-20082410.pdf)
- [60] United Nations Economic Commission for Europe, *Úmluva o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně*

- v záležitostech životního prostředí* [online]. UNECE, © 1998 Praha [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/pp/documents/cep43czech.pdf>
- [61] United Nations, 1966. Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. In: *Information Centre Prague* [online]. New York, [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/mezinar.pakt-obc.a.polit_.prava_.pdf
- [62] United Nations, 2015. Všeobecná deklarace lidských práv. In: *Information Centre Prague* [online]. Praha, [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/12/UDHR_2015_11x11_CZ2.pdf
- [63] UZAONZO, Etemire, 2016. *Law and Practice on Public Participation in Environmental Matters*. 1st ed. New York: Roudledge, 235 s. ISBN 978-1-138-85418-5.
- [64] ZACHOVÁ, Markéta, 1999. *Právo na příznivé životní prostředí v ústavním systému České republiky*. Právní rozhledy. č. 2/1999, ISSN 1210-6410.
13. Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters, © 2018. *United Nations Treaty Collection* [online]. New York [cit. 2018-01-03]. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=XXVII-13&chapter=27&clang=_en#1

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod.	a podobně
atd.	a tak dále
č.	číslo
čl.	článek
ČR	Česká republika
ČSFR	Česká a Slovenská Federativní republika
ČSSR	Československá socialistická republika
DMS	Dokument management system
InfZ	o svobodném přístupu k informacím
InfZŽP	zákon o právu na informace o životním prostředí
LZPS	Listina základních práv a svobod
např.	například
odst.	odstavec
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NSS	Nejvyšší správní soud
PČR	Parlament České republiky
OSN	Organice spojených národů
ÚS	Ústavní soud
WHO	Světová zdravotnická organizace
popř.	popřípadě
tzv.	takzvaně

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBRÁZEK Č. 1: NÁHLED DO SYSTÉMU S PŘEHLEDEM SPISŮ PRO VYŘÍZENÍ V REŽIMU ZÁKONA 106 56

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

TABULKA Č. 1: VYPOŘÁDÁNÍ ŽÁDOSTÍ ŘEŠENÝCH V REŽIMU ZÁKONA 106/1999 NA MZE OD R. 2014	65
GRAF Č. 1: VÝBĚR VYPOŘÁDANÍ SE S ŘEŠENÝMI MATERIÁLY V REŽIMU INFZ NA MZE OD R. 2014	67
TABULKA Č. 2: KVALITA POSKYTNUTÝCH ÚDAJŮ V ODPOVĚDÍCH Z RŮZNÝCH RESORTŮ	71

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 Údaje o žadateli při ústním poskytnutí informace na MZe
- Příloha č. 2 Vzorové rozhodnutí o odmítnutí žádosti
- Příloha č. 3 Sazebník úhrad nákladů v souvislosti s poskytováním informací na MZe
- Příloha č. 4 Vzor unifikované zaslané žádosti o informace dle zákona 106/1999 Sb.

**Údaje o žadateli při ústním poskytnutí informace ve smyslu zákona
č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím**

Jméno / Název firmy:

Příjmení:

Titul:

Datum narození / IČ:
.....

Bydliště / Sídlo firmy:

Ulice a č.p.:

Město:

PSČ:

Telefon:

E-mail:

Předmět žádosti:

Obsah žádosti:

Stručná odpověď:

Kdo zodpověděl:

Datum poskytnutí informace:

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Příloha č. 2

ÚTVAR: 10042

VÁŠ DOPIS ZN.:

[Oslovení]

ZE DNE:

[Adresát]

SPISOVÁ ZN.:

[Organizace nebo úřad]

NAŠE ČJ.:

[Ulice a číslo popisné]

VYŘIZUJE:

[PSČ] [Město]

TELEFON: 221 81

E-MAIL: @mze.cz

ADRESA: TĚŠNOV 17, 117 05 PRAHA 1

DATUM:

Rozhodnutí

Ministerstvo zemědělství podle ustanovení §... a §15 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, rozhodlo ve věci žádosti o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

takto:

žádost/část žádosti o poskytnutí informací podaném paní/panem, bytem..... týkající se (*předmět žádosti*) - odmítá.

Odůvodnění:

(Je nutno uvést, jaké informace nelze poskytnout a dále uvést zákonné důvody, na jejichž základě je poskytnutí informací vyloučeno. Odůvodnění musí být formulováno dostatečně podrobně.)

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat rozklad v souladu s ustanovením §16 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí k Ministerstvu zemědělství, Těšnov 17, 117 05 Praha 1.

[Titul, Jméno, Příjmení]

[funkce]

Přílohy

**Sazebník úhrad nákladů v souvislosti s poskytováním informací dle
zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím**

Věcné náklady spojené s vytištěním informace, pořízením kopie nebo záznamu a zasláním informace žadateli zahrnují:

Úkon	Kč/list	Kč/kus	Kč/hod.
A4 jednostranně černobíle	2,00		
A4 oboustranně černobíle	3,00		
A4 jednostranně polokarton černobíle	2,00		
A4 oboustranně polokarton černobíle	3,00		
A4 kopie z vázané předlohy černobíle	2,00		
A4 jednostranně barevně	35,00		
A4 oboustranně barevně	45,00		
barevná kopie na folii	45,00		
A3 jednostranně černobíle	3,00		
A3 oboustranně černobíle	4,00		
A4 kopie z vázané předlohy černobíle	3,00		
A4 jednostranně barevně	40,00		
A4 oboustranně barevně	50,00		
příplatek za změnu velikosti (barevná kopie)	2,00		
příplatek za barevné nebo jiné speciální nastavení	10,00		
vazba kroužková - spirála do 22 mm		17,- Kč + 1,00/list	
vazba kroužková - spirála nad 22 mm		20,- Kč + 1,00/list	
desky Chromolux		8,00	
desky průhledné Prestige		10,00	
1 disketa 1,44 Mb		10,00	
1 kompaktní disk		20,00	
cena za celou hodinu práce			200,00

Poštovné a poplatky za telefonní hovory dle platných tarifů
Bankovní spojení pro tyto účely **č.ú. 1226-001/0710 ČNB Praha**
Platí jen pro ústředí Ministerstva zemědělství, Těšnov 17, Praha 1

Informace bude žadateli vydána až po prokazatelné úhradě požadovaných nákladů.

Příloha č. 4

Povinný subjekt:

Ministerstvo

ulice, č. p.

PSČ, město

Žadatel:

příjmení, jméno

nar.:

ulice, č. p.

PSČ, město

Žádost o poskytnutí informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Na základě výše uvedeného zákona vás tímto jako žadatel o informaci žádám, jakožto povinný subjekt o podání těchto informací:

1. Zdali váš resort udělil v roce 2017 nějakou záštitu jménem ministra (či záštitu ministerstva)?
 - a. pakliže ano, tak v jakém celkovém počtu byly v roce 2017 záštity uděleny?
 - b. pakliže byly uděleny záštity s finanční podporou, tak v jakém celkovém počtu a v jaké celkové výši finančních prostředků?
2. Zdali existuje pro udělování záštit na vašem resortu rozpočet pro záštity s finanční podporou? Pakliže ano, jaká celková výše byla alokována pro tuto formu podpory v roce 2017?
3. Zdali existuje pro udělování záštit ministra či ministerstva nějaký vnitřní předpis, (např. směrnice, apod.), který popisuje řádný postup, formu aj. faktické postupy při udělování záštit ministra či ministerstva, kterým se je třeba na tomto resortu se řídit?
 - a. Pakliže takovýto (i interní) předpis existuje, žádám tímto taktéž o zaslání jeho kompletního znění přílohou v rámci odpovědi na tuto žádost.
4. Jaký byl celkový počet podaných dotazů na váš resort za uplynulý rok 2017 v režimu zákonů o svobodném přístupu k informacím?
 - a. Jaký celkový počet z takto podaných žádostí byl na vašem resortu vyřízen v režimu zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím?
 - b. Jaký celkový počet z takto podaných žádostí byl na vašem resortu vyřízen v režimu zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí?

- c. Jaký celkový počet z takto podaných žádostí bylo vyřízeno kladně? – pro oba dva zákony, pokud byly použity, tak prosím samostatně rozdělit.
 - d. Jaký celkový počet z takto podaných žádostí bylo vyřízeno záporně, tedy zamítavým způsobem a požadovaná informace nebyla vydána? – pro oba dva zákony, pokud byly použity, tak prosím samostatně rozdělit.
 - e. V jakém celkovém počtu bylo podáno proti zamítavému rozhodnutí o nevydání informace odvolání? - pro oba dva zákony, pokud byly použity, tak prosím samostatně rozdělit.
 - f. Jaký celkový počet zamítavých rozhodnutí o neudělení informace bylo žadatelem následně napadeno soudní cestou? - pro oba dva zákony, pokud byly použity, tak prosím samostatně rozdělit.
 - g. Kolika žádostem na základě svobodného přístupu k informacím byla vypočtena před vydáním informace také úhrada nákladů? - pro oba dva zákony, pokud byly použity, tak prosím samostatně rozdělit.
 - h. Kolik žadatelů na základě vypočtení nákladů je následně skutečně zaplatilo a informace žadateli byla za poplatek vydána? - pro oba dva zákony, pokud byly použity, tak prosím samostatně rozdělit.
5. Zdali existuje pro vyřizování žádostí o informace na základě výše uvedených zákonů (106/1999 Sb., a 123/1998 Sb.,) nějaký vnitřní předpis, (např. směrnice, apod.), který popisuje řádný postup, formu aj. faktické postupy při vyřizování těchto žádostí a kterým je třeba se na vašem resortu řídit?
- a. Pakliže takovýto (i interní) předpis existuje, žádám tímto taktéž o zaslání jeho kompletního znění přílohou v rámci odpovědi na tuto žádost.
 - b. Pakliže takovýto (i interní) předpis existuje, a to samostatně pro každý jednotlivý zákon, žádám tímto o zaslání jeho kompletního znění přílohou v rámci odpovědi na tuto žádost.

Předem Vám tímto děkuji za brzkou odpověď